

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»



КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Організація і методика обліку та контролю оборотних активів в умовах впровадження діджитал-технологій (на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка»)»

ШИФР КРМ.ЦТФО.1.941-03.2.10

Здобувач(ка): _____ Лозинська М.Л.

Керівник: _____ д.е.н., проф. Лагодієнко Н.В.

_____ к.е.н., ст.викл. Зеленьак В.В.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "12" грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

цифрових технологій фінансових операцій _____ Галина ТКАЧУК

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім.Г.Е.Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Діджитал-облік і контроль»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри
цифрових технологій фінансових операцій

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувачки

Лозинської Марії Леонідівни

-
1. Тема роботи: *«Організація і методика обліку та контролю оборотних активів в умовах впровадження діджитал-технологій (на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка»)»*

Затверджена наказом від 08 грудня 2022 р. наказ № 941-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи 8 грудня 2023 р.
3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства за 2021-2022р.р.*

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: *Теоретичні основи обліку та контролю об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти організації та методики контролю об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.*

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2023 р.**

Керівник _____ Лагодієнко Н.В.
Керівник _____ Зеленьак В.В.

Завдання прийняв до виконання _____ Лозинська М.Л.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	14.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та</i>	22.10.23 - 12.11.23	
4. <i>Практичні аспекти організації й методики контролю за напрямом кваліфікаційної роботи</i>	13.11.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувач-магістр _____ Лозинська М.Л.

Керівник роботи _____ Лагодієнко Н.В.

Керівник роботи _____ Зеленьак В.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ. Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-магістр _____ Лозинська М.Л.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: на тему: «Організація і методика обліку та контролю оборотних активів в умовах впровадження діджитал-технологій (на прикладі ТОВ «Чорноморська іграшка»)

Робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновку та пропозицій.

В першому розділі кваліфікаційної роботи досліджено економічну сутність оборотних активів, визначено проблеми, які виникають при відображенні оборотних активів в обліку виробничих підприємств; уточнено місце оборотних активів в структурі активів на виробничих підприємствах. Розкрито питання стану та руху оборотних активів,

У другому розділі проведено фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ „Чорноморська іграшка” за два роки та дана економічна характеристика його діяльності.

У третьому розділі розглядається організація бухгалтерського, фінансового та податкового обліку на підприємстві. Охарактеризовано особливості обліку оборотних активів на ТОВ „Чорноморська іграшка”.

У четвертому розділі розглядається контроль достовірності відображення операцій з обліку оборотних активів на ТОВ „Чорноморська іграшка”.

У висновках та пропозиціях зроблені теоретичні узагальнення і запропоновані рекомендації, спрямовані на вдосконалення обліку оборотних активів ТОВ „Чорноморська іграшка”.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	— 91 с.
таблиць	— 41
рисунків	— 11
додатків	— 19

ЗМІСТ

	с.
Вступ	5
1. Теоретичні основи організації і обліку оборотних коштів	8
1.1. Економічна сутність оборотних активів, їх класифікація і джерела формування	8
1.2. Склад, оцінка та облік запасів	12
1.3. Облік грошових коштів, інвестицій та дебіторської заборгованості	22
Висновки до розділу 1	33
2. Фінансово-економічний аналіз господарської діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка»	35
2.1. Економічна характеристика підприємства	35
2.2. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка»	38
Висновки до розділу 2	61
3. Організація та фінансовий облік оборотних активів у ТОВ «Чорноморська іграшка»	63
3.1. Загальна характеристика організації обліку на підприємстві	63
3.2. Особливості фінансового обліку оборотних активів у ТОВ «Чорноморська іграшка»	66
Висновки до розділу 3	75
4. Контроль достовірності обліку оборотних активів у ТОВ «Чорноморська іграшка»	77
4.1. Організація контролю оборотних активів	77
4.2. Аудит достовірності обліку оборотних активів на підприємстві	83
Висновки до розділу 4	87
Висновки та пропозиції	89
Список використаних джерел	92
Додатки	96

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1.1. Економічна сутність оборотних активів, їх класифікація і джерела формування

Процеси формування та використання оборотних активів знаходиться під впливом політичних, економічних, технічних, соціальних, маркетингових і інших факторів. В значній мірі рівень забезпеченості промислових підприємств оборотними активами залежить від соціально-економічного розвитку регіону, що включає розвиток виробничого потенціалу і динаміку обсягів промислового виробництва, будівництва, рівень попиту, ступінь сировинної забезпеченості, рівень інвестиційної активності, соціальний клімат та інші.

Основними індикаторами економічного розвитку регіону з точки зору впливу на забезпеченість промислових підприємств оборотними активами є тенденції динаміки обсягів виробництва продукції, своєчасність оплати реалізованої продукції, завантаження виробничих потужностей.

Одним із провідних чинників, що впливають на забезпеченість підприємств оборотними активами залишається зростання дебіторської заборгованості, передусім простроченої, що спричиняє уповільнення періоду її оборотності.

У сучасній практиці існує багато суміжних з «оборотні активи» понять, таких як «оборотний капітал», «оборотні кошти», «поточні активи», стосовно сутності яких економісти ведуть тривалу полеміку. В економічній літературі немає єдиного підходу щодо визначення економічної сутності оборотних активів. Поняття «оборотний капітал» та «оборотні активи» часто використовуються як синоніми, хоча оборотні активи у процесі виробничої діяльності підприємства споживаються і витрачаються, на відміну від оборотного капіталу, що лише авансується. Але слід зазначити, що на капітал перетворюється не весь обсяг авансованих грошових коштів, а лише той, що забезпечує економічний, соціальний або екологічний ефект. Тому, можна зробити висновок, що оборотні активи й оборотний капітал це дві категорії, які характеризують одні й ті ж об'єкти: грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, дебіторську заборгованість і запаси.

Отже питання теоретичного дослідження визначення сутності «оборотних активів» і на сьогодні не втрачає своєї актуальності. Науковців дедалі більше хвилюють питання економічної сутності оборотних активів. Тож за результатами

проведеного дослідження були виділені визначення «оборотні активи» вчених-науковців. Результати узагальнено в Додатку А.

На наш погляд за економічною сутністю під оборотними активами слід розуміти сукупність матеріальних цінностей, що використовуються у виробничому процесі, перетворюються на грошові кошти та переносять свою вартість на готову продукцію, протягом одного операційного циклу.

В оборотні активи більшість підприємств інвестує значні кошти, тому ці інвестиції не повинні бути невинновдано великими. Облік оборотних активів перебуває в центрі уваги всіх управлінських служб, що пов'язано з прагненням збільшити оборотність капіталу, вкладеного в оборотні активи, адже нерациональна організація бухгалтерського обліку руху оборотних активів може призвести до необгрунтованих витрат.

Тож узагальнимо на рисунку 1.1. структуру джерел фінансування оборотних активів

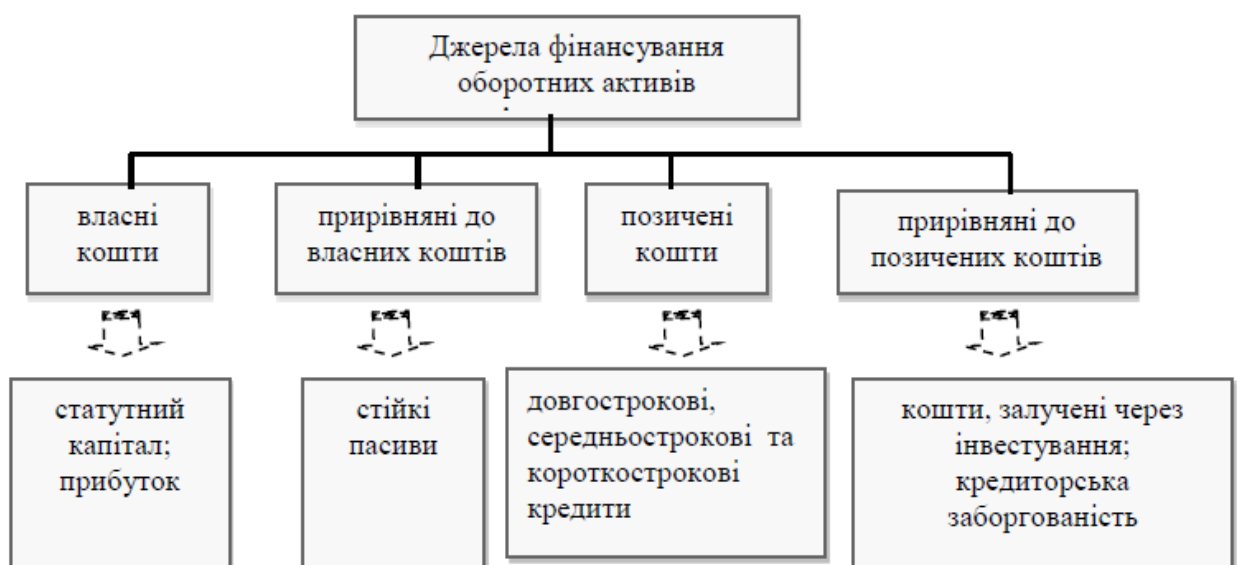


Рис. 1.1. Джерела фінансування оборотних активів*

Оборотні активи мають найбільшу вагу в складі активів великих підприємств і є найважливішою складовою частиною витрат виробництва. В цілому по промисловості оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей в складі активів складають понад 50% всіх оборотних активів.

Безперервність процесу виробництва та реалізації продукції на підприємстві супроводжується постійним рухом оборотних активів, що перебувають в його розпорядженні. Обсяг і структура оборотних активів в значній мірі залежать від обсягу витрат на виробництво та швидкості руху товарно-матеріальних цінностей.

У ході проведеного дослідження виявлено проблему відсутності чітко структурованої класифікації оборотних активів підприємства для раціональної організації і ведення бухгалтерського обліку. Від застосування науково побудованої класифікації оборотних активів та віднесення об'єктів до певної групи залежить послідовність ведення бухгалтерського обліку, рівень деталізації бухгалтерської інформації, що формує необхідну інформаційну базу щодо групи чи певного об'єкта обліку для управління.

Встановлено, що основними та достатніми для управління є чотири ознаки класифікації оборотних активів: за економічною природою; принципами організації; видами (елементами), передбаченими Планом рахунків; характером джерел формування. Використання інших ознак призведе до зростання непродуктивних витрат часу бухгалтерського персоналу в частині формування інформації і не сприятиме її корисності для керівного складу підприємства.

Узагальнення, порівняльний аналіз та систематизація поглядів вітчизняних і зарубіжних авторів на класифікацію оборотних активів дозволили встановити розгалуженість класифікаційних ознак, що нівелює їх практичне значення. З урахуванням сутності оборотних активів встановлено, що основними та достатніми для використання у практиці облікової роботи є чотири їх ознаки класифікації: за економічною природою; принципами організації; видами (елементами); характером джерел формування. Склад і класифікація оборотних активів наведено в додатку Б.

За видами оборотних активів виділяють: запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів; запаси готової продукції; дебіторська заборгованість; грошові активи; інші види оборотних активів.

За характером фінансових джерел формування виділяють валові, чисті та власні оборотні активи.

За характером участі в операційному процесі оборотні активи класифікуються як:

- оборотні активи, що обслуговують виробничий цикл підприємства: запаси сировини, матеріалів і напівфабрикатів; обсяг незавершеного виробництва, запаси готової продукції;
- оборотні активи, що обслуговують фінансовий цикл підприємства, характеризують дебіторську заборгованість.

Класифікувати оборотні активи можливо ще й за ступенем ризику (таблиця 1.1.)

Таблиця 1.1 - Класифікація оборотних активів за ступенем ризику*

Ступінь ризику	Група оборотних активів
Мінімальний	Грошові кошти у наявності, швидко ліквідні короткострокові цінні папери
Низький	Популярна на ринку готова продукція, актуальні запаси, ліквідна дебіторська заборгованість (для підприємств, що мають гарні фінансові характеристики)
Середній	Незавершене виробництво, не сплачені в строк відвантажені товари, продукція виробничо-технічного призначення, витрати майбутніх періодів
Високий	Неліквідні активи, дебіторська заборгованість підприємств з критичними фінансовими характеристиками, залишки готової продукції, що не користується попитом

* Джерело: узагальнено автором

Важливою складовою на промислових підприємствах є нормування оборотних коштів, яке здійснюється по наступних елементах: сировина, основні матеріали, купувальні напівфабрикати, комплексні вироби, допоміжні матеріали, паливо, тара, МШП, запчастини, НВП і напівфабрикати власного виготовлення, витрати майбутніх періодів, готові вироби на складі, не оформлення відвантаження.

Оборотні активи являються собою грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші ресурси, що призначені для реалізації або споживання протягом одного року або одного операційного циклу, якщо він більше року. Оборотно кошти виступають перш за все як вартісна категорія: на практиці вони не є матеріальними цінностями, бо з них не можна виробляти готову продукцію. За джерелами формування оборотні кошти діляться на власні і позикові.

Оборотні кошти підприємства постійно знаходяться в русі, здійснюючи кругообіг. Елементи оборотних активів підприємства наведені в додатку В. Господарська діяльність кожного виробничо-комерційного підприємства базується на найбільш раціональному використанні матеріальних і грошових ресурсах.

Завданням обліку оборотних активів є:

- ✓ облік, аналіз і контроль за оборотними активами, за правильними й економічними витратами ресурсів;
- ✓ забезпечення наявності первинної документації щодо кожної господарської операції та своєчасної обробки первинних документів, яка б давала змогу в будь-який момент визначити кількість, терміни надходження й витрат сировини, матеріалів, палива та інших матеріальних цінностей, випуск і реалізацію готової продукції тощо, відповідність фактичних даних бухгалтерського обліку завданням;
- ✓ контроль за збереженням запасів на всіх етапах їх руху і зберігання;

- ✓ правильність і своєчасність документального відображення операцій із надходження та випуску запасів;
- ✓ правильність визначення первинної вартості запасів, що виготовлюються безпосередньо підприємством;
- ✓ дотримання норм витрачання запасів для здійснення господарської діяльності і порядку обліку витрачання запасів у виробництві;
- ✓ контроль обліку дебіторської заборгованості;
- ✓ наявність і правильність первинних документів, які є підставою для облікових записів по дебіторській заборгованості;
- ✓ повнота ведення дебіторської заборгованості за встановленими критеріями;
- ✓ правильність розрахунків по дебіторській заборгованості;
- ✓ правильність оцінки дебіторської заборгованості і наявності відповідних необхідних пояснень у примітках до фінансової звітності;
- ✓ повнота обліку, аналізу та контролю за коштами, розрахунками та іншими активами;
- ✓ забезпечення умов зберігання готівки та інших цінностей в касі;
- ✓ дотримання встановленого порядку зберігання чекових книжок, виписки чеків і отримання по них готівки;
- ✓ дотримання ліміту в касі;
- ✓ своєчасності та повноти оприбуткування готівки;
- ✓ стану обліку касових операцій;
- ✓ облік, аналіз та контроль за поточними фінансовими зобов'язаннями;
- ✓ повнота та своєчасне відображення в обліку руху оборотних коштів підприємства, а також постійний контроль.

1.2. Склад, оцінка та облік запасів

Склад запасів, їх оцінка та порядок відображення у фінансовій звітності визначено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 „Запаси”, яке було затверджене наказом Міністерства фінансів України №246 від 20.10.1999 року.

Запаси – це активи, які: утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [38].

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група (вид).

Згідно із Стандартом 9 до запасів належать: сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби; незавершене виробництво; готова продукція; товари; МПШ (які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він перевищує один рік); молодняк тварин і тварин на відгодівлі, продукцію сільського і лісового господарств [38].

Важливою умовою правильної організації обліку виробничих запасів є їхнє правильне групування. На різних підприємствах виробничі запаси можуть мати різне призначення залежно від функції, яку вони виконують у процесі виробництва.

Кожен документ, пов'язаний з надходженням або витратою матеріалів, повинен містити назву матеріалу, а також його номенклатурний номер. Однією з ключових умов правильної організації обліку матеріалів є попередня підготовка норм запасу матеріалів за кожним номенклатурним номером, а також норм витрат кожного виду матеріалів на кожен виріб.

Матеріальні, сировинні та паливні ресурси є одними з найважливіших на підприємстві, тому й документальне оформлення надходження, наявності і витрачання зазначених ресурсів є досить відповідальним процесом, який повинен забезпечити необхідну інформацію як для обліку, так і для контролю та оперативного управління рухом матеріальних цінностей. Перелік первинних документів, якими найчастіше оформлюється надходження та відпуск виробничих запасів та МШП, наведено в додатку Д.

Аналітичні рахунки групуються за групами матеріалів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку. Відповідно до прийнятих на підприємстві групувань матеріальних цінностей дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Для звірки даних складського й аналітичного обліків потрібно здійснювати періодичну оцінку за обліковими цінами кількісних залишків за даними складського обліку на визначену дату і зіставляти одержані загальні суми з сумою залишку за обліковими цінами вартісного аналітичного обліку. Такий метод організації обліку називається сальдовим або оперативно-бухгалтерським.

Синтетичний облік надходження і використання виробничих запасів. Документи, що надійшли зі складів до бухгалтерії, перевіряють як з точки зору

правильності їх оформлення, так і по суті відображених у них операцій.

Запаси можуть надходити на підприємство з різних джерел, серед яких: придбання у постачальника або підзвітною особою, внесок до статутного капіталу, безоплатне надходження, виявлення в результаті інвентаризації тощо.

Облік виробничих запасів і малоцінних швидкозношуваних предметів

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться в розрізі їх найменувань або однорідних груп. Кожна з груп виробничих запасів поділяється за видами, сортами, марками, типами, розмірами. Кожному найменуванню, сорту, розміру виробничих запасів присвоюється коротке числове позначення (номенклатурний номер), яке записують до спеціального реєстру - номенклатури-цінника, де також вказують одиницю виміру і, по можливості, облікову ціну запасу.

Кодування номенклатури-цінника здійснюють за змішаною порядково-серійною системою, використовуючи семи і восьмизначні коди. Перші два знаки вказують на синтетичний рахунок, третій - на субрахунок, один або два наступні знаки означають групу виробничих запасів, решта - знаки, які характеризують виробничі запаси. Інформація, що міститься у номенклатурах-цінниках, належить до умовно-постійної. Її записують на машинних носіях і багаторазово використовують для одержання необхідних вихідних даних.

На кожному документі з руху виробничих запасів повинно бути вказано не тільки найменування запасу, а й номенклатурний номер, що дозволяє уникати помилок під час заповнення прибуткових і видаткових документів та здійснення записів у складському і бухгалтерському обліку виробничих запасів. Аналітичний облік виробничих запасів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, які розміщуються в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури-цінника.

На підставі залишків на перше число місяця, які виводяться по кожному номенклатурному номеру в картках складського обліку, складаються відомості обліку залишків запасів (сальдові відомості), які використовуються для порівняння даних аналітичного і синтетичного обліку виробничих запасів.

Облік виробничих запасів здійснюється у відповідності до П(С)БО 9 "Запаси". При надходженні виробничі запаси оцінюються і зараховуються на баланс за первісною вартістю (табл. 1.2), яка включає всі затрати на придбання, обробку та інші затрати, що виникли під час їх доставки до місця знаходження і доведення їх до необхідного стану [38].

Таблиця 1.2 - Оцінка запасів за джерелами надходження*

Оцінка	Сутність
За первісною вартістю	- придбані за плату: при оцінці враховується сукупність витрат, до яких належать: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; транспортно-заготівельні витрати; інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів
	- виготовляються власним силами підприємства, визнається їхня виробнича собівартість, яка визначається за П(С)БО 16 «Витрати»
	- внесені до статутного капіталу підприємства: визнається погоджена засновниками підприємства їх справедлива вартість з урахуванням витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях
	- одержаних підприємством безоплатно: визнається їх справедлива вартість з урахуванням витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання
	- придбаних у результаті обміну на подібні запаси: дорівнює балансовій вартості переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю отриманих запасів є їх справедлива вартість. Різниця між балансовою і справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат звітного періоду
	- придбані в обмін на неподібні запаси: визнається справедлива вартість отриманих запасів

*узагальнено за джерелом [32]

П(С)БО 9 «Запаси» передбачено п'ять методів оцінки вартості вибуття запасів (рис. 1.2).

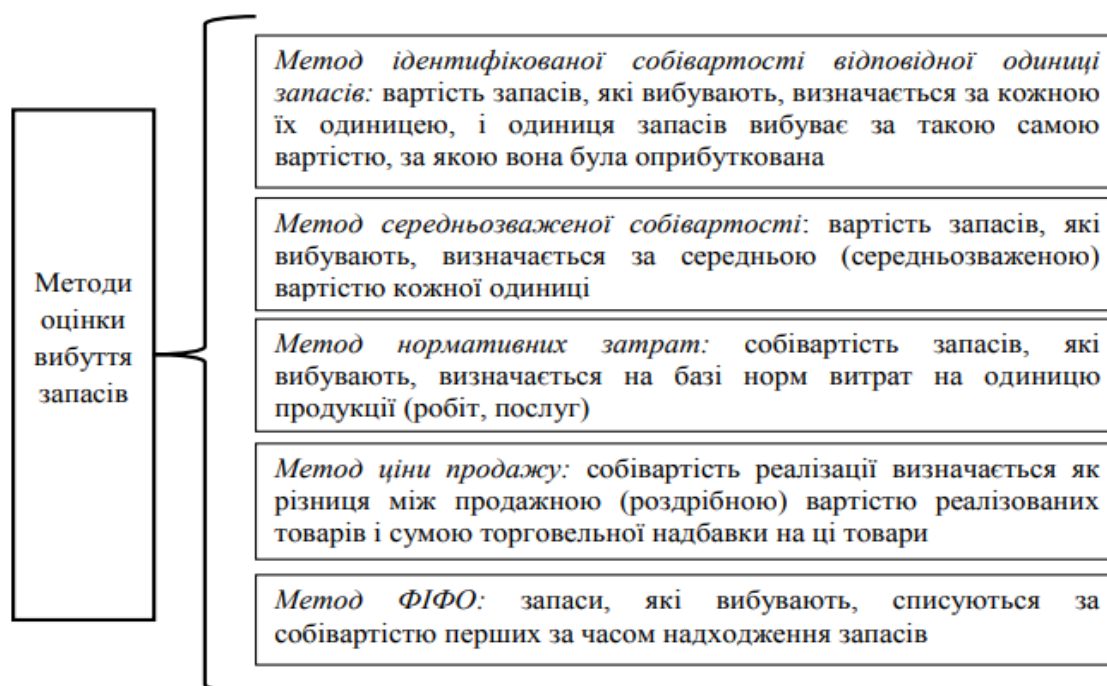


Рис. 1.2 – Методи оцінки вибуття запасів*

* узагальнено автором на підставі джерела [38].

У відповідності до П(С)БО 9 списання виробничих запасів може відбуватись з наступних причин: відпуск у виробництво; списання у зв'язку з невідповідністю запасів до критеріїв визначення активу; списання у зв'язку із псуванням, розкраданням тощо; реалізація на сторону; передача до статутного капіталу іншого підприємства; безоплатна передача [38].

Основні бухгалтерські проводки, що відображають рух виробничих запасів, наведені в додатку Е.

Скорочено етапи руху вартості виробничих запасів представлені за допомогою наступної схеми (рис. 1.3.)

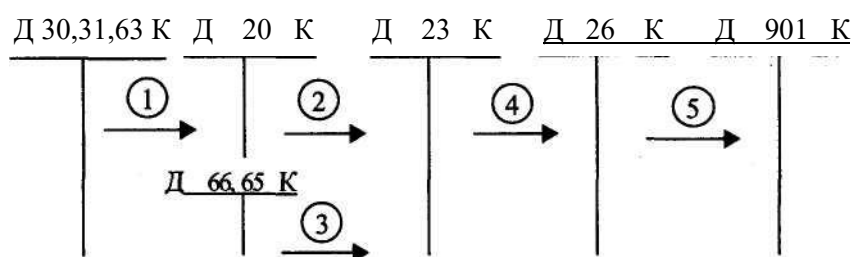


Рис. 1.3 - Етапи руху вартості запасів*

Пояснення:

1. придбання запасів (за грошові кошти у постачальника).
2. витрачання запасів у виробництві (списання вартості за обраним методом).
3. використання у виробництві (відображення витрат на виробництво).
4. завершення виробництва продукції (оприбуткування на склад).
5. продаж готової продукції (списання собівартості реалізації).

З метою забезпечення збереження даних предметів в експлуатації на підприємствах повинен бути організований належний контроль за рухом МШП, зокрема, оперативний облік в кількісному виразі.

Відповідним чином повинен бути організований аналітичний облік МШП, які повернуті на склад з експлуатації. В бухгалтерському обліку МШП відображаються за первісною вартістю, тобто за фактичними витратами на їх придбання, спорудження або виготовлення. Основні господарські операції з руху малоцінних та швидкозношуваних предметів відображено в додатку Ж.

Облік витрат виробництва

Облік витрат на виробництво організовується з метою розподілу витрат на кожен окрему операцію або кожен окремий продукт, що необхідно для оцінки запасів і визначення фінансового результату.

Завдання обліку витрат на виробництво полягає в накопиченні витрат, яке досягається шляхом зведення даних для обчислення собівартості одиниці продукції. Метою зведення даних в системі накопичення витрат є встановлення величини витрат по двох головних об'єктах - продукції (для оцінки вартості запасу) і центрах відповідальності (з метою контролю за рівнем витрат). Таким чином, система обліку виробничих витрат - це сумування витрат за центрами відповідальності і розподіл цих витрат на калькуляційну одиницю.

Обліково-обчислювальну роботу з визначення собівартості промислової продукції можна поділити на три етапи:

1. поступове накопичення виробничих витрат протягом місяця
2. розподіл загальновиробничих витрат по аналітичних позиціях калькуляційних рахунків
3. розподіл витрат, зібраних на калькуляційних рахунках виробництва, між готовою продукцією і незавершеним виробництвом.

Оцінка залишків незавершеного виробництва здійснюється згідно із галузевим порядком калькулювання собівартості готової продукції за винятком понесених внаслідок технічно неминучого браку, відшкодування зносу спеціального інструменту та витрат на освоєння виробництва нових видів продукції. Допускається оцінка незавершеного виробництва за сумою прямих виробничих витрат. Розмір незавершеного виробництва уточняється при проведенні інвентаризації.

Аналітичний облік по рахунку 23 "Виробництво" ведеться за видами виробництв, за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється. На великих виробництвах аналітичний облік витрат може вестись за підрозділами підприємства та центрами витрат і відповідальності.

Основними виробничими підрозділами промислового підприємства є цехи або самостійні ділянки.

Виходячи з потреб основного виробництва, встановлених норм і технічних нормативів споживання послуг, всім підрозділам допоміжних виробництв керівництвом підприємства встановлюються завдання (нормативи, замовлення) по виробництву виробів, робіт і послуг, по собівартості та, відповідно, планово-розрахункова вартість одиниці виробів або послуг та інші госпрозрахункові показники. Ці показники необхідні для внутрішньовиробничого госпрозрахунку, а на великих підприємствах - для розрахунків між підрозділами основного і допоміжного виробництв за надані послуги та оприбуткування виготовлених інструментів і матеріалів. Для ефективного контролю за обсягом послуг допоміжних вироб-

ництв в цехах основного виробництва встановлюються лічильники, вимірювальні пристрої, деталізуються нормативи і норми для забезпечення контролю за споживанням послуг допоміжних виробництв. Витрати допоміжних виробництв розподіляються пропорційно кількості послуг, що споживаються.

Складніше організований розподіл витрат у виробництвах, що випускають різнорідну продукцію. На першому етапі тут розподіляються непрямі витрати, на другому - оцінюються залишки незавершеного виробництва.

Для узагальнення інформації про витрати на виробництво призначений рахунок бухгалтерського обліку 23 "Виробництво".

Цей рахунок використовується для обліку на окремих субрахунках витрат [15].

1) промислових і сільськогосподарських підприємств на виробництво продукції; 2) підрядних, геологічних та проектних організацій на виконання будівельно-монтажних, геологорозвідувальних та проектно-вишукувальних робіт; 3) підприємств транспорту та зв'язку на надання послуг; 4) науково-дослідних підприємств на виконання науково-дослідних і конструкторських робіт; 5) підприємств громадського харчування на випуск власної продукції; 6) підприємств торгівлі, постачання і збуту на здійснення діяльності з продажу товарів; 7) дорожніх господарств на утримання й ремонт автомобільних шляхів; 8) інших підприємств та організацій; 9) допоміжних (підсобних) виробництв; 10) на виконання некапітальних робіт (будівництво тимчасових споруд, демонтаж припиненого будівництвом об'єкту).

Цей рахунок активний, основний, витратний, призначений для обліку господарських засобів. По дебету рахунку 23 "Виробництво" відображаються прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також виробничі накладні витрати та втрати від браку продукції (робіт, послуг), з кредиту списуються суми фактичної виробничої собівартості завершеної виробництвом продукції (у дебет рахунків 26, 27), виконаних робіт та послуг (у дебет рахунку 90). За кредитом субрахунків обліку витрат допоміжних (підсобних) виробництв, з виконання некапітальних робіт у кореспонденції з дебетом рахунків 11 "Інші необоротні матеріальні активи", 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети" та субрахунків обліку витрат основного виробництва списується собівартість виготовлених у допоміжних (підсобних) виробництвах виробів, споруд, робіт, послуг (інструменту, енергії, пари, транспортних і ремонтних послуг тощо). Основні бухгалтерські проводки з обліку виробництва представлено в додатку І.

Облік браку та напівфабрикатів власного виробництва

Брак у виробництві - це вироби або роботи, які не відповідають установленим вимогам і не придатні для використання і за прямим призначенням або потребують додаткової обробки.

На деяких виробництвах виникають відходи, які поділяються на технологічні втрати і технічно неминучий брак. До технологічних втрат належить вилучення напівфабрикатів, деталей, вузлів і виробів, що не відповідають вимогам нормативно-технічної документації та виникають у виробництві внаслідок невідповідності виробничих запасів технологічним вимогам або непередбачених відхилень в здійсненні окремих операцій, недостатньої керованості окремими операціями технологічного процесу.

До статті калькуляції "Втрати внаслідок технічного неминучого браку" включаються:

- а) собівартість остаточно забракованої продукції (виробів, напівфабрикатів) з технологічних причин;
- б) вартість матеріалів, напівфабрикатів (деталей), зіпсованих під час налагодження устаткування, в разі зупинки або простою обладнання через тимчасове відключення енергії;
- в) вартість скляних, керамічних і пластмасових виробів, розбитих під час транспортування на виробництві;
- г) витрати на усунення технічно неминучого браку.

Зовнішній остаточно брак оцінюється за фактичною виробничою собівартістю забракованих виробів, включаючи витрати на відправку, демонтаж і повернення цих виробів. Вартість забракованих виробів відновлюється на рахунку 23 "Виробництво" сторнувальними записами по відвантаженню продукції. Після цього вартість забракованих виробів списується проводкою Д-т рах. 24, К-т рах. 23.

Собівартість внутрішнього браку визначається як сума фактично понесених витрат за всіма статтями калькуляції за виключенням витрат на підготовку та освоєння виробництва, загальновиробничих витрат та інших спеціальних витрат, які відносяться тільки на собівартість готової продукції.

Втрати підприємств від браку продукції, який можна виправити, складаються з витрат на її повторну або додаткову обробку. Втрати від браку зменшуються на вартість отриманих матеріалів за ціною їх можливого використання, а також на суму претензій до постачальників за поставку неякісних матеріалів, які стали

причиною браку. Суми витрат від браку відображаються на виробничих рахунках за мінусом витрат, які віднесені на винних осіб.

Собівартість внутрішнього виправного браку включає:

- а) витрати на сировину, матеріали та напівфабрикати, витрачені на усунення дефектів продукції;
- б) витрати на заробітну плату робітників, нараховану за виправлення.
- в) відрахування на соціальне страхування.

Загальновиробничі витрати включаються до собівартості технічного неминучого браку пропорційно сумі основної заробітної плати робітників, зайнятих у виробництві відповідної продукції (робіт, послуг), за нормативним співвідношенням, обчисленим під час визначення кошторисних (нормативних) ставок.

Якщо брак є невивиправним (кінцевим необхідно виділити з суми загальних витрат виробництва частку, яка припадає на забраковані і вилучені вироби, і списати її з рахунку 23 "Виробництво" за статтями витрат (матеріали, зарплата, загальновиробничі витрати) на рахунок 24 "Брак у виробництві": Д-т рах. 24, К-т рах. 23 - фактична собівартість кінцевого браку.

Бракована продукція не відображається в складі незавершеного виробництва. Проте, в індивідуальному та дрібносерійному виробництвах, де витрати відносяться на уточнення замовлення, по якому визначено брак, зазначені витрати включаються в замовлення, як незавершені виробництвом у звітному періоді, і повинні бути відображені в складі незавершеного виробництва.

Оцінка напівфабрикатів, які деякий час між операціями зберігаються на складі здійснюється за спеціально розробленими обліковими цінами на базі планової собівартості. Облік та узагальнення інформації про наявність та рух напівфабрикатів власного виробництва, які реалізуються на сторону, ведеться на рахунку 25 "Напівфабрикати". Аналітичний облік ведеться за видами напівфабрикатів, визначеними, виходячи з потреб підприємства.

Кореспонденція рахунків з обліку браку у виробництві та напівфабрикатів власного виробництва представлена в додатку К.

Облік готової продукції

Готова продукція обліковується на підприємствах за місцями її зберігання та окремими видами у встановлених одиницях виміру: натуральних (характеризують кількість, обсяг та вагу продукції відповідно до їх фізичних властивостей, використовують для кількісного обліку готових виробів); умовно-натуральних

(показники, необхідні для одержання узагальнених показників з обліку однорідної продукції, що визначають за допомогою певних коефіцієнтів співвідношення вартісним (ціннісним) показником виготовленої продукції є обсяг товарної продукції і вартісних показників).

На складі в облікових регістрах (картках, відомостях, сальдових відомостях, оборотних відомостях або книзі складського обліку) готова продукція обліковується в кількісному виразі.

Кількісний облік готової продукції за її видами та місцями зберігання може бути організований декількома способами:

- 1) в сортових картках складського обліку;
- 2) безкартковим способом.

Залишки готових виробів періодично інвентаризуються. У картках або книгах складського обліку здійснюються записи про надходження і відпуск готової продукції та щоденно виводяться її залишки.

Аналітичний облік прийому і відпуску готової Продукції, який оформлюється прибутковими і видатковими документами, здійснюється за видами готової продукції, яка може відображатися за обліковими цінами з виділенням в регістрах відхилень фактичної виробничої собівартості виробів від їх вартості за обліковими цінами.

Облік готової продукції повинен забезпечити контроль за виконанням завдань по випуску продукції згідно договірному асортименту на всіх стадіях її руху; зберіганням готової продукції за обсягом, асортиментом і якістю (в місцях складування і в дорозі); своєчасною випискою документів на відвантаження; поданням розрахункових документів покупцям та їх контроль своєчасного здійснення платежів; використанням матеріальних і фінансових ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції.

Якщо облік готової продукції ведеться за обліковими цінами, то по закінченні звітного періоду, після визначення фактичної собівартості готової продукції, записи по випуску і відвантаженню коригуються на суму відхилень фактичної собівартості від її вартості за обліковими цінами шляхом їх співставлення. Від'ємна сума відхилень фіксується методом червоного сторно, додатня - звичайним записом.

Для правильного визначення фактичної собівартості готової продукції, виконаних робіт і наданих послуг доцільно на кінець звітного періоду визначати за-

лишки незавершеного виробництва. Вони відображаються по дебету рахунку 23 "Виробництво".

Основні рахунки щодо руху готової продукції наведено в додатку Л.

Облік товарів

В оптовій торгівлі аналітичний облік товарів в бухгалтерії здійснюється тільки у вартісному виразі в розрізі матеріально відповідальних осіб і великих груп товарів.

Аналітичний облік реалізації товарів в роздріб ведеться за місцями їх продажу (відділами, секціями, кіосками тощо) і торговельним підприємством в цілому, що забезпечує контроль за виконанням плану товарообороту.

Товари можуть надходити на підприємство внаслідок придбання у постачальника або підзвітною особою, внеску до статутного фонду, безоплатного надходження, виявлення у результаті інвентаризації тощо.

У момент надходження товари повинні бути оцінені за первісною вартістю, для кожного випадку їх надходження необхідно знати, що є первісною вартістю і як її визначити. Порядок визначення первісної вартості товарів залежно від джерел надходження наведений у П(С)БО 9. У випадку придбання товарів за грошові кошти собівартість придбання включає в себе витрати, пов'язані з їх придбанням і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

Товари, що надійшли як внесок до статутного капіталу, оцінюються за вартістю, узгодженою засновниками (учасниками). Погоджена засновниками вартість буде справедливою вартістю.

Залежно від методу оцінки товарів, який застосовується на підприємстві при їх вибутті, собівартість реалізації буде відрізнятись (за умови, що вибуття відбувається у різні звітні періоди). У зв'язку з цим фінансовий результат від реалізації одних і тих самих товарів, але при застосуванні різних методів оцінки буде різним. Відображення в обліку операцій, пов'язаних з реалізацією товарів, розглянуто в додатку М.

1.3. Облік грошових коштів, інвестицій та дебіторської заборгованості

Облік дебіторської заборгованості

Сучасний етап економічного розвитку країни характеризується значним уповільненням платіжного обороту, що викликає зростання дебіторської заборго-

ваності на підприємствах. Тому важливим завданням бухгалтерського обліку є ефективне управління дебіторською заборгованістю, направлене на оптимізацію загального її раз міра і забезпечення своєчасної інкасації боргу.

У сучасній господарській практиці дебіторська заборгованість класифікується по наступних видах (рис. 1.4)



Рис.1.4 - Склад основних видів дебіторської заборгованості підприємства*

*узагальнено автором на підставі джерела [40]

Дебіторська заборгованість (згідно П(С)БО 10) — це сума заборгованості дебіторів підприємства на певну дату.

До складу активів підприємства дебіторську заборгованість відносять у тому випадку, якщо: існує імовірність, що підприємство отримає в майбутньому економічну вигоду від погашення заборгованості; суму заборгованості можливо достовірно визначити.

Дебіторська заборгованість поділяється на: довгострокову (сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу); поточну (сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу).

Поточна дебіторська заборгованість – це сума, яка виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу. Відображається в другому розділі активу балансу і входить до складу оборотних активів.

Склад поточної дебіторської заборгованості представлено на рис.1.5.



Рис. 1.5 - Склад поточної дебіторської заборгованості.

*узагальнено автором на підставі джерела [40]

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю.

У разі відстрочення платежу за продукцію, товари, роботи, послуги з утворенням від цього різниці між справедливою вартістю дебіторської заборгованості та номінальною сумою грошових коштів та/або їх еквівалентів, що підлягають отриманню за продукцію, товари, роботи, послуги, така різниця визнається дебіторською заборгованістю за нарахованими доходами (процентами) у періоді її нарахування

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів.

В залежності від імовірності погашення поточної дебіторської заборгованості, її поділяють на:

1. Безнадійна заборгованість - існує впевненість непогашення заборгованості;
2. Сумнівні борги – існує невпевненість в погашенні заборгованості;

Величина резерву сумнівних боргів визначається, виходячи з платоспроможності окремих дебіторів або на основі класифікації дебіторської заборгованості.

Нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період відображається у звіті про фінансові результати у складі інших операційних витрат.

Класифікація дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги здійснюється групуванням дебіторської заборгованості за строками її непогашення із встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Коефіцієнт сумнівності встановлюється підприємством, виходячи з фактичної суми безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за попередні звітні періоди. Коефіцієнт сумнівності, як правило, зростає зі збільшенням строків непогашення дебіторської заборгованості. Величина резерву сумнівних боргів визначається як сума добутків поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги відповідної групи та коефіцієнта сумнівності відповідної групи (приклад визначення величини резерву).

Виключення безнадійної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги з активів здійснюється з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги списується з активів на інші операційні витрати. Сума відшкодування раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості включається до складу інших операційних доходів.

Поточна дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг, що визнана безнадійною, списується з балансу з відображенням втрат у складі інших операційних витрат.

Дебіторська заборгованість в балансі відображається за чистою реалізаційною вартістю, яка дорівнює: «Початкова вартість дебіторської заборгованості мінус «Резерв сумнівних боргів».

Резерв сумнівних боргів визначається одним з наступних способів:

1. Виходячи з платоспроможності окремих дебіторів;
2. На підставі класифікації дебіторської заборгованості П(С)БО 10.

Методи і терміни нарахування резерву сумнівних боргів підприємством визначається самостійно, як елемент облікової політики. Якщо сумнівна заборгованість не виявлена, то резерв не створюється.

В бухгалтерському обліку сума створеного резерву відображається на рахунку 941 «Сумнівні і безнадійні борги».

Протягом 3-х років непогашена заборгованість обліковується на за балансовому рахунку 071 „Списана дебіторська заборгованість”, на випадок якщо ця заборгованість буде погашена, щоб повернути на склад активи. Бухгалтерський облік дебіторської заборгованості показано в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Облік дебіторської заборгованості*

№ п/п	Зміст операцій	Д-т.	К-т.
1	Виникнення дебіторської заборгованості	361	701
2	Виникнення податкового зобов'язання з ПДВ	701	641
3	Списана собівартість готової продукції	901	26
4	Визначення сумнівної дебіторської заборгованості	944	38
Випадок, коли дебіторська заборгованість визнана сумнівною			
5	Повернення сумнівної дебіторської заборгованості	311	361
6	Поповнення резерву сумнівних боргів	38	944
7	Визнання сумнівної дебіторської заборгованості безнадійною	38 071	361 —
Ситуація, при якій дебіторська заборгованість списана з балансу, погашається			
8	Отримання грошових коштів від дебіторів	311	361
9	Зменшення витрат звітного періоду на суму погашеної дебіторської заборгованості, що була списана раніше	361	944
10	Списання заборгованості з за балансового рахунку	—	071

*Складено на підставі джерела [15]

Якщо нарахованого резерву сумнівних боргів не достатньо для списання безнадійної дебіторської заборгованості, то різниця відноситься на: збільшення операційних витрат звітного періоду; на рахунок 38 «Резерв сумнівних боргів», за яким виникає дебетове сальдо.

Облік руху грошових коштів

Рахунки класу 3 «Кошти, рахунки та інші активи» призначені для узагальнення інформації про наявність і рух грошових коштів (у національній та іноземній валюті у касах, на розрахункових (поточних), валютних та інших рахунках у банках), грошових документів, короткострокових векселів одержаних і фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості, резерву сумнівних боргів і витрат майбутніх періодів.

Усі підприємства, що мають поточні рахунки в банку, зобов'язані зберігати свої кошти в установах банків. Однак для здійснення господарської діяльності

(для виплати заробітної плати й оплати командировочних витрат, для придбання товарів, канцтоварів і т.д.) їм необхідно визначена кількість готівкових коштів.

Розрахунки готівкою - це платежі готівковими коштами за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і по операціях, безпосередньо не зв'язаним з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) і іншого майна.

Підприємства, які відкрили поточні рахунки в банках і зберігають на цих рахунках свої кошти, здійснюють розрахунки за своїми грошовими зобов'язаннями, що виникають у господарських відносинах, пріоритетне в безготівковій формі, а також у готівковій формі (з дотриманням чинних обмежень) у порядку, установленому законодавством України.

Гранична сума готівкового розрахунку одного підприємства (підприємця) з іншим підприємством (підприємцем) протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами встановлюється відповідною постановою Правління Національного банку України. Платежі понад зазначену граничну суму проводяться виключно в безготівковій формі. Кількість підприємств (підприємців), з якими здійснюються розрахунки, протягом дня не обмежується.

У разі здійснення підприємствами готівкових розрахунків з іншими підприємствами (підприємцями) понад установлену граничну суму кошти в розмірі перевищення встановленої суми розрахункову додаються до фактичних залишків готівки в касі на кінець дня платника готівки одноразово в день здійснення цієї операції, з подальшим порівнянням одержаної розрахункової суми із затвердженим лімітом каси.

Каса - самостійний структурний підрозділ підприємства, призначений для зберігання коштів і проведення розрахунків готівкою. Матеріальну відповідальність за збереження коштів і ведення касових операцій покладено на касира, з яким укладають договір про матеріальну відповідальність у формі зобов'язання касира (або іншої уповноваженої особи).

Ліміти залишку готівки в касі кожне підприємство встановлює самостійно та узгоджує з комерційними банками за місцем відкриття рахунка з урахування режиму і специфіки роботи підприємства. У разі, якщо ліміт залишку готівки в касі підприємства - взагалі не встановлено, вся наявна готівка в касі на кінець дня має бути здана до банку (незалежно від причин відсутності ліміту каси).

Кожне підприємство, що має касу, веде одну касову книгу для обліку операцій з готівкою в національній валюті (без урахування кас відокремлених підрозділів). Записи в касовій книзі проводяться касиром за операціями

одержання або видачі готівки за кожним касовим ордером і видатковою відомістю в день її надходження або видачі. За відсутності руху готівки в касі протягом робочого дня записи в касовій книзі в цей день можуть не проводитись.

Щоденно в кінці робочого дня касир підсумовує операції за день, виводить залишок готівки в касі на початок наступного дня і передає до бухгалтерії як звіт касира другі примірники, що є відривною частиною аркуша касової книги (копію записів у касовій книзі за день), з прибутковими і видатковими касовими ордерами під підпис у касовій книзі (таблиця 1.4.).

Таблиця 1.4 - Документи, що служать підставою для оформлення касових операцій*

№ п/п	Документ	Господарська операція	Підстава
Прибуткові касові ордера			
1	ПКО	Надходження торгового виторгу	—
2	ПКО	Одержання коштів з банку на виплату: заробітної плати, для видачі на господарські нестатки, командировочні витрати, позички працівникам і т.п.	Корінець чека з чекової книжки
3	ПКО	Повернення невикористаних підзвітних сум	Авансовий звіт
4	ПКО	Погашення нестач за результатами інвентаризації	Акт інвентаризації і виписка з протоколу зборів комісії
5	ПКО	Оплата покупцем за реалізовану йому продукцію	Накладна, акт, рахунок
6	ПКО	Передоплата покупцем за реалізовану йому продукцію	Договір, рахунок-фактура
7	ПКО	Повернення позички, отриманої раніше працівником	Договір із працівником на надання позички
8	ПКО	Оплата батьків за зміст дітей у дитячих установах, квартплати. Квартплата.	Договір
9	ПКО	Внесок у статутний фонд підприємства наявними	Чи статут протокол зборів засновників
10	ПКО	Оприбуткування надлишку коштів за результатами інвентаризації каси	Акт інвентаризації і виписка з протоколу зборів комісії
Видаткові касові ордери			
11	ВКО	Видача з каси під звіт на господарські витрати	Розпорядження керівника підприємства
12	ВКО	Видача із каси під звіт на командировочні нестатки	Наказ керівника підприємства
13	ВКО	Здача наявного виторгу в банк: - самостійно - шляхом інкасації	Оголошення на внесок наявними Супровідна відомість
14	ВКО	Оплата праці	Платіжна (разрахунково — платіжна) відомість
15	ВКО	Видача позички працівнику	Договір про надання позички

*Складено на підставі джерела [15]

Рахунок 30 «Готівка» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства, він має такі субрахунки: 301 «Готівка в національній валюті», 302 «Готівка в іноземній валюті».

На дебеті рахунку 30 «Готівка» відображається надходження грошових коштів до каси підприємства, на кредиті - виплата грошових коштів із каси підприємства. Бухгалтерський облік касових операцій показано в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5. Облік грошових коштів в національній валюті в касі підприємства*

Назва операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Поступили і оприбуткована в касу готівка (в т.ч. валютні засоби) з відповідних рахунків в банку (на виплату заробітної платні, премій, пенсій, допомоги і т.д.)	301	311
Поступили в касу наявні грошові кошти від покупців і замовників (заборгованість по векселях і ін.)	301	361
Повернений в касу не використаний залишок підзвітної суми	301	372
Надійшли в касу суми по виконавчим листкам	301	377
Погашена заборгованість по соціальному страхуванню	301	652
Одержано в касу грошові кошти за оренду приміщень	301	713
Надійшли грошові кошти в касу з окремих кас підприємств	300	301
Видана з каси заводу грошові кошти підзвітним особам	372	301
Виплачена зарплата персоналу заводу	661	301

*Складено на підставі джерела [15]

Рахунок 31 «Рахунки в банках» призначено для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банках і можуть бути використані для поточних операцій.

На дебеті рахунку 31 «Рахунки в банках» відображається надходження грошових коштів, на кредиті - їх використання.

Операції по рахунку 31 «Рахунки в банках» відображають на підставі перевірених виписок банку і грошових документів, доданих до них. Якщо у виписках банку виявляються операції, помилково проведені на рахунку 31 «Рахунки в банках», то вони відображаються відповідно на дебеті або кредиті рахунку 31 в кореспонденції з рахунком 374 «Розрахунки за претензіями».

Порядок відображення в обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в національній валюті показано в додатку Н.

Основою для запису операцій на рахунку 31 «Рахунки в банках» є виписки з цього рахунку. Періодично (частіше кожного дня) банк видає власникам рахунків

виписки з відповідного рахунка з копіями розрахункових операцій. Виписка обов'язково подається на 1-ше число кожного місяця.

Сальдо на рахунку 31 «Рахунки в банках» завжди має бути однаковим як в обліку банку, так і підприємства.

Виписка банку замінює реєстр аналітичного обліку по рахунку, а тому обов'язково має містити дату, номер документа, короткий зміст операцій і суми записів на дебеті і кредиті, а також залишки коштів на початок і кінець періоду.

Бухгалтерський облік валютних операцій ведеться в національній валюті України (гривнях) з виділенням в аналітичному обліку операцій в іноземній валюті. Для обліку специфічних операцій можуть відкриватися додаткові субрахунки із збереженням номерів діючого плану рахунків.

Записи на валютному субрахунку 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» здійснюються на підставі виписок установ банків і розрахунково-платіжних документів, якими оформлено списання і надходження іноземної валюти.

На валютний рахунок зараховуються суми в іноземній валюті з аналогічних рахунків інших власників в оплату куплених товарів і послуг. З поточного валютного рахунка переказуються за кордон суми в оплату товарів для погашення заборгованості. Валютна виручка незалежно від суми надходження підлягає зарахуванню на валютний рахунок.

До змін курсових різниць призводять зміни курсу валюти у період між датою здійснення господарської операції (або датою попереднього звіту) і датою розрахунку по обов'язках, що впливають з цієї операції.

Бухгалтерський облік інших грошових коштів здійснюють на активному рахунку 33 «Інші кошти», на якому ведеться узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів (у національній та іноземній валюті), що знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, оплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів), та кошти в дорозі, тобто грошові суми, внесені до кас банків, ощадних кас або поштових відділень для подальшого їх зарахування на рахунках підприємства в банках.

Аналітичний облік грошових документів ведеться за їх видами. До коштів, що вважаються коштами в дорозі, належать: виручка, одержана підприємствами за послуги, реалізовану продукцію і виконані роботи і внесена до банку, відділення банку, каси поштового відділення зв'язку для зарахування на розрахунковий рахунок.

Для заповнення річної форми 3 «Звіт про рух грошових коштів» деталізуємо види грошових потоків підприємства від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності відповідно до чинного бухгалтерського законодавства (рис. 1.6)



Рис. 1.6 - Види грошових потоків підприємства від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності*

*узагальнено на підставі [37]

Облік поточних фінансових інвестицій

Поряд із основним напрямом своєї діяльності кожне підприємство може також здійснювати і фінансові вкладення. Фінансові інвестиції - це вкладення засобів у фінансові інструменти, серед яких переважають цінні папери, з метою отримання доходу (прибули) в майбутньому.

Відповідно до Наказу Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 року № 559 про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» під фінансовими інструментами розуміють контракти, які одночасно приводять до виникнення (збільшення) фінансового активу у одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструменту власного капіталу у іншого.

Основою фінансових інструментів є цінні папери. Це документ, що є право власності або позики по відношенню до емітента, який може самостійно звертатися на ринку і бути об'єктом купівлі – продаж. Цінні папери можуть бути іменними або на пред'явника. Іменні цінні папери не підлягають передачі, або передаються шляхом повного індосамента. Цінні папери на пред'явника обертаються вільно.

Документарна форма цінних паперів – паперова форма цінного паперу, який містить реквізити відповідного виду цінного паперу певної емісії, дані про кількість цінних паперів і засвідчує сукупність прав, наданих цими паперами. Випуск в документарній формі здійснюється емітентом шляхом виготовлення сертифікатів, які випускаються з урахуванням вимог, визначених Державною комісією по цінних паперах і фондовому підприємство може здійснювати фінансові вкладення.

Для обліку фінансових інвестицій в бухгалтерському обліку передбачене використання рахунків 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» та 35 «Поточні фінансові інвестиції». На рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції» ведеться облік наявності та руху поточних фінансових інвестицій та еквівалентів грошових коштів, у тому числі депозитних сертифікатів, він має такі субрахунки: 351 «Еквіваленти грошових коштів», 352 «Інші поточні фінансові інвестиції». Аналітичний облік ведеться за видами фінансових інвестицій із забезпеченням можливості отримання інформації про інвестиції як на території країни, так і за кордоном. Відображення у бухгалтерському обліку поточних фінансових інвестицій наведено у табл. 1.6.

Таблиця 1.6 – Кореспонденція рахунків з обліку реалізацій поточних фінансових інвестицій*

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Д-т	К-т
1.	Відображено дохід від реалізації фінансових інвестицій	377	741
2.	Відображено собівартість інвестицій, яка дорівнює справедливій вартості на дату складання звітності за попередній період	971	35
3.	Списано дохід на фінансові результати	741	793
4.	Списана собівартість реалізованих фінансових інвестицій на фінансові результати	793	971
5.	Придбано фінансову інвестицію в обмін на вексель, інші оборотні активи, за грошові кошти, за рахунок позик, у кредит	35	162,18,31, 50,60,63
6.	Одержано фінансову інвестицію для погашення дебіторської заборгованості	35	36,37

Продовження табл. 1.6

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Д-т	К-т
7.	Збільшено балансову вартість поточної фінансової інвестиції: - на суму амортизації дисконту(за інвестиціями, які обліковуються за амортизованою собівартістю)	35	733
	- на суму різниці між справедливою і первісною вартістю на дату балансу(за інвестиціями, які обліковуються за собівартістю за урахуванням зменшення їх корисності)	35	746
8.	Погашено фінансову інвестицію грошовими коштами	30,31	35
9.	Списано на збитки, понесені в результаті надзвичайних подій, вартість фінансових інвестицій	99	35

*Складено на підставі джерела [15]

Висновки до розділу 1

Дослідження теоретичних засад обліку оборотних активів підприємства дало можливість сформулювати такі висновки і пропозиції:

1. На підставі проведеного аналізу з'ясовано місце і роль оборотних активів в системі економічних показників підприємства, уточнено класифікацію джерел їх формування, окреслено проблеми управління оборотними активами на сучасному етапі розвитку соціально-економічних відносин та розкрито зміст обліково-аналітичного забезпечення як інформаційного підґрунтя управління ними.

2. Аналіз наукових підходів до сутнісного наповнення оборотних активів дозволив дійти висновку, що їх слід розглядати як категорію, яка характеризує потенціал зростання вартості підприємства. А відтак, оборотні активи визначені в роботі як ресурси, що формуються за рахунок інвестованого в них капіталу, які, змінюючи свою функціональну форму, беруть участь в одному операційному циклі для забезпечення безперервності діяльності та одержання економічних вигід у майбутньому. Такий підхід до визначення оборотних активів потребує створення ефективної системи управління з метою дієвого контролю за їх накопиченням та використанням.

3. Встановлено, що ефективна система управління оборотними активами має враховувати не лише їх склад, але й структуру джерел формування. Однак відсутність однозначності поглядів на класифікацію джерел формування оборотних активів утруднює проведення результативної політики фінансування оборотних активів та управління ними у процесі господарської діяльності підприємства. З цією метою в роботі запропоновано розмежовувати джерела формування оборотних активів на власні, додатково залучені та позикові. Власні джерела представлені

складовими власного капіталу (zareєстрований капітал, додатковий капітал). Позикові джерела уособлені поточною та довготерміною кредиторською заборгованістю, що потребує погашення в установлені терміни, а, відтак, відволікання грошових коштів. Додатково залучені джерела представлені цільовим фінансуванням, благодійною допомогою та відстроченими податковими зобов'язаннями, які за економічною сутністю є позиковим капіталом, однак за правовим характером їх здійснення не потребує відволікання грошових коштів при погашенні (або взагалі не потребує погашення).

4. Дослідження складу, структури та джерел формування оборотних активів промислових підприємств України, дозволило визначити, що найбільш проблемними для управління є такі групи оборотних активів як: виробничі запаси, поточна дебіторська заборгованість та грошові кошти, що аргументовано їх значною часткою у загальному обсязі оборотних активів та суттєвим впливом на формування показників платоспроможності та ділової активності промислових підприємств. Одними з найбільш дієвих важелів розв'язання проблем управління оборотними активами вважаємо бухгалтерський облік та аналіз фінансово-господарської діяльності, що дозволило обґрунтувати необхідність формування обліково-аналітичного забезпечення управління оборотними активами та сформулювати відповідний методичний інструментарій наданий в додатку П.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

2.1. Економічна характеристика підприємства

ТОВ „Чорноморська іграшка” створено в процесі приватизації Орендного підприємства Одеського заводу іграшок і зареєстроване виконавчим комітетом Ільїчівської районної Ради народних депутатів м. Одеси – свідоцтво про реєстрацію № 05502858 від 27 серпня 1995 р.

Первісно воно складалось із 3-х артілей: фабрик „Спартак”, „ім. 30 років ВЛКСМ”, „Райпромкомбінат”, та входило в Облмістпром, існуючих з 1949 р. В 1964 році артілі були об’єднані в ОПО „Чорноморська іграшка” з підлеглістю його Міністерству легкої промисловості, яке спеціалізувалось на випуску металевих каркасно-завідних і пластмасових іграшок.

В 1989 році об’єднання ОПО „Чорноморська іграшка” було перейменоване в Одеський завод іграшок.

В 1993 році Одеський завод іграшок було реорганізовано в Орендне підприємство Одеський завод іграшок. Товариство являється право спадкоємцем усіх грошових коштів і майна, прав та обов’язків АП „Одеський завод іграшок”. Засновниками товариства являються громадяни України та юридичні особи. Місцезнаходження товариства ТОВ „Чорноморська іграшка” Україна, м. Одеса, 65098, вул. Стівцова, 17. Термін діяльності товариства не обмежений.

Метою діяльності товариства являється: здійснення підприємницької діяльності з метою отримання прибутку шляхом реалізації продукції (робіт, послуг), направлених на задоволення попиту підприємств, організацій и громадян: забезпечення розвитку виробництва та росту його ефективності, підвищення конкурентоздатності продукції, що виробляється, виконаних робіт, послуг.

Організаційно виробнича структура підприємства представлена у вигляді окремих діляниць діяльності та допоміжних ділянок.

До ділянок основної діяльності відносяться:

1. Ділянка літографії і лакування жести.
2. Ділянка по переробці пластмаси;
3. Ділянка по виготовленню металевих виробів.

Основні види продукції та послуг: послуги по лакуванню та літографії жерсті; виробництво плівки; виробництво інших виробів із пластмаси.

Становище на ринку за основним видом діяльності (Обробка й покриття ме-

талу стабільна: підприємство забезпечене постійними замовленнями на надання послуг з літографії і лакування жерсті. Цей вид діяльності підприємство здійснює з 1970 р.

Послуги з лакування жерсті, як і продаж жерсті, проводиться для подальшої переробки металу в: Кришки СКО; 2-х і 3-х складові банки діаметром (72,8; 83,4; 99), тобто кришок і корпусів.

У виробництві використовується жерсть різних форматів і товщини в т.ч.: 712 * 820; 724 * 820; 696 * 820; 763 * 624; 712 * 820, товщина 0,16; 0,17; 0,18; 0,19; 0,20; 0,22; 0,25; 0,28; 0,30; 0,32.

Концепція діяльності підприємства:

- Клієнто-орієнтований бізнес;
- Постійний розвиток і пошук нових технологій - основа успіху;
- Вдосконалення та професійне зростання;
- Якість продукції - понад усе;
- Коректність фінансових взаємовідносин.

Загальний стан виробництва задовільний. Основні виробничі процеси забезпечені модернізованим устаткуванням. Потужності завантажені на 85 - 90 відсотків. Планом технічного розвитку і переозброєння виробництва передбачається подальше вдосконалення виробничих процесів, оновлення і модернізація обладнання, впровадження сучасних енерго-і ресурсозберігаючих технологій Основні проблеми, що впливають на діяльність підприємства, випливають із загальної політичної та економічної ситуації в країні. Нестабільність податкового законодавства ускладнює прогнозування діяльності підприємства на довготривалий термін, ускладнює розвиток зовнішньоекономічних відносин. Сильне податкове навантаження ускладнює розвиток інноваційної діяльності підприємства. Необхідність технічного переоснащення та модернізації обладнання, впровадження нових технологій потребує нових фінансових вкладень. Однією із важливих проблем є також високі тарифи на енергоносії.

Основні показники, які характеризують фінансово-економічну діяльність підприємства, наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні показники фінансово-економічної діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка» за 2021-2022 р.р.*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	29035	40071	11036	38,01

Продовження табл. 2.1.

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	23750	32041	8291	34,91
3. Адміністративні витрати, тис. грн.	4078	4426	348	8,53
4. Витрати на збут, тис. грн.	1004	671	-333	-33,17
5. Валовий прибуток, тис. грн.	5285	8030	2745	51,94
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	28832	37138	8306	28,81
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	1,01	1,08	0,07	7,14
8. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в тому числі:	13	2230	2217	170р.
- від основної операційної діяльності	203	2933	2730	13,44 р.
- від іншої операційної діяльності	-181	-726	-545	3 р.
- від фінансової діяльності	-	-	-	-
- від іншої діяльності	-9	23	32	3,5 р.
9. Податок на прибуток, тис. грн.	29	31	2	6,90
10. Чистий прибуток, тис. грн.	15	2631	2616	174 р.
11. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	25290,5	28908	3617,5	14,30
12. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,15	1,39	0,24	X
13. Тривалість одного обороту оборотних коштів, днів	70,25	80,30	10,05	X
14. Коефіцієнт автономії	0,916	1,003	0,09	X
15. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів	0,092	0,077	-0,02	X
16. Наявність власних оборотних коштів	23052	25972	2920	X
17. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,804	0,851	0,05	X
18. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,897	1,044	0,15	X
19. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	9,71	5,23	-4,48	X
20. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	5,60	4,53	-1,08	X
21. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,59	0,21	-0,38	X
22. Рентабельність виробництва, %	0,02	3,72	3,69	X
23. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %	0,0004	0,0538	0,053	X
24. Рентабельність власного капіталу, %	0,0004	0,0651	0,065	X
25. Рентабельність основного капіталу, %	0,0020	0,3593	0,357	X
26. Рентабельність оборотного капіталу, %	0,0004	0,0633	0,063	X
27. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	0,0005	0,0746	0,074	X

* Розраховано на підставі фінансової та статистичної звітності підприємства

В ТОВ «Чорноморська іграшка» у звітному році порівняно з попереднім збільшився чистий дохід від реалізації продукції на 11036 тис. грн. або 38,01 %, що свідчить про збільшення обсягів реалізації на підприємстві.

Погіршилась ефективність використання оборотних коштів підприємством, про що свідчить збільшення тривалості одного обороту на 10,05 днів, а також збільшення коефіцієнту оборотності в звітному році порівняно з попереднім на 0,24.

Аналіз коефіцієнтів ліквідності свідчить про:

- збільшення коефіцієнта поточної ліквідності на 4,48 свідчить про те, що хоча значення коефіцієнта є нижчим від нормативного, платоспроможність підприємства дещо покращилась на кінець звітного року;

- значення коефіцієнта швидкої ліквідності є нижчим від нормативного, проте збільшення його 1,08 свідчить про погіршення швидкої платоспроможності підприємства;

- коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом останніх двох років є в межах нормативного значення, що свідчить про стабільну ситуацію на підприємстві із платоспроможністю.

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості показав, що:

- збільшення значення коефіцієнта автономії на 0,09 в звітному році свідчить про покращення стійкості та стабільності підприємства;

- зменшення коефіцієнта співвідношення залучених та власних коштів на 0,02 свідчить про зростання залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування;

- коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшився на 0,05, що свідчить про збільшення власного оборотного капіталу, що позитивно характеризує діяльність підприємства;

- коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами збільшився на 0,15, що свідчить про збільшення частки оборотних коштів.

2.2. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка»

Загальний аналіз фінансового стану підприємства

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється на підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.2

Таблиця 2.2 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис. грн.:	30430	31335	3,0
- попереднього року	31335	36662	17,00
- звітного року			

** Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства*

За даними табл. 2.2 можна зробити висновок, що валюта балансу на кінець попереднього року збільшилась на 3 %, до того ж на кінець звітного року відбулося збільшення на 17 %, що позитивно характеризує динаміку діяльності підприємства та свідчить про розширення підприємством господарської діяльності.

Для більш глибокого виявлення якості динаміки валюти балансу необхідно провести поглиблений аналіз динаміки валюти балансу на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	2021 рік	2022 рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	29035	40 071	38,01
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	22	2207	99,3 р.
3. Валюта балансу, тис. грн.:			
- на початок року	30430	31335	2,97
- на кінець року	31335	36662	17,00
4. Середнє річне значення валюти балансу*, тис. грн.	30882,5	33998,5	10,09

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.3 видно, що середнє річне значення валюти балансу в звітному році порівняно з попереднім збільшилось на 10,09 %. Це супроводжувалось збільшенням значення чистого доходу від реалізації продукції в звітному році порівняно з попереднім та збільшенням фінансового результату до оподаткування на 38,01 % і 99,33 р. відповідно. Отже, можна зробити висновок, що підприємство доволі ефективно вкладає грошові кошти в формування своїх активів.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюють за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою аналітичної табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства*

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	31335	36662	5327	17,00
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	5636	4545	-1091	-19,36
– в % до активів		17,99	12,40	-5,59	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	25699	32117	6418	24,97
– в % до активів		82,01	87,60	5,59	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100, 1110	10865	4293	-6572	-60,49
– в % до активів		34,67	11,71	-22,96	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120÷ 1155	13198	25389	12191	92,37
– в % до активів		42,12	69,25	27,13	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160, 1165	1570	1315	-255	-16,24
– в % до активів		5,01	3,59	-1,42	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170, 1190	66	1120	1054	15,96 р.
– в % до активів		0,21	3,05	2,84	х
– 3. Витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	х	х	х	х
– в % до активів		х	х	х	х
4. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	1200	х	х	х	х
– в % до активів		х	х	х	х

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З даних табл. 2.4 можна зробити наступні висновки: активи в звітному році порівняно з попереднім збільшились на 5327 тис. грн. або на 17 %, на це вплинуло збільшення коштів в розрахунках на 12191 тис. грн. або 92,37 % та збільшення оборотних активів – на 6418 тис. грн. або 24,97 %, збільшення величини інших оборотних активів на 1054 тис. грн. або в 15,96 р. В попередньому році найбільшу питому вагу в структурі активів складали оборотні активи 82,01 %, питома вага необоротних активів складала 17,92 %. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства – збільшилась питома вага оборотних активів на 5,59 процентних пункти, відповідно зменшилась питома вага необоротних активів на цю ж саму величину.

Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни оборотних активів
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	25699	32117	100	100	6418	х	24,97	100
– запаси	1100	10865	4293	42,28	13,37	-6572	28,91	-60,49	-102,4
– дебіторська заборгованість	1120÷1155	13198	25389	51,36	79,05	12191	27,70	92,37	190,0
– грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	1160, 1165	1570	1315	6,11	4,09	-255	-2,01	-16,24	-4,0
– інші оборотні активи	1170, 1190	66	1120	0,26	3,49	1054	3,23	15,96 р.	16,4

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.5 видно, що оборотні активи на кінець звітного року збільшились на 6418 тис. грн. або на 24,97 %. На це вплинуло збільшення дебіторської заборгованості на 12191 тис. грн. або на 92,37 %, що не дуже позитивно характеризує діяльність підприємства. Відбулось зменшення запасів на 6572 тис. грн. або 60,49 %, грошових коштів на 16,24 % та відбулось збільшення інших оборотних активів в 15,96 раз. В структурі оборотних активів найбільшу питому вагу на початок звітного року займали дебіторська заборгованість (51,36 %) та запаси (42,28 %) та

грошові кошти 6,11 % , інші оборотні активи займали 0,26 % . На кінець звітнього року в структурі оборотних активів відбулися негативні зміни: збільшилась питома вага дебіторської заборгованості до 79,05 %, знизилась питома вага запасів до 13,37 %, збільшилися інші оборотні активи до 3,49 % та зменшилась питома вага грошових коштів до 4,09 %.

Аналіз структури розміщення оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу підприємства*

Показники	2021 рік		2022 рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому числі:	7370,5	27,81	5409	15,51	-1961,5	-26,61	-12,30
– виробничі запаси*	6934,5	26,17	4964,5	14,23	-1970	-28,41	-11,93
– незавершене виробництво*	436	1,65	444,5	1,27	8,5	1,95	-0,37
– витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
2. Сфера обігу в тому числі:	19131	72,19	29467	84,49	10336	54,03	12,30
– готова продукція*	3547	13,38	1795	5,15	-1752	-49,39	-8,24
– грошові кошти	1570	5,92	1315	3,77	-255	-16,24	-2,15
– дебіторська заборгованість	13198	49,80	25389	72,80	12191	92,37	23,00
– товари*	766	2,89	375	1,08	-391	-51,04	-1,82
– інші**	50	0,19	593	1,70	543	10,86 р.	1,51
Всього оборотний капітал	26501,5	100,00	34876	100	8374,5	31,60	x

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл.2.6 видно, що на кінець звітнього року оборотний капітал підприємства збільшився на 8374,5 тис. грн. або на 31,6 %. На це вплинуло збільшення частини оборотного капіталу, зайнятого у сфері обігу на 10336 тис. грн. або 54,03 %, в т.ч. збільшення дебіторської заборгованості порівняно з попереднім роком на 12191 тис. грн. або 92,37 %, що є негативною характеристикою діяльності підприємства, відбулось зменшення готової продукції на 255 тис. грн. або 16,24 %, однак відбулось зменшення частини оборотного капіталу, розміщеного у виробничій сфері на 1961,5 тис. грн. або 26,61 %, в тому числі зменшення запасів на 1970 тис. грн. або 28,41 %, збільшилась вартість незавершеного виробництва на 8,5 тис. грн. або 1,95 %. Також відбулося збільшення інших оборотних активів на 543 тис.грн. або в 10,86 р. та зменшення грошових коштів на 255 тис. грн . На початок звітнього року найбільшу питому вагу в структурі оборотного капіталу займала де-

біторська заборгованість (49,8 %), запаси займали 26,17 %, готова продукція 13,38 %, незавершене виробництво 1,65 %, інші оборотні активи 0,19 % та грошові кошти 5,92 %. На кінець звітнього року відбулися такі зміни: збільшилась частка дебіторської заборгованості до 72,8 %, зменшилась частка незавершеного виробництва до 1,27 %, грошових коштів до 3,77 % та зменшилась частка запасів до 14,23 %, зменшення частки готової продукції до 3,77%, та збільшення інших оборотних активів до 1,7 %.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних коштів) підприємства та його окремих елементів здійснюється на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз використання оборотних коштів*

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	29035	40 071	11036,00	38,01
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, * тис. грн., в т.ч.	р. 1195	25290,5	28908	3617,50	14,30
2.1. Запаси*		11709,5	7579	-4130,50	-35,27
2.2. Кошти в розрахунках*	р.1125÷1155	12308	19294	6985,50	56,76
2.3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції*	Ф № 1 р.1160, 1165	1223	1442,5	219,50	17,95
2.4. Інші оборотні активи*	Ф № 1 р.1170, 1190	50	593	543,00	10,86 р.
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	х	х
4. Одноденна виручка, тис. грн..	р. 1 : р. 3	80,65	111,31	30,66	38,01
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	70,25	80,30	10,05	14,30
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р.1615	1778,00	1188,00	-590,00	-33,18
7. Коефіцієнт оборотності	р.1 : р.2	1,15	1,39	0,24	20,74
8. Коефіцієнт завантаженості	р.2 : р. 1	0,87	0,72	-0,15	-17,18
9. Тривалість 1 обороту, днів, в т.ч.	р.3 : р.7 або р.2 : р.4	313,57	259,71	-53,86	-17,18
9.1. В запасах	р.2.1 : р.4	145,18	68,09	-77,09	-53,10
9.2. В коштах в розрахунках	р.2.2 : р.4	152,60	173,33	20,73	13,58
9.3. В грошових коштах	р.2.3 : р.4	15,16	12,96	-2,20	-14,54
9.4. В інших оборотних коштах	р.2.4 : р.4	0,62	5,33	4,71	7,6 р.
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. відхилення по р.9 · р.5 за звітний рік	х	-541,23	х	х

Продовження табл. 2.7.

Показники	Код рядка (алгоритм розрахунку)	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію (надлишок) оборотних коштів при умові роботи заводу на рівні попереднього року, тис. грн.	p.10 ± p.6 за звітний рік	x	646,77	x	x

** Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства*

Розрахунки, наведені в табл. 2.7, свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства дещо покращилась, про що свідчить зменшення тривалості одного обороту на 53,86 дні, за рахунок зменшення коефіцієнта завантаженості на 0,15 і збільшення коефіцієнта оборотності на 0,24. Також позитивним слід відзначити зменшення часу перебування оборотних коштів у розрахунках – на 20,73 дні, проте відбулось зменшення перебування оборотних коштів за пасаж – на 77,09 дні, в грошових коштах – на 2,2 дні; в інших оборотних коштах значення збільшилось на 4,71. За даними розрахунками зменшення тривалості обороту на 53,86 днів дозволяє зекономити грошові кошти у 541,23 тис. грн. Якщо б оборотні кошти використовувались на рівні 2021 року, то кредиторська заборгованість становила б 646,77 тис. грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється підставі даних форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.8.

З табл. 2.8 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітного року збільшилась на 12176 тис. грн. або на 92,15 %, що є негативним показником для підприємства. На це вплинуло збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками на 5513 тис. грн. або майже в 3 р. та збільшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 6547 тис. грн. або на 57,66 % , інша поточна дебіторська заборгованість на кінець звітного року складає 131 тис грн. В структурі дебіторської заборгованості найбільшу питому вагу на початок звітного року займала дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги (85,93%), доля дебіторської заборгованості за розрахунками та іншої заборгованості склала 13,96 % та 0,11 % відповідно. На кінець звітного року в структурі дебіторської заборгованості відбулися наступні зміни: збільшилась питома вага заборгованості за розрахунками на 15,02 процентних пунктів, зменшилась заборгованість за товари, роботи, послуги на 15,42 процентні пункти.

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської Заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни дебіторської заборгованості
Дебіторська заборгованість всього, в тому числі:	1125÷1155	13213	25389	100	100	12176	x	92,15	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1120, 1125	11354	17901	85,93	70,51	6 547	-15,42	57,66	53,77
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками **: – за виданим авансами – з бюджетом, – в тому числі з податку на прибуток – з нарахов. доходів – із внутрішніх розрахунків	1130÷1145	1844	7357	13,96	28,98	5513	15,02	3 р.	45,28
	1130	1829	7307	13,84	28,78	5478	14,94	299,51	44,99
	1135	-	50	-	0,20	50	0,20	-	0,41
	1136	-	-	-	-	-	-	-	-
	1140	-	-	-	-	-	-	-	-
	1145	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	15	131	0,11	0,52	116	0,40	773,33	0,95

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення здійснюється за даними форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.9.

З табл. 2.9 видно, що в попередньому році 89,18 % дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги погашено в строк до 12 місяців, 0,35 % - в строк 12-18 місяців, 10,46% - в строк 18-36 місяців. В звітному році зменшується частина заборгованості, яка погашена в строк до 12 місяців до 87,5 %, відповідно збільшується заборгованість, яка буде погашена в строк 12-18 місяців до 5,49 % та в строк 18-36 місяців зменшується до 7,01 %. Інша поточна заборгованість як в попередньому, так і в звітному році відсутня. Це позитивно характеризує діяльність підприємства.

Таблиця 2.9 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення*

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
Попередній рік	Всього, в тому числі:	11354	100	-	100	х	-
	– до 12 місяців	10126	89,18	-	-	-	-
	– від 12 до 18 місяців	40	0,35	-	-	-	-
	– від 18 до 36 місяців	1188	10,46	-	-	-	-
Звітний рік	Всього, в тому числі:	17901	100	-	-	6547	57,66
	– до 12 місяців	15663	87,50	-	-	5537	-1,69
	– від 12 до 18 місяців	983	5,49	-	-	943	5,14
	– від 18 до 36 місяців	1255	7,01	-	-	67	-3,45

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	31335	36 662	5327	17,00
1. Власний капітал, тис. грн.	1495	28688	30 517	1829	6,38
– в % до усіх джерел		91,55	83,24	-8,31	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис. грн.	1495 – 1095	23052	25972	2920	12,67
– в % до усіх джерел		73,57	70,84	-2,72	х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	1595	-	-	-	-
– в % до усіх джерел		-	-	-	-
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	1500÷1515	-	-	-	-
– в % до усіх джерел		-	-	-	-
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн.	1520, 1525	-	-	-	-
– в % до усіх джерел		-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн.	1695	2647	6 145	3498	1,3 р.
– в % до усіх джерел		8,45	16,76	8,31	х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн.	1600, 1610	-	-	-	х
– в % до усіх джерел		-	0,00	-	х

Продовження табл. 2.10.

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн. – в % до усіх джерел	1605, 1615÷1645	2350	4865	2515	1,1 р.
		7,50	13,27	5,77	х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн. – в % до усіх джерел	1660	-	-	-	-
		-	-	-	х
3.4. Інші поточні зобов'язання – в % до усіх джерел	1665,1690	297	1280	983	3,3 р.
		0,95	3,49	2,54	х
4. Зобов'язання, пов'язані з необоро- тними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис.грн. – в % до усіх джерел	1700	-	-	-	-
		-	-	-	х

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.10 видно, що збільшення валюти балансу на кінець року на 5327 тис. грн. сталося за рахунок збільшення власного капіталу на 1829 тис.грн. або на 6,38 %,та збільшення поточних зобов'язань підприємства на 3498 тис. грн. або в 1,3 р. , що позитивно характеризує діяльність підприємства. Також позитивним є збільшення власного капіталу на 1829 тис. грн. або 6,38 %.

У складі пасиву (джерел формування капіталу) на початок попереднього року найбільшу і досить високу питому вагу займає власний капітал підприємства (91,55 % на початок року та 83,24 % на кінець року). Зменшення питомої ваги власного капіталу на 8,31 % слід охарактеризувати як негативне явище, тому що воно сталося за рахунок зменшення питомої ваги власних оборотних коштів на 2920 тис. грн. або 2,72 %, що свідчить про збільшення залежності підприємства від позикових коштів.

Питома вага зобов'язань на кінець попереднього року становила 8,45 %, а на кінець звітного року зросли до 16,76%, що також негативно характеризує діяльність підприємства .

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.11.

З табл. 2.11 видно, що власний капітал підприємства на кінець звітного року порівняно з попереднім збільшився на 1829 тис. грн. або на 6,38 %. Це відбулось за рахунок збільшення сталості значення пайового капіталу , збільшення нерозподіленого прибутку на 1829 тис. грн. В структурі власного капіталу на початок попереднього року найбільшу питому вагу займав пайовий капітал 47,89 %, капітал в дооцінках - 14,47 %, додатковий капітал – 1,84 %, резервний – 1,47 %. На кінець

року відбулись такі зміни – зменшилась питома вага пайового капіталу до 45,02%, відбулось зростання частки нерозподіленого прибутку до 38,26 % , зменшення додаткового та резервного капіталу до 1,73 та 1,38 % відповідно, зменшилась питома вага капіталу у дооцінках до 13,6 %.

Таблиця 2.11 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн., в тому числі:	1495	28688	30 517	1829	6,38
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1400	13738	13738	0	0
– в % до власного капіталу		47,89	45,02	-2,87	х
2. Капітал у дооцінках, тис. грн.	1405	4151	4151	0	х
– в % до власного капіталу		14,47	13,60	-0,87	х
3. Додатковий капітал, тис. грн.	1410	529	529	0	0
– в % до власного капіталу		1,84	1,73	-0,11	х
4. Резервний капітал, тис. грн.	1415	422	422	0	0
– в % до власного капіталу		1,47	1,38	-0,09	х
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	1420	9848	11 677	1829	18,57
– в % до власного капіталу		34,33	38,26	3,94	х
6. Неоплачений капітал, тис. грн.	1425	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	х
7. Вилучений капітал, тис. грн.	1430	-	-	-	-
– в % до власного капіталу		-	-	-	х

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за два роки за допомогою табл. 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Абсол. відхилен.
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2 р. 2350 (2355)	11	1829	1818
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн.*, в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	30882,5	33998,5	3116
– основного капіталу*	Ф № 1, р. 1095	5592	5090,5	-501,5
– оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1195	25290,5	28908	3617,5
в тому числі – власного оборотного капіталу*	Ф № 1 р.1495 – р.1095	22796,5	24512	1715,5
3. Рентабельність капіталу, %		0,0004	0,0538	0,053
4. Рентабельність основного капіталу, %		0,0020	0,3593	0,357
5. Рентабельність оборотного капіталу, %		0,0004	0,0633	0,063
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %		0,0005	0,0746	0,074

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок звітного року	на кінець звітного року	на початок звітного року	на кінець звітного року	абсолютне	питомої ваги	в % до величини на початок звітного року	в % до величини зміни кредиторської заборгованості
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1605÷1645,1690	2647	6145	100	100	3498	x	1,3 р.	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги*	1605, 1615	1778	1188	67,17	19,33	-590	-47,84	-33,18	-16,87
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками**:	1610, 1620÷1645	572	3677	21,61	59,84	3105	38,23	5,4 р.	88,77
– за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	1620	337	562	12,73	9,15	225	-3,59	66,77	6,43
– у т.ч. з податку на прибуток	1621	-	-	-	-	-	-	-	-
– зі страхування	1625	49	0	1,85	0,00	-49	-1,85	0,00	-1,40
– з оплати праці	1630	147	0	5,55	0,00	-147	-5,55	-100,00	34,83
– за одержаними авансами	1635	39	3115	1,47	50,69	3076	49,22	7887,18	87,94
– за розрахунками з учасниками	1640	-	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	1645	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	297	1280	11,22	20,83	983	9,61	3,3р.	28,10

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.13 видно, що збільшення кредиторської заборгованості в звітному році порівняно з попереднім на 3498 тис. грн.. або в 1,3р. сталося за рахунок збільшення кредиторської заборгованості за розрахунками на 3105 тис. грн. або в 5,4 р. та збільшення іншої заборгованості – на 983 тис. грн. або в 3,3 р.

В структурі кредиторської заборгованості на початок року найбільшу част-

ку займала заборгованість за товари, роботи, послуги – 67,17 %, питома вага заборгованості за розрахунками – 21,61 %, іншої заборгованості складала 11,22 %,.

На кінець року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: зменшилась питома вага заборгованості за товари, роботи, послуги до 19,33 %, збільшилась питома вага іншої заборгованості до 20,83 % відповідно, збільшилась питома вага заборгованості за розрахунками до 59,84 %.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за на підставі даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства*

Показники	Дебіторська заборгованість, тис. грн.	Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Перевищення заборгованості	
			дебіторської	кредиторської
1. Заборгованість за товари, роботи, послуги, тис. грн.	17901	1188	16713	
2. За розрахунками*:				
– з бюджетом,	50	562		512
– у т.ч. з податку на прибуток	0		0	
– за виданими авансами			0	
– зі страхування		0		0
– з оплати праці		0		0
– за одержаними (отриманими) авансами		3115		3115
– за розрахунками з учасниками				0
– із внутрішніх розрахунків				0
3. Інші види заборгованості	131	1280		1149
Всього	18082	6145	11937	

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.14 видно, що на кінець звітного року сталося перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською на 11937 тис. грн.. за рахунок заборгованості за товари, роботи, послуги – на 16713 тис. грн.

Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства

Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за
узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початок 2021 року	на кінець 2021 року	на кінець 2022 року
1. Власний капітал (1495)	28089	28688	30 517
2. Необоротні активи (1095)	5548	5636	4 545
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	22541	23052	25972
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	-	-
5. Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 3 + ряд. 4)	22541	23052	25972
6. Запаси (1100)	12554	10865	4 293
7. Надлишок (+) або нестача (–) власних оборотних коштів(ряд. 3 – ряд 6)	9987	12187	21679
8. Надлишок (+) або нестача (–) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	9987	12187	21679
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу (р. 1615)	1906	1778	1188
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	абс. Не ст.	абс. ст.	абс. ст.

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

За даними табл. 2.15 можна зробити висновок, що на підприємстві склалася абсолютно стійка фінансова ситуація. Адже, всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, хоча використовує зовнішні джерела коштів для операційної діяльності.

Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за допомогою табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за частковими
Показниками*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На поча- ток 2021 року	На кі- нець 2021 року	На кі- нець 2022 року	Норматив- не значен- ня
1. Коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)		0,9231	0,9155	1,0029	більше 0,5
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів ($K_{ф}$)		0,0833	0,0923	0,0767	менше 1,0
3. Наявність власних оборотних коштів ($OK_{вл}$)	1495 – 095	22541	23052	25972,0	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності вла- сного капіталу ($K_{ман}$)		0,802	0,804	0,8511	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами ($K_з$)		0,9059	0,8970	1,0438	0,1

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Значення коефіцієнта автономії впродовж двох років є вищим від норми, що свідчить про незалежність від зовнішніх кредиторів.

На початок 2021 року підприємство залучало на кожну гривню власного капіталу 8 коп., кінець – 9 коп. коштів, а на кінець 2022 року – 8 коп., що свідчить про незалежність від зовнішніх фінансових джерел, що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Розрахункове значення наявності власних оборотних коштів на початок звітнього року збільшується порівняно з попереднім, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Розрахункове значення коефіцієнта маневреності за досліджуваний період знаходиться не в межах норми. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами є значно вищим від норми, що свідчить про стійку фінансову ситуацію на підприємстві.

Таблиця 2.17 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітнього року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	на початок року	на кінець року		на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
A_1 –Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	1 570	1315	Π_1 – Найбільш термінові зобов’язання (1605+1615÷1660++1690+1700)	2647	6145	1077	4830
A_2 –Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	13264	26 509	Π_2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	0	0	13264	-26509
A_3 – Активи, які можна реалізувати повільно (1100+1110+1170++1200)	10865	4293	Π_3 – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	0	0	-10865	-4293
A_4 – Активи, реалізація яких пов'язана з труднощами (1095)	5636	4545	Π_4 - Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	28688	30 517	-23052	25972
<i>Баланс</i>	31335	36662	<i>Баланс</i>	31335	36662	-	-

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл.2.17 видно, що баланс підприємства на початок і на кінець року не є абсолютно ліквідним, через те, що: сума найбільш термінових зобов’язань перевищує найбільш ліквідні активи, що є негативним для підприємства:

а) на початок року:

$$A_1 < P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

б) на кінець року:

$$A_1 < P_1$$

$$A_2 > P_2$$

$$A_3 > P_3$$

$$A_4 < P_4$$

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (табл. 2.18).

З табл. 2.18 видно, що коефіцієнт покриття поточних зобов'язань усіма поточними активами впродовж двох років спостерігається перевищення нормативного значення, що свідчить про достатній рівень платоспроможності.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності в попередньому та в звітному році є вищим від нормативного значення, проте зниження даного показника в звітному році свідчить про погіршення платоспроможності підприємства.

Таблиця 2.18 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			На початок 2021 року	На кінець 2021 року	На кінець 2022 року	
а	б	в	1	2	3	3-2
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200	= 2,0	10,63	9,71	5,23	-4,48
	1695					
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200-1100-1110	1,0	5,27	5,60	4,53	-1,08
	1695					
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165	> 0,2 [0,25... 0,35]	0,37	0,59	0,21	-0,38
	1695					

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Впродовж двох років значення коефіцієнта абсолютної ліквідності збільшувалися в межах рівня, наближеного до норми, проте на кінець звітного року знизилось нижче норми, що свідчить про погіршення підприємством грошової платоспроможності. Слід відзначити, що на кінець звітного року, ситуація погіршилась.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за до-

помогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Таблиця 2.19 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	203	1561,54	2933	131,52	2730	-1430,01
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-181	-1392,31	-726	-32,56	-545	1359,75
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	22	169,23	2207	98,97	2185	-70,26
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 – –2250 –2255	-	-	-	-	-	-
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	-9	-69,23	23	1,03	32	70,26
6. Фінансові результати від звичайної діяльності	2290 (2295)	13	100	2230	100	2217	17053,85

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.20.

Таблиця 2.20– Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності *

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	29035	40 071	11036	38,01
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	23750	32 041	8291	34,91
3. Адміністративні витрати	2130	4078	4426	348	8,53
4. Витрати на збут	2150	1004	671	-333	-33,17
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	203	2933	2730	13,4р.

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

За даними табл. 2.20 видно, що в звітному році фінансовий результат від основної операційної діяльності збільшився на 2730 тис. грн. або в 13,4 рази та став прибутком у звітному році, хоча деякі показники зменшились у своєму значенні у звітному році. Це відбулося за рахунок того, що чистий дохід збільшився на 11036 тис. грн. або на 38,01 % та збільшилась собівартість реалізованої продукції на 8291 тис. грн. або 34,91 %, адміністративні витрати на 348 тис. грн. або 8,53 % , зменшились витрати на збут – на 333 тис. грн. або 33,17 %. Це все є позитивним явищем в діяльності підприємства.

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою табл.2.21.

Таблиця 2.21 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності*

Показники	2021 рік				2022 рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс .	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	101	49	52	-28,73	141	65	76	-10,47	24	46,15
2. Операційна курсова різниця	34	59	-25	13,81	17	28	-11	1,52	14	-56,00
3. Реалізація інших необоротних активів	1017	963	54	-29,83	145	131	14	-1,93	-40	27,91
4. Штрафи, пені, неустойки	-	94	-94	51,93	-	3	-3	0,41	91	-96,81
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Інші операційні доходи і витрати	13	181	-168	92,82	168	970	-802	110,47	-634	3,8 р.
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	1165	1346	-181	100	471	1197	-726	100	-545	3 р.

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.21 видно, що фінансовий результат від іншої операційної діяльності в звітному році порівняно з попереднім роком зменшився на 545 тис. грн. або в 3 рази. Це сталося за рахунок зменшення інших операційних доходів і витрат на 634 тис. грн. або в 3,8 раз .

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми

№5 «Примітки до річної фінансової звітності», але в звітному році та в попередньому відсутній будь-який рух по доходам та витратам. В зв'язку з тим, що за досліджуваний період підприємство не здійснювало інвестиційної та іншої діяльності, її аналіз проводити недоцільно.

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.22.

Таблиця 2.22 - Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис.грн.	2290 (2295)	13	2230	2217	170,5 р.
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн.	2300	2	401	399	199,5 р.
3. Чистий прибуток, тис. грн.	2290(2295)± ±2300	15	2631	2616	174,4 р.

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

З табл. 2.22 видно, що сума чистого прибутку підприємства в звітному році збільшилась на 2616 тис. грн. або в 174,4 р. На це вплинуло збільшення витрат з податку на прибуток швидшими темпами (199,5 р.%), ніж фінансового результату від звичайної діяльності (170,5 р.) Дана ситуація позитивно характеризує діяльність підприємства.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2«Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл. 2.23.

Таблиця 2.23 - Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	Алгоритм розрахунку	2021 рік	2022 рік	Абс.відхил.
1. Фінансовий результат від звичайної діяльності, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	13	2230	2217
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011*	30507	31098,5	591,5
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195*	25290,5	28908	3617,5
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн.	р. 2 + р. 3	55797,5	60006,5	4209
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	0,02	3,72	3,69

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

За даними табл. 2.23 можна зробити висновок, що рентабельність виробництва зросла в звітному році порівняно з попереднім на 3,69 % пункти, на це

вплинуло зростання фінансового результату від звичайної діяльності на 2217 тис. грн. Проте позитивним для підприємства є збільшення загальної величини виробничих фондів на 4209 тис. грн., середньої річної вартості основних засобів на 591,5 тис. грн. та середньої річної вартості оборотних коштів на 3617,5 тис. грн.

$$1) (2230/(30507+25290,5))*100-(13/(30507+25290,5))*100 = 3,97 \%$$

Отже, за рахунок збільшення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування на 2217 тис. грн. рівень рентабельності зріс на 3,97 % пунктів.

$$2) (2230/(31098,5 + 28908))*100-(2230/(31098,5+25290,5))*100 = - 0,04 \%$$

З розрахунків видно, що збільшення вартості основних засобів на 591,5 тис. грн. зменшило рентабельність виробництва на 0,04 % пунктів.

$$3) (2230/(31098,5 + 28908))*100-(2230/(31098,5 + 25290,5))*100 = -0,24 \%$$

Розрахунки показали, що збільшення середньої річної вартості оборотних коштів на 3617,5 тис. грн. викликало зменшення рентабельності на 0,24 процентних пункти.

Загальний вплив факторів становить 3,69 процентних пункти.

$$3,97 - 0,04 - 0,24 = 3,69$$

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства

Аналіз ймовірності банкрутства підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за двох факторною моделлю Альтмана здійснюється за допомогою формули 1.

$$Z = -0.3877 - 1.0736 \cdot K_{пл} + 0.579 \cdot \frac{ПК}{П} \quad (1)$$

де Z – показник ймовірності банкрутства

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)

ПК – позиковий капітал (ф. №1, 1595+1695+1700)

П – сума пасивів (ф. №1, р. 1900)

Якщо $Z > 0$, констатується високий рівень банкрутства, при $Z < 0$ – низький.

$$Z_{з.р.} = -0,3877 - 1,0736 * 5,23 + 0,579 * ((6145)/36662) = - 5,902$$

$$Z_{п.р.} = -0,3877 - 1,0736 * 9,71 + 0,579 * ((2647)/31335) = - 10,762$$

З розрахунків видно, що $Z < 0$, це свідчить, що ймовірність банкрутства для підприємства низька, а в звітному році порівняно з попереднім показник збільшився і складає більшу величину і дорівнює – 5,902, що трохи негативно характери-

зує діяльність підприємства та свідчить про погіршення його діяльності.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейтаз здійснюється за допомогою формули 2.

$$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D, \quad (2)$$

Таблиця 2.24 - Загальна оцінка ймовірності банкрутства ТОВ «Чорноморська іграшка» відповідно до моделі Спрінгейтаз*

Цільові показники	Порядок розрахунку	Алгоритм розрахунку
A	$\frac{\text{Робочий капітал}}{\text{Загальна вартість активів}} ;$	p. 1195+1200 ф.№1
		p. 1300 ф.№1
B	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Загальна вартість активів}} ;$	p.2290 (2295) ф.№2
		p. 1300 ф.№1
C	$\frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Короткострокова заборгованість}} ;$	p.2290 (2295) ф.№2
		p. 1695 ф.№1
D	$\frac{\text{Обсяг продажу}}{\text{Загальна вартість активів}} .$	p.2000 ф.№2
		p. 1300 ф.№1

Цільові показники	Попередній рік	Звітний рік
A	0,820	0,876
B	0,0004	0,066
C	0,005	0,953
D	0,927	1,317
Z	1,220	2,259

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Відповідно до розрахунків, можна зробити висновок, що Z 2021 р.=1,220, Z 2022 р.= 2,259, ці показники значно перевищують нормативне значення - 0,862, отже, підприємству не загрожує банкрутство. В звітному році порівняно з попереднім показник збільшився на 1,039. Це позитивно характеризує діяльність підприємства.

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства за системою показників Бівера здійснюється за даними форм №1 «Баланс» та №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою табл.2.25.

За даними табл. 2.25 можна зробити висновок, що на підприємстві склалася стійка фінансова ситуація, адже і в попередньому, і в звітному році майже всі показники відносилися до 1 групи, крім показника рентабельності капіталу, який відноситься до 2 групи. Проте в звітному році ситуація на підприємстві дещо погіршилась, адже відбулося зменшення деяких показників, що в деякій мірі негативно характеризує діяльність підприємства. Що свідчить про послаблення фінансової ситуації на підприємстві відносно попереднього року.

Таблиця 2.25 – Система показників Бівера*

Показники	Алгоритм розрахунку	Рекомендовані значення показників		
		Група I – стійкий фінансо- вий стан	Група II – за 5 років до банкрутства	Група III – за рік до банкрутства
1. Коефіцієнт Бівера	$\frac{p.(2350+2215) \text{ ф. №2}}{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}$	0,4 – 0,45	0,17	-0,15
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	см. табл.. 2.17	≤3,2	≤2,0	≤1,0
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	см. табл.. 2.26	6-8	4	-22
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\frac{p. (1595+1695+1700) \text{ ф. №1}}{p. 1900 \text{ ф. №1}}$	≤0,37	≤0,50	≤0,80
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	$\frac{p.(1495 - 1095) \text{ ф. №1}}{p. 1300 \text{ ф. №1}}$	0,4	≤0,30	=0,06
Показники	2021 рік	2022 рік	Значення показників	
			Попер. рік	Звітн. рік
1. Коефіцієнт Бівера	0,004	0,30	2	2
2. Коефіцієнт поточної ліквідності	9,71	5,23	1	1
3. Рентабельність капіталу за чистим прибутком	0,0004	0,0538	II	II
4. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,08	0,17	I	I
5. Коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом	0,74	0,71	I	1

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Аналіз ділової активності підприємства

Аналіз ділової активності підприємства здійснюють за допомогою даних форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Таблиця 2.26 – Аналіз показників ділової активності підприємства*

Показники	Код рядка	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	29035	40 071	11036	38,01
2. Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	Ф № 2 р. 2290 (2295)	13	2230	2217	170,5 р.
3. Середній розмір капіталу*, тис. грн.	Ф № 1 р. 1300	30882,5	33998,5	3116	10,09

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

Розрахунки, які наведені в табл. 2.26 свідчать про покращення ефективності господарської діяльності підприємства. Адже, авансований капітал збільшився на 3116 тис. грн. або 10,09 %, чистий дохід від реалізації продукції збільшився на

11036 тис. грн. або 38,01 %. Як в попередньому, так і в звітному році підприємство мало прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, який в звітному році збільшився на 2217 тис. грн. або в 170,5 р.

Співвідношення між зазначеними показниками діяльності підприємства має наступний вид:

$$T_{\Pi} > T_P > T_{СК} > 100 \%, \\ 170,5 > 38,01 > 10,09 > 100 \%$$

З даної нерівності видно, що виконується вся нерівність, що позитивно характеризує діяльність підприємства, що свідчить про те, що економічний потенціал підприємства збільшується, масштаби його діяльності ростуть, а темпи зростання показників вищі за 100 %, що є позитивною характеристикою діяльності підприємства. Аналіз розрахункових показників ділової активності підприємства виконано в табл. 2.27.

Таблиця 2.27– Аналіз розрахункових показників ділової активності Підприємства*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
Вихідні показники				
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) , тис. грн.	29035	40071	11036	38,01
2. Повна собівартість реалізованої продукції	23750	32041	8291	34,91
3.Середня річна вартість всього вкладеного капіталу, тис. грн.	30882,5	33998,5	3116	10,09
4. Середня річна вартість власного капіталу, тис. грн.	22796,5	24512	1715,5	7,53
5. Середня річна вартість основного капіталу, тис. грн.	5592	5090,5	-501,5	-8,97
6. Середня річна вартість оборотного капіталу, тис. грн.	25290,5	28908	3617,5	14,30
7. Середня річна вартість власного оборотного капіталу, тис. грн.	25290,5	28908	3617,5	14,30
8. Середня річна вартість запасів, тис. грн.	10865	4293	-6572	-60,49
9. Середня річна вартість дебіторської заборгованості, тис. грн.	13198	25389	12191	92,37
10. Середня річна вартість готової продукції, тис. грн.	3547	1795	-1752	-49,39
11. Середня річна вартість кредиторської заборгованості, тис. грн.	2647	4396	1749	66,07
12. Валовий прибуток, тис. грн.	5285	8030	2745	51,94
13. Чистий прибуток, тис. грн.	15	2631	2616	174,4 р.
14. Коефіцієнт оборотності всього вкладеного капіталу	0,94	1,18	0,24	+
15. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,27	1,63	0,36	+
16. Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	1,15	1,39	0,24	+

Продовження табл. 2.27

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
17. Середній термін обороту оборотного капіталу, днів	313,57	259,71	-53,86	-
18. Коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу	0,94	1,11	0,17	+
19. Коефіцієнт оборотності запасів	2,19	7,46	5,3	+
20. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,20	1,58	-0,6	-
21. Середній термін обороту дебіторської заборгованості, днів	163,64	228,10	64,5	+
22. Коефіцієнт оборотності готової продукції	8,19	22,32	14,1	+
23. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	10,97	9,12	-1,9	-
24. Середній термін обороту кредиторської заборгованості, днів	32,82	39,49	6,7	+
25. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %	0,0004	0,0538	0,0534	+
26. Рентабельність власного капіталу, %	0,0004	0,0651	0,065	+
27. Рентабельність основного капіталу, %	0,0020	0,3593	0,357	+
28. Рентабельність оборотного капіталу, %	0,0004	0,0633	0,063	+
29. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	0,0005	0,0746	0,074	+
30. Коефіцієнт сталості економічного росту	1,27	1,63	0,4	+

** Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства*

Розрахунки, які наведені в табл. 2.27 свідчать доволі непоганий рівень ділової активності підприємства. Відбулась позитивна зміна більшості показників, що характеризують ділову активність підприємства.. Це свідчить про ефективність вкладення фінансових ресурсів у формування активів підприємства.

Також можна сказати, що в звітному році порівняно з попереднім зменшився термін обороту оборотного капіталу на 53,86 днів, збільшився термін обороту дебіторської заборгованості на 64,5 днів, зросли майже всі показники рентабельності, що свідчить про ефективність використання капіталу підприємства та позитивно характеризує його діяльність.

Коефіцієнт стійкості економічного зростання в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 0,4 процентних пункти, що свідчить про прискорення темпів збільшення власного капіталу за рахунок фінансово-господарської діяльності.

Всі наведені показники свідчать про доволі стійку фінансову ситуацію на підприємстві, проте є ряд показників які характеризують про погіршення фінансового становища підприємства.

Аналіз грошових потоків та кредитоспроможності підприємства

Аналіз грошових потоків підприємства здійснюють за допомогою даних форми № 3 «Звіт про рух грошових коштів» за допомогою табл. 2.28.

Таблиця 2.28 – Аналіз динаміки грошових потоків підприємства*

Показники	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%
1. Залишок коштів на початок року (3405)	876	x	1 570	x	694	79,22
2. Чистий рух грошових коштів від усіх видів діяльності (р. 3400), в тому числі:	694	100	-255	100	-949	-1,4 р.
2.1. Від операційної діяльності (3195)	2098	3,02	490	-1,92	-1608	-4,94
2.2. Від фінансової діяльності (3295)	-535	-0,77	-745	2,92	-210	3,69
2.3. Від інвестиційної діяльності (3395)	-869	-1,25	0	0,00	869	1,25
3. Залишок коштів на кінець року (1-2)	182	x	1825	x	1643	100

* Розраховано на підставі фінансової звітності підприємства

За даними табл. 2.28 можна зробити висновок, що залишок коштів на початок року в звітному році збільшився на 694 тис. грн., що стосується чистого руху грошових коштів, то він зменшився в звітному році порівняно з попереднім, на що негативно вплинуло зменшення коштів від операційної діяльності на 1608 тис. грн. Що стосується залишку коштів на кінець року, то в звітному році ця сума збільшилась на 1643 тис. грн., що позитивно характеризує діяльність підприємства.

Висновки до розділу 2

На основі проведених наукових досліджень нами було здійснено ряд узагальнень, які відображено у таких висновках:

1. Для ефективного використання оборотних активів та своєчасного отримання необхідної інформації, яка б характеризувала даний процес, на підприємстві часто застосовують фінансовий та економічний аналіз. Раціональне та оперативне проведення такого аналізу об'єктивно склад і структуру, динаміку зміни та оборотних активів на підприємстві за відповідні періоди часу. Ефективність використання оборотних активів істотно впливає на результати господарської діяльності і для її оцінки застосовують різні показники коефіцієнт оборотності оборотних засобів тривалість одного обороту коефіцієнт завантаження засобів обороті матеріаломісткість та ін.

2. Для оцінки рівня використання капіталу підприємства на формування оборотних засобів потрібно провести комплексний аналіз його наявності, структури та якісного складу за джерелами формування. Ефективність господарського процесу також залежить від можливості підприємства залучати в обіг достатню кількість додаткових фінансових ресурсів. Таку потенційну можливість забезпечує високий рівень фінансової стійкості підприємства та можливість збереження платоспроможності у максимально віддаленій перспективі.

3. Дослідження сучасної системи аналізу оборотних активів свідчить, що, незважаючи на існування різноманітних підходів та методик проведення аналізу оборотних активів, кожна з них має певні вади, які знижують їхню інформативність при забезпеченні потреб управління, що спричинено наступними чинниками: розпорошеність наукових підходів до економічного обґрунтування показників, які характеризують ефективність використання оборотних активів; відсутність єдиної методики розрахунку показників аналізу оборотних активів та їх допустимих значень; низька пристосованість сучасних форм фінансової звітності до потреб аналізу оборотних активів, яка не надає необхідного інформаційного забезпечення для проведення аналізу таких груп оборотних активів, як: незавершене виробництво, виробничі запаси, готова продукція, дебіторська заборгованість за товари, роботи (послуги), що потребує складання додаткових аналітичних розрахунків.

4. На підприємстві ТОВ «Чорноморська іграшка» можна зауважити про такі можливі ризики, які обумовлені недостатнім аналізом структури і обсягу оборотних коштів: недостатність запасів - ризик додаткових витрат або зупинки діяльності підприємства; недостатність власних кредитних можливостей - ризик втрати ліквідності; недостатність грошових засобів - ризик переривання виробничого процесу, невиконання зобов'язань, втрат додаткового прибутку; зайвий обсяг оборотних засобів - ризик збільшення витрат фінансування та скорочення доходів.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

3.1. Загальна характеристика організації обліку на підприємстві

Бухгалтерський облік у ТОВ „Чорноморська іграшка” ведеться відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та положень (стандартів) бухгалтерського обліку. У відповідності з Наказом «Про єдину облікову політику ТОВ «Чорноморська іграшка» обов’язки з ведення бухгалтерського обліку покладаються на бухгалтерію підприємства на чолі з головним бухгалтером. Облік ведеться методом подвійного запису на рахунках бухгалтерського обліку згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань та господарських операцій підприємств та організацій, затвердженого наказом МФУ від 30.11.1999р. № 291 (зі змінами і доповненнями, внесеними наказом МФУ від 09.12.2002р. № 1012).

Облік на підприємстві ведеться згідно П(С)БО. Основні положення облікової політики підприємства викладені в Наказі «Про облікову політику підприємства:

- бухгалтерський облік на підприємстві вести силами бухгалтерської служби (бухгалтерії), керованої головним бухгалтером;
- обов'язки головного бухгалтера визначаються посадовими інструкціями, розробленими відповідно вимогами п.7 ст.8 Закону № 966;
- склад бухгалтерії встановлюється штатним розкладом, а обов'язки кожного працівника бухгалтерського підрозділу регламентуються відповідними посадовими інструкціями;
- бухгалтерський облік вести за планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій й Інструкції № 291 з комп'ютерною обробкою за допомогою прикладної програми.

Бухгалтерія є структурним підрозділом ТОВ «Чорноморська іграшка». Бухгалтерія як структурний підрозділ підприємства — складова адміністрації тісно взаємопов'язана з усіма виробничими підрозділами і службами підприємства. Взаємовідносини бухгалтерії з оперативно відокремленими підрозділами підприємства полягають у тому, що перша отримує від них потрібну для обліку і контролю документацію і, у свою чергу, забезпечує їх економічною інформацією про результати їхньої роботи.

Бухгалтерія ТОВ «Чорноморська іграшка» складається з чотирьох бухгалтерів (рис. 3.1)



Рис.3.1 - Структура бухгалтерської служби

Функції відділу

1. Формування облікової політики підприємства і її реалізація.
2. Ведення бухгалтерського обліку і укладання звітності.
3. Нарахування і перерахування податків і зборів до бюджету.
4. Розрахунки всіх видів виплат працівникам підприємства.
5. Розрахунки з покупцями та постачальниками.
6. Облік необоротних та оборотних активів

Бухгалтерський облік відображає весь процес виробництва на підприємстві, дає змогу прослідкувати за змінами котрі сталися у виробництві. Враховуючи сукупність витрат, визначається собівартість продукту. Таким чином контролюється виробництво та дохідність підприємства. Система бухгалтерського обліку включає : ведення бухгалтерського обліку та складання балансу; здійснення розрахунків; збір статистичних даних; розробка планів.

На підприємстві ТОВ «Чорноморська іграшка» використовують комп'ютерну форму бухгалтерського обліку. Вони вибрали таку програму як «1-С: Бухгалтерія». Схема комп'ютерної форми обліку зображена на рис 3.2

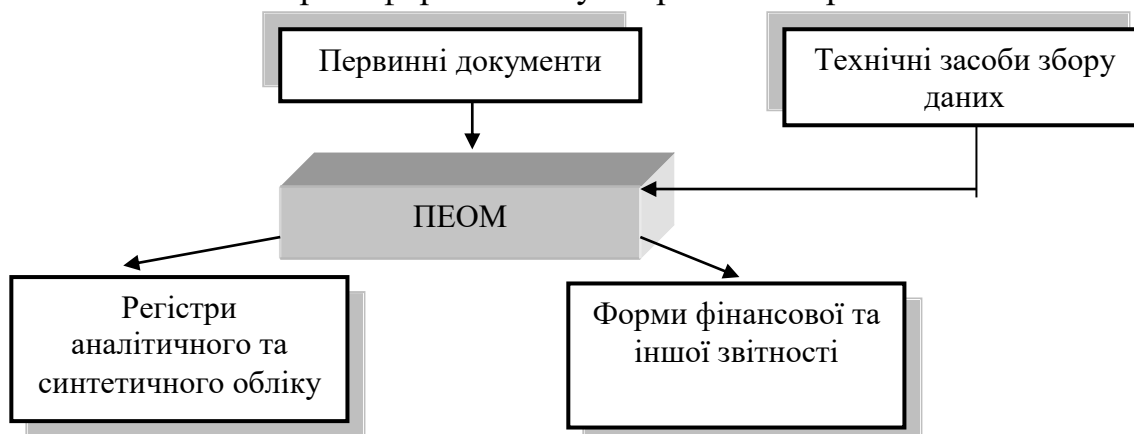


Рис. 3.2. Схема автоматизованої форми обліку

"1С:Бухгалтерія" - універсальна бухгалтерська програма, яка є значно удосконаленою версією "1С:Бухгалтерії" - найбільш поширеної бухгалтерської

програми в нашій країні. "1С:Бухгалтерія" може бути налагоджена самим бухгалтером на особливості ведення бухгалтерського обліку на своєму підприємстві, на будь-які зміни законодавства і форм звітності. Один раз засвоївши універсальні можливості програми, бухгалтер зможе автоматизувати різні розділи обліку: касу, банк, матеріали, товари, основні засоби, розрахунки з організаціями, зарплату і т.д.

Основні особливості "1С:Бухгалтерії":

- ведення синтетичного і аналітичного обліку для потреб підприємства;
- можливості ведення кількісного і багато валютного обліку;
- отримання всіх необхідних звітів і різних документів по синтетичному і аналітичному обліку;
- повна відповідність: можливість змінювати і доповнювати план рахунків, систему проводок, наладки аналітичного обліку, форми первинних документів, форми звітності;
- можливості автоматичного друку вихідних (первинних) документів.

Програма відрізняється зручністю в роботі, швидкістю проведення операцій і легкістю засвоєння. Є можливість ведення обліку для однієї організації на декількох комп'ютерах і на одному комп'ютері для декількох організацій.

Отже підприємстві облік діджиталізований оскільки для його ведення використовується програмне забезпечення «1С: Підприємство версія 7.7.», для подачі звітності та для обміну документами з контрагентами встановлено «Медок», а для перерахування коштів та отримання виписки банку «Клієнт-банк» (додаток Р). Штат співробітників бухгалтерії підприємства, який має відношення до обліку оборотних активів включає всіх її працівників.

Облікову політику підприємство визначає самостійно в особі його керівника та головного бухгалтера відповідним наказом чи розпорядженням з обов'язковим розкриттям в окремих розділах методичних принципів побудови бухгалтерського обліку, техніки його ведення та складання фінансової і статистичної звітності, організації роботи бухгалтерської служби.

У формуванні облікової політики визначальна роль належить керівнику і головному бухгалтеру. Від їх компетенції та взаємостосунків залежить успішне здійснення (проведення) облікової політики підприємства. Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку підприємства, має певні обов'язки, зокрема забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання в уста-

новлені терміни фінансової і статистичної звітності; організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства; забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства. У свою чергу керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Розробка та прийняття облікової політики кожним підприємством сприяє поліпшенню бухгалтерського обліку і звітності, що в кінцевому підсумку забезпечить ефективність прийнятих рішень і діяльності підприємства.

3.2. Особливості фінансового обліку оборотних активів у ТОВ «Чорноморська іграшка»

Облік запасів

Запаси надходять у ТОВ «Чорноморська іграшка» в результаті їх придбання у постачальників відповідно до укладених договорів із ними.

Запаси, що надходять у ТОВ «Чорноморська іграшка» від постачальників, супроводжуються такими документами: накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей, податкова накладна, рахунок-фактура тощо.

Надходження запасів від власного виробництва оформляється накладною, яка виписується в двох примірниках. Один використовується як прибутковий документ складу, другий — як розхідний документ цеху, що здав невикористані матеріали, відходи виробництва, напівфабрикати, готову продукцію.

Матеріальні запаси у ТОВ «Чорноморська іграшка» відображаються в обліку та звітності за їх фактичною собівартістю. Фактична собівартість матеріальних ресурсів визначається, виходячи з витрат на їх придбання, націнки, комісійні винагороди, сплачені постачальникам, митні збори, витрати на транспортування, зберігання і доставку. Що здійснюються сторонніми організаціями.

Для синтетичного обліку запасів на ТОВ «Чорноморська іграшка» призначені рахунки класу 2 "Запаси". Це активні рахунки, за дебетом яких відображають залишок та надходження запасів, а за кредитом - їх вибуття. Призначення кожного рахунку розглянемо детальніше.

Бухгалтерський облік на рахунку 20 «Виробничі запаси» в ТОВ «Чорноморська іграшка» за 2021 р. наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Бухгалтерський облік на рахунку 20 „Виробничі запаси” в ТОВ «Чорноморська іграшка» у 2021 р.

№ п/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума, грн..
Сальдо на 01.01.2021 р. по рахунку 20		Дт. 7089095,40		
1.	Оприбутковані сировина і матеріали від вітчизняних поставальників	20	631.1	11824992,67
2.	До вартості запасів включена вартість послуг по транспортуванню сировини і матеріалів		631.2	108280,38
3.	Відображено переміщення зі складу на склад: - сировину і матеріали		201	13571454,15
	- паливо		203	452475,49
	- будувельні матеріали		205	469606,24
	- запасні частини		207	246817,53
	- інші матеріали		209	32648,24
	- напівфабрикати		251	9648,32
4.	Оприбуткована сировина і матеріали вироблені для власних цілей		26	1602728,52
5	Відображені витрати сировина і матеріали на суміші		801	1191049,90
6	Відображені витрати допоміжних матеріалів на суміші	802	3913609,57	
7	Списано матеріали на капітальний ремонт	158	20	107351,14
8	Відображено переміщення сировини і матеріалів зі складу на склад	201		13571454,15
9	Сировина і матеріали списані в зв'язку з реалізацією	943		963473,08
10	Відпущені сировина і матеріали на виробництво готової продукції	231		2794086,96
11	Відпущені сировина і матеріали на виробництво напівфабрикатів	232		11998474,85
12	Відображені витрати сировини і матеріалів на суміші	801 802		35832,10 3913609,57
13	Відпущені сировина і матеріали для загальновиробничих цілей	91		1416580,99
14	Відпущені сировина і матеріали для витрат на збут	93		428815,54
Сальдо на 01.01.2022 р. по рахунку 20		Дт. 6766414,69		

Здійснюючи облік малоцінних та швидкозношуваних предметів ТОВ „Чорноморська іграшка” керується П(С)БО №9 „Запаси”, Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Малоцінні і швидкозношувані предмети, строк корисного використання яких більше одного року, обліковуються в складі інших необоротних матеріальних активів. З метою забезпечення збереження даних предметів в експлуатації на підприємствах повинен бути організований належний контроль за рухом МШП,

зокрема, оперативний і кількісний облік. Відповідним чином повинен бути організований аналітичний облік МШП, які повернуті на склад з експлуатації. Згідно з П(С)БО 9 “Запаси” одиницею бухгалтерського обліку МШП буде їхнє найменування або однорідна група (вид).

Для обліку наявності та руху МШП підприємством використовується активний балансовий рахунок 22 „Малоцінні та швидкозношувані предмети”. За його дебетом відображають придбані, виготовлені або безоплатно отримані предмети за їх первісною вартістю. За кредитом — відпуск МШП в експлуатацію за обліковою вартістю, списання нестач і втрат від псування таких предметів, внутрішнє переміщення МШП зі складу на склад.

Основні проведення щодо обліку МШП у ТОВ «Чорноморська іграшка» у 2021 р. відображені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Бухгалтерський облік на рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн
		Д-т	К-т	
Сальдо на 01.01.2021 по рахунку 22				Д-т 6583,79
1.	Відображено переміщення МШП зі складу на склад	22	22	79031,78
2.	Оприбутковано МШП отримані від вітчизняних постачальників		631.1	82083,19
3.	До вартості МШП включена вартість послуг по транспортуванню		631.2	718,32
Всього оборот по Д-ту. рах. 22				161833,29
1.	Відображено переміщення МШП зі складу на склад	22	22	79031,78
2.	Списана вартість МШП передана у виробничий цех	91		83212,91
Всього оборот по К-ту. рах. 22				162244,69
Сальдо на 01.01.2022 по рахунку 22				Д-т 6172,39

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) в ТОВ „Чорноморська іграшка” включаються: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; прямі витрати на соціальне страхування; прямі витрати на амортизацію; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загальновиробничі витрати.

В бухгалтерському обліку ТОВ „Чорноморська іграшка” витрати на виробництво обліковує на рахунку 23 “Виробництво” який має наступні субрахунки:

231 «Виробництво готової продукції і послуг»

232 «Виробництво напівфабрикатів»

За дебетом рахунка 23 „Виробництво” у ТОВ „Чорноморська іграшка” відображають списання сировини і матеріалів на виробництво готової продукції та

напівфабрикатів, нарахування амортизації обладнання машин та ліній виробничого призначення. Таким чином, за кредитом рахунка 23 «Виробництво» відображають суму фактичної виробничої собівартості завершеної (готової) продукції. Собівартість виготовлених видів продукції обчислюється в відомості по рахунку 23 «Виробництво». Аналітичний облік за рахунком 23 ведеться за: видами виробництва; статтями витрат; видами або групами продукції; підрозділами підприємства; центрами витрат; центрами відповідальності.

Бухгалтерський облік по рахунку 23 „Виробництво” в ТОВ «Чорноморська іграшка» за 2021 р. відображено в додатку С.

Під напівфабрикатом розуміють продукт окремих технологічних фаз (переробок, цехів, ділень, бригад тощо), який повинен пройти одну або декілька технологічних фаз оброблення, перш ніж стати готовою продукцією. Проте для даної стадії (фази перероблення) він є закінченим продуктом. Напівфабрикати, що отримані у виробничих одиницях, цехах підприємствах і потребують дороблення (в наступних виробничих одиницях, цехах або переробних підприємствах) чи укомплектування у вироби, називають напівфабрикатами власного виробництва.

ТОВ „Чорноморська іграшка” на рахунку 25 “Напівфабрикати” відображає рух напівфабрикатів власного виробництва, що поступово проходять доробку на подальших технологічних стадіях виробництва в окремих виробничих одиницях, цехах або переділах чи укомплектовують у готові вироби в одному з них, а виробляють у різних. Крім цього, облік напівфабрикатів власного виробництва ТОВ „Чорноморська іграшка” веде на окремому рахунку, оскільки напівфабрикати, крім використання у виробництві, реалізує набір як готову продукцію.

Напівфабрикати, які деякий час між операціями зберігаються на складі оцінюють за спеціально розробленими обліковими цінами на базі планової собівартості. За дебетом рахунку 25 “Напівфабрикати” відображається надходження (створених) напівфабрикатів, за кредитом – вибуття напівфабрикатів унаслідок продажу, передачі в подальшу переробку, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визначення активу.

ТОВ „Чорноморська іграшка” до рахунку 25 „Напівфабрикати” відкрито три синтетичні субрахунки: 251 „Напівфабрикати продукції”, 2521 „Напівфабрикати послуг”, 2522 „Готові послуги”. Аналітичний облік ведеться за видами напівфабрикатів, визначеними, виходячи з потреб підприємства.

Кореспонденція рахунків з обліку напівфабрикатів у ТОВ «Чорноморська іграшка» в 2021 р. відображена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 - Бухгалтерський облік на рахунку 25 „Напівфабрикати” в ТОВ «Чорноморська іграшка» у 2021 р.

№ п/п.	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн
		Д-т	К-т	
Сальдо на 01.01.2021 по рахунку 25				Д-т 305762,44
1.	Оприбутковані напівфабрикати з виробництва	251	232	25979040,49
			231	18116869,38
2.	Відображено списання напівфабрикатів (ПФ) для виробництва напівфабрикатів (ФЛ) та переміщення між підрозділами підприємства		251	994634,97
3.	Внутрішнє переміщення напівфабрикатів		2522	17208224,25
Всього оборот по Д-ту. рах. 25				62296175,30
1.	Оприбутковано відходи виробництва призначені для подальшої переробки	201	251	9648,32
2.	Списано напівфабрикати для виробництва продукції	231		11987450,15
3	Відображено списання напівфабрикатів (ПФ) для виробництва напівфабрикатів (ФЛ) та переміщення між підрозділами підприємства	251		994634,97
4.	Списано напівфабрикати для виробництва НФ	232		13980565,64
5.	Внутрішнє переміщення напівфабрикатів	2522		17208224,25
6	Списано собівартість реалізованих напівфабрикатів	903		17855256,76
Всього оборот по К-ту. рах. 25				62035780,09
Сальдо на 01.01.2022 по рахунку 25				Д-т 566157,65

Готова продукція - це продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом.

Для бухгалтерського обліку на ТОВ «Чорноморська іграшка» наявності, руху, відвантаження і реалізації продукції, а також пов'язаних з ними операцій використовують таку систему рахунків: 26 «Готова продукція», 93 «Витрати на збут», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», 701 «Дохід від реалізації готової продукції».

Синтетичний облік готової продукції здійснюють на активному рахунку 26 «Готова продукція» за фактичною виробничою собівартістю. В аналітичному обліку відображення готової продукції здійснюється за обліковими цінами.

Розрахунковими документами на ТОВ «Чорноморська іграшка» є: договір-угода; рахунки-фактури, платіжні вимоги, виписані на основі рахунків-фактур, специфікації (при великій номенклатурі відвантаженої продукції). У розрахункових документах містяться дані про відвантажену продукцію (найменування, кількість, ціна, вартість тощо).

Бухгалтерський облік на рахунку 26 «Готова продукція» в ТОВ «Чорноморська іграшка» в 2021 р. відображено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Бухгалтерський облік на рахунку 26 „Готова продукція”

№ п/п	Зміст господарської операції	Кор. рах.		Сума, грн
		Д-т	К-т	
Сальдо на 01.01.2021 по рахунку 26				Д-т 4316599,29
1.	Оприбутковано із основного виробництва на склад ГП	26	231	6666073,72
2.	Відображене внутрішнє переміщення готової продукції	26	26	3553139,23
Всього оборот по Д-ту. рах. 26				10219212,95
1.	Готова продукція призначена для власних потреб опри- буткована як матеріали	201	26	1602728,52
2.	Відображене внутрішнє переміщення готової продукції зі складу на склад	26	26	3553139,23
3.	Відображено собівартість реалізованої ГП	901	26	5395890,06
4.	Списана вартість готової продукції на суму матеріаль- них витрат	801	26	1155217,80
Всього оборот по К-ту. рах. 26				11706975,61
Сальдо на 01.01.2022 по рахунку 26				Д-т 2828836,63

Для обліку товарно-матеріальних цінностей, що надійшли на підприємство з метою продажу ТОВ «Чорноморська іграшка» використовує рахунок 28 "Товари". Рахунок 28 "Товари" та субрахунок 281 "Товари на складі". Субрахунки 281 є активними, за дебетом якого відображають збільшення товарів, за кредитом – зменшення. На субрахунку 281 "Товари на складі" ТОВ «Чорноморська іграшка» ведеться облік руху та наявності товарних запасів, що знаходяться на оптових та розподільчих базах, складах. Бухгалтерський облік на рахунку 28 «Товари» відображено в таблиці 3.5

Таблиця 3.4 – Бухгалтерський облік на рахунку 281 „Товари на складі”

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція		Сума, грн
		Д-т	К-т	
Сальдо на 01.01.2021 по рахунку 281				Д-т 834583,50
1.	Оприбуткувані товари, які надійшли від вітчизнянних поставачальника	281	631.1	482212,09
2.	Відображено вартість транспортних витрат		631.2	880,00
3	Переміщення товарів зі складу на склад		281	72,44
Всього оборот по Д-ту. рах. 281				478031,89
1.	Сформована собівартість реалізованих товарів	902	281	498565,53
2.	Переміщення товарів зі складу на склад	281		72,44
Всього оборот по К-ту рах. 281				615521,03
Сальдо на 01.01.2022 по рахунку 281				Д-т 697094,36

Аналітичний облік товарів в бухгалтерії здійснюється тільки у вартісному вираженні в розрізі матеріально відповідальних осіб і великих груп товарів. Аналітичний облік реалізації товарів в роздріб ведеться за місцями їх продажу (відділами, секціями, кіосками тощо) і торговельним підприємством в цілому.

В бухгалтерії узагальнюється отримана від комірників аналітична інформація.

ція про рух запасів. При цьому використовуються рахунки бухгалтерського обліку і бухгалтерські реєстри (відомості) а також Головна книга. На основі даних Головної книги, зведених складських документів та інших даних бухгалтерського обліку підприємство складає фінансову, статистичну та податкову звітність в яких відображається вартість запасів та виручка від їх реалізації.

Облік грошових коштів

Касові операції оформлюються документами: КО-1 “Прибутковий касовий ордер”, КО-2 “Видатковий касовий ордер”, КО-3 “Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів”, КО-4 “Касова книга”, КО-5 “Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей”.

Оприбуткування готівки в касу ТОВ «Чорноморська іграшка» здійснюється на підставі прибуткового касового ордера (ПКО), підписаного головним бухгалтером, або уповноваженими на це особами письмовим розпорядженням керівника підприємства, і касиром. При цьому, після отримання їх касиром видається квитанція, підписана головним бухгалтером і касиром. Підставою для заповнення ПКО при отриманні коштів з банку є грошовий чек, який виписується на ім'я касира або іншої уповноваженої особи, через яку отримуються кошти.

Витрачення готівки з каси оформлюється видатковим касовим ордером (ВКО). Він підписується керівником і головним бухгалтером підприємства, або особами, ними уповноважені. Кожний аркуш касової книги складається з двох однакових аркушів, одна частина заповнюється під копірку, а в кінці дня вона відривається, підколюються всі первинні документи, це і слугує звітом для касира і передається в бухгалтерію. Кожний день в касовій книзі виводиться залишок на кінець дня.

Касова книга заповнюється після кожної операції і відображається в журналі-ордері по рах. 301 (рис. 3.3.)

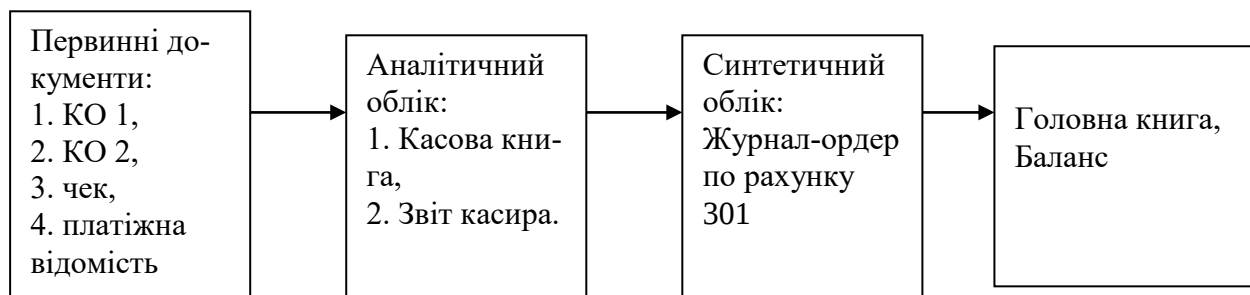


Рис 3.3 – Загальна схема документообігу обліку готівкових грошей у касі ТОВ «Чорноморська іграшка»

Для обліку грошових коштів в касі товариства використовується рахунок 30 “Каса”, який має такі субрахунки: 301 “Каса в національній валюті”, 302 “Каса в іноземній валюті”, Касир підприємства веде касову книгу типової форми КО – 4, аркуші прошиті, прошнуровані, в кінці книги вказують кількість пронумерованих аркушів, за підписом керівника та головного бухгалтера

Первинними документами з обліку безготівкових розрахунків є: Заява на внесення готівки на поточний рахунок, розрахункових чек, Платіжне доручення, платіжна вимога, Заява на акредитив. При внесенні готівки з каси підприємства на поточний рахунок використовують Заяву на внесення готівки на поточний рахунок, потім виписується документ – квитанція про внесок готівки на поточний рахунок. При оплаті всіх видів послуг, товарів використовують Платіжне доручення, тобто розпорядження про зняття з поточного рахунка підприємства та перерахування на поточний рахунок отримувача.

Документообіг з обліку грошових коштів на поточному рахунку зображено на рис 3.4.

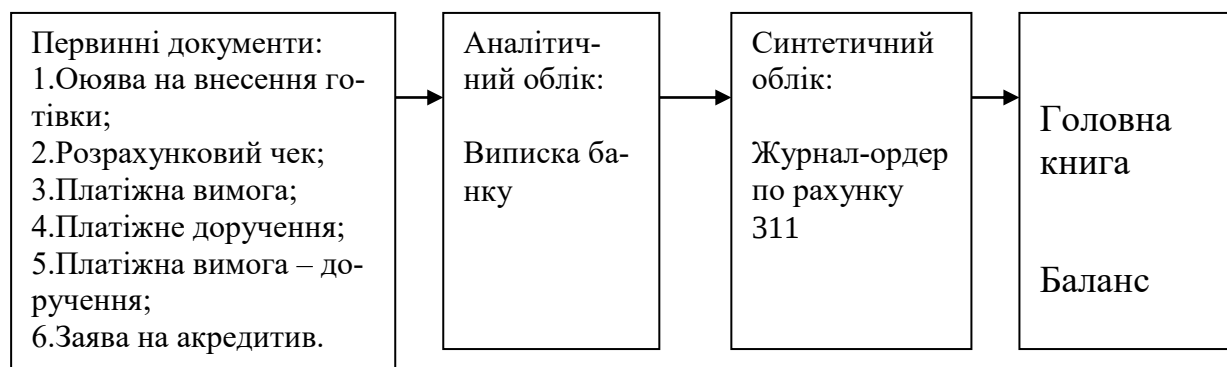


Рис 3.4 – Загальна схема документообігу з обліку грошових коштів на поточному рахунку ТОВ «Чорноморська іграшка»

В бухгалтерському обліку грошові кошти на поточному рахунку по даним випискам банку відображаються на синтетичному рахунку 31 “Рахунки в банку”, який має субрахунки: 311 “Поточні рахунки в національній валюті”, 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”, 313 “Інші рахунки в національній валюті”, 314 “Інші рахунки в іноземній валюті”. Кореспонденцію рахунків по рахункам 301, 311, 312 подано в додатку Т.

За результатами звітного періоду підприємство ТОВ «Чорноморська іграшка» укладає звітність де наводиться інформація про стан оборотних активів. Зокрема в таблиці 3.5 наведено відповідність групи активів та статей форми № 1 «Баланс» з зазначення рядків Активу Балансу де необхідно зазначити залишки станом на початок і кінець звітного періоду.

Таблиця 3.5 - Групування оборотних активів відповідно до відображення в формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», тис. грн.

Група оборотних активів	Стаття активу Балансу	На 01.01.21	На 01.01.22
Запаси	виробничі запаси (ряд.1101); незавершене виробництво (ряд.1102); готова продукція (ряд.1103); товари (ряд.1104)	7096 306 4317 835	6773 566 2829 697
Векселі одержані	векселі одержані (ряд.1120)	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (ряд.1125)	10425	11354
Дебіторська заборгованість за розрахунками	за виданими авансами (ряд.1130); з бюджетом (ряд.1135); з нарахованих доходів (ряд.1140); із внутрішніх розрахунків (ряд.1155)	916 72 - -	1829 - - -
Інша поточна дебіторська заборгованість	інша поточна дебіторська заборгованість (ряд.1155)	5	15
Грошові кошти на їх еквіваленти	готівка (ряд.1166) рахунки в банках (ряд.1167)	9 867	6 1564
Поточні фінансові інвестиції	поточні фінансові інвестиції (ряд.1160)	-	-
Витрати майбутніх періодів	витрати майбутніх періодів (ряд.1170)	-	-
Інші оборотні активи	інші оборотні активи (ряд.1190)	34	66

Облік дебіторської заборгованості

Розрахунки з постачальниками й підрядниками на ТОВ «Чорноморська іграшка» здійснюються на основі укладених договорів. Зокрема, на постачання виробничих запасів, укладають договір постачання.

Для бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», який має два субрахунки: 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»; 362 «Розрахунки з іноземними покупцями». За дебетом рахунка 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг, яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації.

Для аналітичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками за відвантаженою продукцією, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселями, призначений журнал-ордер по рахунку 361. Динаміка змін дебіторської заборгованості в ТОВ «Чорноморська іграшка» в 2021 році по рахунками 361 і 362 показана в додатку У.

Висновки до розділу 3

Дослідження обліку оборотних активів підприємства дозволило нам зробити висновки:

1. Наявність оборотних активів відповідного обсягу та якості на будь-якому підприємстві є запорукою його налагодженої та ефективної виробничої діяльності. Однак для того, щоб дані активи своєчасно виконували всі покладені на них функції, вони потребують ретельного та планомірного контролю. Виконання такого виду контролю на внутрішньому рівні управління беруть на себе спеціалісти зі служби бухгалтерського обліку. Крім контрольних функцій, дана служба забезпечує: документальне оформлення операцій, пов'язаних з запасами, грошовими коштами та дебіторською заборгованістю; аналітичний та синтетичний облік оборотних активів; перевірку, оцінку та контроль умов зберігання та ефективності використання відповідних активів. Бухгалтерський облік та інформація, яку він надає різноманітним користувачам, дає їм змогу оперативно оцінити виробничу ситуацію, яка склалась на підприємстві, приймати необхідні коректні та раціональні управлінські рішення стосовно поповнення оборотних активів, виділення коштів на їх зберігання та різного роду переміщення, а також приймання рішення стосовно їх подальшого руху.

2. Велика кількість альтернативних варіантів щодо обліку оборотних активів призводить до виникнення проблем при обліковому відображенні операцій з ними. Вивчення особливостей обліку оборотних матеріальних активів на досліджуваному підприємстві дало можливість встановити, що суб'єктам господарювання необхідно більш відповідально формувати облікову політику щодо таких засобів. Адже правильно сформований наказ, який визначатиме всі спірні питання обліку оборотних активів, дозволить узгодити діяльність бухгалтерської служби та підвищить ефективність роботи бухгалтерів. На сучасному етапі великого значення набуває облікова політика, яка характеризується вибором методичних способів ведення бухгалтерського обліку. Найбільше значення в системі обліку оборотних активів посідає політика ефективного списання запасів (застосування оптимальних методів), створення резерву сумнівних боргів та оптимального розміру обігових коштів.

3. За результатами дослідження хочеться запропонувати підприємству переглянути порядок оцінки запасів і обрати нову більш раціональну систему обліку запасів, підприємство застосовує метод ФІФО при постійному обліку запасів, що на мою думку не є раціональним для ведення обліку запасів на такому підприємстві.

тві, як ТОВ «Чорноморська іграшка». Підприємству необхідно перейти на метод середньозваженої собівартості, при виборі цього методу оцінки запасів підприємство, збільшить оборотні кошти, залучить інвестиції, що в підсумку дасть можливість отримати більші прибутки та покращити фінансовий стан підприємства. Також підприємству слід приділити більшу ретельну увагу дебіторській заборгованості (оскільки вона сприяє «застою капіталу») та відповідно зменшити кількість боржників. Це питання можна врегулювати шляхом виявлення найбільш великих сум заборгованості за товари, роботи, послуги та вирішувати питання з найскорішим її погашенням. Також слід виявляти заборгованості з простроченим строком позовної давності та попередженням наступного її утворення. Слід відмовитись від укладання договорів з «не надійними» клієнтами, взаємовідносини з якими не принесуть підприємству користі. Для того щоб ефективно управляти оборотними активами не потрібно ігнорувати такий метод контролю як інвентаризація. Інформація щодо ризиків не проведення інвентаризації наведено в додатку Ф.

4. КОНТРОЛЬ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ У ТОВ «ЧОРНОМОРСЬКА ІГРАШКА»

4.1. Організація контролю оборотних активів

Для одержання об'єктивної оцінки здійснення контролю за використанням оборотних активів необхідно визначити основні складові та умови його організації. Тому доцільно дослідити контроль оборотних активів з точки зору організації контролюючого процесу на виробничих підприємствах.

Відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” організація внутрішньогосподарського контролю належить до компетенції власника підприємства або уповноваженого ним органу. Оскільки відповідно до чинного законодавства відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та контролю несе власник підприємства, саме він передусім зацікавлений і зобов'язаний налагодити на підприємстві систему внутрішньогосподарського контролю, в тому числі і систему контролю виробничого споживання оборотних активів.

Суб'єктами організації контролю оборотних активів підприємства є власник, керівник та головний бухгалтер.

Основними завданнями організації контролю оборотних активів є:

1. Визначення відповідних повноважень суб'єктів в сфері контролю за оборотними активами.
2. Розробка організаційно-розпорядчих документів, які будуть регламентувати порядок проведення контролю.
3. Організація правового, технічного та методологічного забезпечення роботи суб'єктів контролю оборотних активів.
4. Розробка форм звітності за результатами проведення контролю оборотних активів.
5. Організація юридичної відповідальності.

Об'єктом організації виступає система контролю виробничого споживання оборотних активів та технічне, організаційне, методичне, юридичне забезпечення. Джерела контролю оборотних активів наведено в додатку Х.

Ефективність системи контролю оборотних активів в багато чому залежить від можливості збору, обробки, передачі своєчасної інформації до органів управління. Отримання такої інформації залежить від надійності і якості технічних засобів для виміру, підрахунку, обміру та ін., що буде складати технічне забезпе-

чення контролю оборотних активів. Наприклад, для контролю запасів можуть використовуватись графічні прибори, датчики, вимірювальні прибори, різноманітні лічильники, автоматизовані системи та ін., які дають можливість отримувати інформацію про кількість виготовленої продукції, використаних виробничих запасів за годину, робочий день, неділю. Крім цього до технічного забезпечення управління та контролю оборотних активів можна віднести і телефони, комп'ютери, принтери, ксерокси та інші апаратні засоби.

Контроль оборотних активів необхідно організовувати на всіх рівнях управління. В результаті чого він отримує певну ієрархію: нижній рівень – безпосередньо контроль за виробничими запасами, МШП, незавершеним виробництвом, напівфабрикатами, готовою продукцією, товарами, який на виробничих підприємствах здійснюється бригадами, дільницями, групами, середній – до вище перерахованих об'єктів контролю відносяться грошові кошти, розрахунки з дебіторами та ін. (цехи, служби, відділи), вищий рівень – здійснюється контроль за всіма видами оборотних активів (керівник та заступники).

Така ієрархічна організація контролю оборотних активів зумовлена тим, що всі перераховані органи приймають участь чи забезпечують господарську діяльність та використовують ресурси підприємств.

Крім того, якщо підприємство має філії, відокремленні структурні підрозділи та ін., контроль оборотних активів організовується відповідно до організаційної структури управління.

Організаційне забезпечення пов'язане з упорядкуванням взаємовідносин між працівниками, функціональними органами контролю оборотних активів, тобто здійснюється розподіл контролюючих функцій. В залежності від суб'єктів здійснення в системі контролю оборотних активів можна виділити наступні напрями: бухгалтерський, технологічний, адміністративний контроль.

Методичне забезпечення контролю оборотних активів – це формування сукупності методів та процедур, за допомогою яких здійснюється відбір інформації, яка необхідна для виявлення відхилень цілей управління оборотними активами.

В сучасних умовах, коли зросли обсяги потрібної інформації, необхідно організувати таку методику контролю оборотних активів, яка буде допомагати спеціалістам ефективно вирішувати контрольні ситуації, при цьому передбачаючи наслідки, що не настали.

Юридичне забезпечення контролю оборотних активів пов'язане зі встановленням юридичної відповідальності за здійсненням контролю, вибором форм, ме-

тодів і процедур контролю, які забезпечують повноцінну доказовість результатів контролю, однозначність у визначенні вини працівників, колективів у відхиленнях використання оборотних активів.

Від виконання цих завдань залежить ефективність контролю оборотних активів. Раціональна організація контролю оборотних активів надає інформацію управлінському персоналу, яка є підставою для пошуку шляхів підвищення їх використання.

Слід зазначити, що виняткову роль у здійсненні організації контролю за оборотними активами підприємства повинні здійснювати функціональні відділи бухгалтерій. Для підвищення контрольних функцій обліку, виникає необхідність створення таких бухгалтерій не за функціональною ознакою, а за об'єктами управління. На підприємствах такими об'єктами є: план випуску товарної продукції і його фактичне виконання; матеріальні цінності, їх якість, стан і збереження; кошти, їх збереження і використання; здійснення розрахунків з бюджетом та ін. Контрольні функції працівників так званої “спеціалізованої” бухгалтерії повинні сприяти ощадливому і раціональному використанню праці, правильному нарахуванню і своєчасній сплаті заборгованості перед бюджетом.

Контроль витрачання оборотних активів необхідно організовувати на всіх рівнях управління, у результаті чого він отримує певну ієрархію (табл.4.1).

Таблиця 4.1 - Рівні контролю витрачання оборотних активів*

Рівні	Напрями контролю
Нижній рівень	безпосередньо контроль за виробничими запасами, незавершеним виробництвом, готовою продукцією, який на великих підприємствах здійснюється бригадами, дільницями, групами
Середній рівень	до об'єктів контролю належать грошові кошти, розрахунки з дебіторами та ін. (цехи, служби, відділи)
Вищий рівень	здійснюється контроль за всіма видами оборотних активів (керівники та заступники керівників)

**узагальнено автором*

Бухгалтерський контроль – це складова частина внутрішньогосподарського контроль, який здійснюється для забезпечення надійності облікових даних, проведення перевірки доцільності і достовірності господарських операцій до моменту їх здійснення або перед їх завершенням на підставі бухгалтерських документів, а також перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку та вивчення результатів господарської діяльності підприємства.

При здійсненні бухгалтерського контролю окремих складових оборотних активів на підприємствах слід розробляти спеціальну програму перевірки із зазначенням повного переліку контролюючих робіт, завдань, а також відповідаль-

них за їх виконання виконавців. При складанні програми бухгалтерського контролю слід враховувати, що вона повинна бути обґрунтованою та гнучкою, тобто враховувати умови роботи об'єкта, що контролюється, тенденції його розвитку, цілі контролю та витрати часу на його проведення

Організаційне забезпечення пов'язане з упорядкуванням взаємовідносин між працівниками, функціональними органами контролю оборотних активів, тобто здійснюється розподіл контролюючих функцій (рис. 4.1).

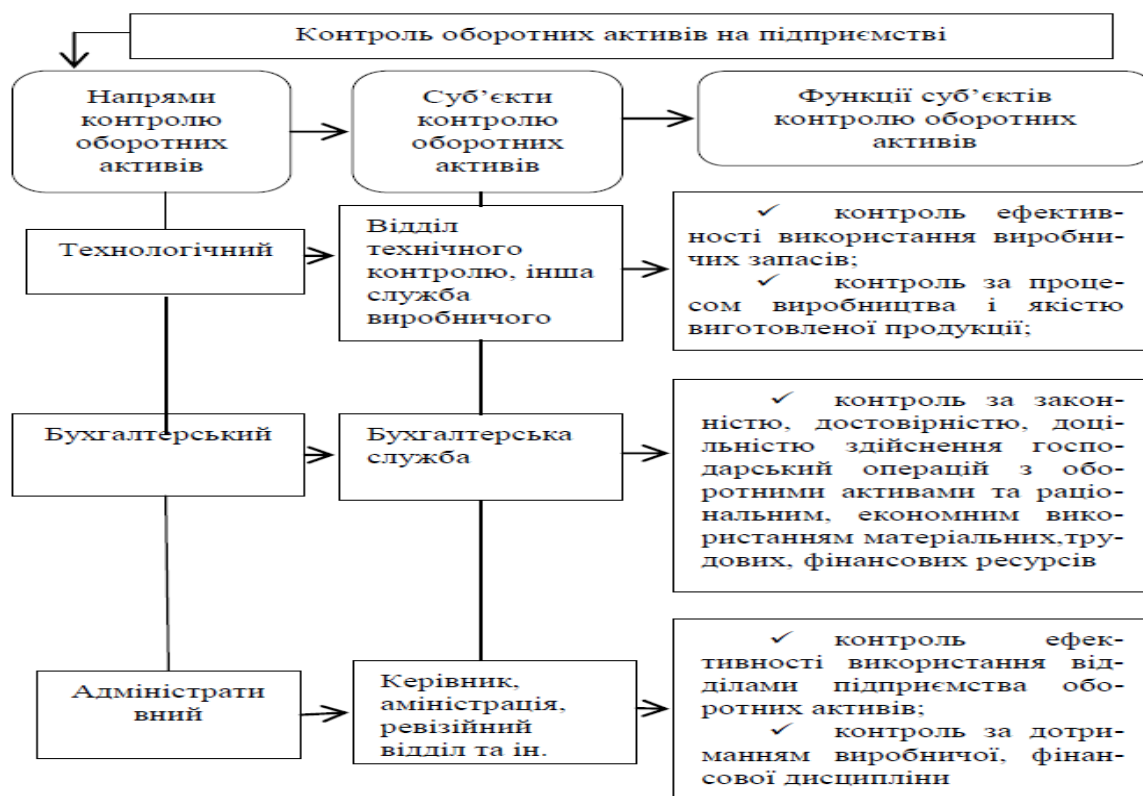


Рис. 4.1- Напрями контролю оборотних активів на підприємствах

Метою бухгалтерського контролю операцій з оборотними активами є перевірка достовірності, доцільності, законності здійснення операцій пов'язаних з рухом, формуванням, використанням активів підприємства.

Основними завданнями бухгалтерського контролю операцій з оборотними активами є:

- вивчення законності і доцільності проведення операцій з оборотними активами, своєчасності і повноти оприбуткування та витрачання;
- перевірка фактичної наявності оборотних активів;
- визначення правильності ведення синтетичного та аналітичного обліку оборотних активів;
- оцінка, повноти та правильності відображення господарських операцій з оборотними активами в бухгалтерському обліку та звітності;

- перевірка дотримання підприємством податкового законодавства по операціях пов'язаних з оборотними активами;
- перевірка організації обліку придбання, виробництва та витрачання ТМЦ;
- перевірка повноти оприбуткування ТМЦ при належності документів, які підтверджують їх придбання;
- перевірка законності списання ТМЦ при втратах;
- перевірка стану збереження готівки в касі;
- перевірка своєчасності одержання і обробки виписок банку по всіх відкритих рахунках;
- виявлення напрямів використання коштів, що зберігаються на банківських рахунках, оцінка правильності проведення взаємозаліків з кредитною установою;
- вивчення законності операцій з дебіторською заборгованістю та її відображення в обліку;
- перевірка правильності створення резерву сумнівних боргів.

Методика внутрішньогосподарського контролю оборотних активів передбачає визначення методів контролю або їх сукупність, які будуть використовуватись в процесі контролю оборотних активів. Достовірність здійснення операцій з оборотними активами встановлюються за допомогою прийомів документального і фактичного контролю.

До найважливіших методів контролю фактичної наявності майна в натурі належать: обстеження, інвентаризація, перевірка.

Обстеження проводиться по визначеному колу питань або одному із них шляхом ознайомлення на місці з окремими видами оборотних активів. При цьому використовуються різні методичні прийоми фактичного і документального контролю, проте не обов'язково вдаватись до перевірки первинних документів і облікових записів як із сторони їх законності, так і достовірності. Обстеження проводиться нерегулярно і оформляються, як правило, довідками або доповідними записками.

Перевірка – це фактичне вивчення окремих питань використання оборотних активів або дій апарату управління на підставі заяв, сигналів, скарг або відповідно до плану роботи суб'єкта, що контролюється. Перевірка, в основу якої покладені документи, носить назву документальної. Вони, як правило, не потребують використання складних методик перевірки і застосування професійних знань та вмінь в галузі контрольно-ревізійної діяльності.

Інвентаризація – це метод встановлення наявності та стану наявних оборотних активів, що здійснюється як огляд і підрахунок перевіряючим або працівниками під його контролем.

При документальному контролю оборотних активів використовуються такі прийоми як формальна, арифметична, нормативно-правова, економічна, зустрічна перевірки, взаємний контроль.

При фактичному контролю оборотних активів застосовуються наступні прийоми: огляд, обстеження, контрольне придбання, контрольний запуск сировини і матеріалів, контрольне приймання продукції за якістю і кількістю, дослідження операцій на місці.

Прийоми фактичного й документального контролю схожі за призначенням, відмінність між ними полягає лише у тому, що основою документального контролю є перевірка документів, тоді як фактична перевірка дає можливість встановити реальний стан оборотних активів.

Згадані прийоми застосовуються у поєднанні й взаємозв'язку, адже аналіз інформації щодо документів може передувати фактичній перевірці або відбуватися у процесі чи після її проведення, а метою фактичної перевірки найчастіше є з'ясування достовірності даних, зазначених у документації. Так наприклад, при інвентаризації, обстеженні, перевірці оборотних активів застосовуються такі прийоми документального контролю як нормативно-правова та економічна перевірка (встановлення законності відображених документах господарських операцій пов'язаних з рухом, наявністю, використанням оборотних активів та доцільністю їх здійснення), формальна перевірка (встановлення правильності заповнення реквізитів, прославлення натуральних вартісних вимірників, наявність підписів осіб, відповідальних за здійснення операцій пов'язаних з рухом, наявністю, використанням оборотних активів), арифметична перевірка (визначення правильності арифметичних розрахунків натуральних і вартісних вимірників).

При здійсненні контролю оборотних активів необхідно застосувати економічний аналіз, тобто визначити систему показників, які будуть характеризувати наявність, рух, ефективність використання оборотних активів. До таких показників слід віднести: показники наявності та використання оборотних активів, ліквідності та оборотності. Це дає можливість порівняти показники з плановими і при необхідності розробити рекомендації по їх доведенню до встановлених значень.

4.2. Аудит достовірності обліку оборотних активів на підприємстві

На сьогоднішній день аудит оборотних активів є досить важливою складовою перевірки фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій.

Метод аудиту оборотних активів характеризується як сукупність прийомів, за допомогою яких оцінюється стан цих активів. Послідовність і порядок застосування таких прийомів (методів) з метою встановлення об'єктивної істини щодо оборотних активів та доведення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів фінансової звітності та аудиту, називають методикою аудиту оборотних активів.

Аудиторська перевірка складається з окремих послідовних етапів, які в узагальненому вигляді можна назвати так: підготовчий, проміжний, етап фізичної перевірки, основний (етап аудиту окремих статей звітності), заключний етап.

Пропонується такий порядок проведення аудиту оборотних активів:

Перевірка правильності обліку грошових коштів:

Грошові кошти в національній валюті;

Грошові кошти на поточному рахунку.

Перевірка правильності обліку запасів:

Перевірка правильності вказаної в звіті суми і відповідності суми в звітності Головної книзі і обліковим регістрам;

Тестування синтетичного обліку запасів;

Перевірка правильності формування облікових даних виходячи з даних первинних документів і змісту господарської операції;

Перевірка легітимності господарської операції, тобто її законності, реальності її існування, правильності документального оформлення.

Перевірка дебіторської заборгованості:

Перевірити наявність і правильність оформлення первинних документів, що є підставою для облікових записів по дебіторській заборгованості;

Оцінити систематичний та аналітичний облік, правильне використання відповідних рахунків Плану рахунків;

Перевірити правильність визнання і оцінки дебіторської заборгованості відповідно до П(с)БО 10;

Встановити реальність вказаної дебіторської заборгованості;

Проаналізувати інформацію про дебіторську заборгованість, подану в примітках, на її повноту і достовірність.

Отримана в ході аудиторської перевірки інформація повинна бути задокументована у вигляді робочих документів. План аудиторської перевірки обліку оборотних активів наведено в додатку Ц.

Аудит запасів

Згідно з законами України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та «Про аудиторську діяльність», бухгалтерський облік та аудит забезпечують надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, власний капітал, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Від достовірності та об'єктивності відображення в бухгалтерському обліку й звітності операцій із запасами залежить правильність визначення основних показників господарської діяльності та реальний фінансовий стан підприємства (залишки оборотних коштів, темпи їх обігу, собівартість, прибуток, рентабельність).

Метою аудиту запасів є визначення чи відповідає фінансова інформація щодо руху і залишків виробничих запасів на підприємстві нормативним документам.

Завдання аудиту полягає у встановленні достовірності і повноті відображення в бухгалтерському обліку та звітності всіх господарських фактів відносно залишків і руху виробничих запасів.

В ході аудиту перевіряється:

- правильність визначення запасів активами підприємства;
- чи відповідають чинному законодавству методи оцінки та обліку запасів в обліковій політиці підприємства;
- чи дотримується підприємство прийнятих методів оцінки та вибуття запасів;
- перевіряється та оцінюється стан внутрішнього контролю та системи обліку виробничих запасів;
- чи здійснюється контроль за збереженням запасів у місцях їх зберігання та на всіх етапах їх руху;
- чи своєчасно виявляються лишки запасів непотрібні для підприємства, з метою їх реалізації чи обміну;
- чи правильно та своєчасно здійснюється документальне відображення операцій, і чи забезпечуються достовірною інформацією користувачі інформації із заготівлі, надходження, відпускання та використання запасів;
- чи правильно та своєчасно здійснені господарські операції з запасами відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Аудит поточної дебіторської заборгованості

Завданням аудиту поточної дебіторської заборгованості є встановлення достовірності сум даної дебіторської заборгованості, відображені у фінансовій звітності. Стан поточних розрахунків найточніше відображає рівень організації господарської і фінансової роботи, а також бухгалтерського обліку.

Раціональна організація та пильний контроль за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної та розрахункової дисципліни, підвищенню відповідальності за дотриманням платіжної дисципліни, скороченню заборгованості, покращення фінансового стану підприємства.

В ході аудиту перевіряється:

- наявність, якість та реєстрація укладених договорів;
- правильність відображення залишків по розрахунках за даними Головної книги, синтетичного і аналітичного обліку;
- правильність створення і використання резерву сумнівних боргів;
- повнота й реальність відображення господарських операцій по безготівкових розрахунках у первинних документах;
- правильність розрахунків у первинних документах (за кількістю і за вартістю);
- правильність розрахунків за товарообмінними операціями;
- перевірка безнадійної дебіторської заборгованості.

Найтипівіші помилки та факти зловживань щодо безготівкових розрахунків і зобов'язань дебіторської заборгованості:

- заміни виписок банку іншими або виправлення відповідних сум, що свідчить про погашення дебіторської заборгованості;
- зарахування отриманих сум дебіторської заборгованості на погашення заборгованості не відповідних дебіторів-платників;
- списання недостач та крадіжок за рахунок збільшення дебіторської заборгованості;
- невідповідність даних синтетичного й аналітичного обліку дебіторської заборгованості та зобов'язань;
- приховування дебіторської заборгованості та зобов'язань шляхом відображення у Балансі згорнутого залишку замість розгорнутого;
- неправильне визначення сум заборгованості у зв'язку з коливанням курсу валют на дату складання Балансу при розрахунках в іноземній валюті;

- неправильний розрахунок суми резерву безнадійної дебіторської заборгованості;
- зарахування дебіторської заборгованості у валюту Балансу не за чистою реалізаційною вартістю, а за початковою вартістю виникнення (наслідком є завищення активів).

Аудит готівкових розрахунків

Касові операції підприємства регулюються Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим постановою Правління НБУ. Метою аудиту готівково-розрахункових операцій є встановлення об'єктивності істини щодо достовірності та об'єктивності істини щодо достовірності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності готівково-розрахункових операцій.

Завдання аудиту готівково-розрахункових операцій полягає у наступному:

- 1) в наданні оцінки стану внутрішнього контролю за рухом і збереженням грошових коштів та інших цінностей у касі підприємства;
- 2) встановленні (залежно від оцінки стану внутрішнього контролю) методу організації аудиту: суцільного, вибіркового чи комбінованого;
- 3) необхідно перевірити за обраним методом:
 - забезпечення умов зберігання готівки та інших цінностей у касі підприємства при надходженні їх із банку і при здаванні їх у банк;
 - забезпечення порядку збереження чекових книжок;
 - забезпечення контролю за випискою чеків і отримання за ними грошей;
 - дотримання порядку документального надходження грошей у касу і їх видачі;
 - своєчасність оприбуткування готівкових грошей;
 - дотримання ліміту готівки в касі й умов її видачі під звіт на операційні та інші потреби;
 - стан обліку касових операцій;
 - застосування реєстраторів розрахункових операцій.

Аудит безготівкових розрахунків

Для здійснення безготівкових розрахунків підприємства відкривають рахунки в банках в національній та іноземній валюті. Порядок відкриття банками рахунків для підприємств України визначений Інструкцією про відкриття банками рахунків

у національній та іноземній валюті, затвердженою постановою Правління НБУ від 18 грудня 1998 р. № 527, із змінами і доповненнями.

Метою аудиту безготівкових розрахунків є підтвердження аудиторським висновком інформації щодо повноти, законності та об'єктивності здійснених і відображених в бухгалтерському обліку й звітності безготівково-розрахункових операцій.

Основним завданням аудиту безготівкових розрахункових операцій є встановлення об'єктивності істини щодо інформації про безготівково-розрахункові операції, складання думки аудитора про достовірність, законність, повноту та об'єктивність відображених у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності операцій і донесення цієї думки через аудиторський висновок до користувачів інформації.

Під час проведення аудиту безготівково-розрахункових операцій перевіряється:

- правильність оплати чи отримання сум за прийняті або відвантажені матеріальні цінності;
- наявність виправдовувальних документів при здійсненні цих операцій і правильність їх оформлення;
- повнота оприбуткування і правильність списання отриманих цінностей;
- наявність на рахунках простроченої заборгованості та зобов'язань зі строком позовної давності, який минув;
- стан синтетичного та аналітичного обліку по розрахункових операціях, правильність використання відповідних рахунків Плану рахунків;
- правильність перенесення вхідного сальдо при відкритті відповідних рахунків Головної книги на наступний обліковий період.

Особлива увага приділяється перевірці стану розрахунків, встановлюється строки виникнення заборгованості по розрахунках, її реальність та винних осіб у пропущенні строків позовної давності.

Висновки до розділу 4

Дослідження аудиту оборотних активів підприємства дозволило нам зробити висновки:

1. Перевірку достовірності, своєчасності та повноти облікової інформації, а також її відповідності вимогам чинного законодавства забезпечує служба незалежного контролю – аудит. Аудиторська перевірка проводиться за бажанням керів-

ника підприємства або відповідного державного органу, які вважають за потрібне провести таку перевірку. Даний вид перевірки виконується аудиторами або аудиторськими фірмами, які діють на основі Закону України “Про аудиторську діяльність”, Міжнародних стандартів аудиту, норм професійної етики аудиторів, та інших нормативно-правових актів, які стосуються конкретного виду аудиторських перевірок.

2. Аудит оборотних активів є складовою загального аудиту фінансово-господарської діяльності господарюючих суб’єктів. Дотримання наведених у роботі складових аудиторської перевірки дасть змогу аудитору охопити загальну картину ведення обліку оборотних активів на підприємстві та його організацію й провести якісний аудит. Аудиторська перевірка оборотних активів дає можливість об’єктивно оцінити їх стан, наявність та ефективність використання. А також встановлює правильність документального оформлення операцій стосовно надходження, переміщення, використання, списання оборотних активів. Таким чином, належна організація аудиторської перевірки на підприємстві забезпечує підвищення ефективності використання оборотних матеріальних активів на під

3. В системі контролю оборотних активів підприємства доцільно виділити наступні напрями: бухгалтерський, технологічний, адміністративний контроль оборотних активів. Такий поділ забезпечить досягнення цілей контролю оборотних активів, надасть можливість становити функціональну залежність між контрольними функціями різних підрозділів підприємств. Бухгалтерський контроль оборотних активів підприємства необхідно здійснювати у двох напрямках: 1) перевірка їх фактичної наявності, яка здійснюється за допомогою інвентаризації (при застосуванні прийомів фактичного контролю); 2) перевірка правильності відображення операцій пов’язаних з оборотними активами в обліку і звітності, яка здійснюється за допомогою прийомів документального контролю. При ефективній системі контролю можна отримати зниження витрат пов’язаних з незадовільною системою контролю за якістю та кількістю оборотних активів, що надходять на підприємство, а також попередити псування та безконтрольне їх використання.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи з'ясували, що оборотні кошти є однією зі складових частин майна підприємства. Ефективне їх використання є важливою умовою успішної діяльності підприємства. Тому необхідно проводити облік, аналіз і аудит оборотних активів підприємства, метою якого є підвищення ефективності управління оборотними коштами та визначення обсягу, структури, джерел покриття оборотних коштів.

Головне завдання кожного підприємства в свою чергу і ТОВ «Чорноморська іграшка» – виробництво готової продукції і торгівля товарами високої якості з найменшими витратами. Тому основним завдання бухгалтерського обліку є виявлення обсягу виготовлених виробів і придбаних товарів, їх реалізація, виявлення фактичних витрат з виробництва готової продукції та придбання товарів, аналіз і контроль за собівартістю продукції та її зниження, визначення кінцевих результатів діяльності підприємства.

На основі виконаного аналізу діяльності ТОВ «Чорноморська іграшка» можна запропонувати такі заходи:

- провести маркетингове дослідження ринку за основним видом діяльності з метою збільшення їх виробництва і реалізації;
- слід переглянути умови оплати праці з метою уповільнення темпів зростання середньої заробітної плати, і досягнення необхідного співвідношення з темпами зростання продуктивності праці;
- у зв'язку із ростом адміністративних витрат необхідно розглянути кошторис цих витрат, з метою виявлення зайвих витрат, їх поступового зменшення і ліквідації;
- зростання витрат по процентах, а також інших витрат вимагає детального їх аналізу, обґрунтованості цих виплат з метою суттєвого зменшення.

Оборотні кошти (оборотний капітал) характеризують поточні активи підприємства. Фінансовий стан підприємства залежить від того, наскільки швидко кошти, вкладені в активи, перетворюються на реальні кошти. Прискорення обертання оборотних коштів має велике значення для забезпечення фінансової стабільності. За даними ф. № 1 “Баланс”, ф. № 2 “Звіт про фінансові результати” в другому розділі роботи розглянуті показники використання оборотних коштів.

Дебіторська і кредиторська заборгованості мають значну питому вагу в складі поточних активів і поточних зобов'язань і суттєво впливають на фінансовий стан підприємства. Важливим в процесі аналізу дебіторської заборгованості є контроль

за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості. Значне перевищення дебіторської заборгованості загрожує фінансовій стійкості підприємства, тому що потребує додаткових джерел фінансування. На підприємстві в звітному році було перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською, а це означає іммобілізацію власних оборотних коштів, що є не вигідним, особливо з урахуванням інфляції.

В ТОВ «Чорноморська іграшка» бухгалтерський облік оборотних активів організовано за автоматизованою формою обліку. Синтетичний та аналітичний облік грошових коштів ведеться на рахунках 30,31,33. Синтетичний та аналітичний облік операцій обліку запасів ведеться на рахунку 20 згідно П(С)БО 9 «Запаси», облік дебіторської заборгованості – на рахунках 36, 37 згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Зміни та реформи бухгалтерського обліку примусили підприємство та її керівництво по-новому передивитися організацію ведення обліку на підприємстві. Відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій поряд з порядковими правилами треба керуватися вимогами нових національних стандартів в обліку.

Вивчення теми обліку оборотних активів є актуальною і сучасною, тому що облік оборотних коштів є невід'ємною складовою кругообігу капіталу підприємства і полягає в забезпеченні підприємства необхідними для його діяльності засобами відповідно до укладених угод і договорів щодо матеріально-технічного забезпечення підприємства.

На підприємстві ТОВ «Чорноморська іграшка» можна зауважити про такі можливі ризики, які обумовлені недостатнім аналізом структури і обсягу оборотних коштів:

1. Недостатність товарів - ризик додаткових витрат або зупинки діяльності підприємства.
2. Недостатність власних кредитних можливостей - ризик втрати ліквідності.
3. Недостатність грошових засобів - ризик переривання виробничого процесу, невиконання зобов'язань, витрат додаткового прибутку.
4. Зайвий обсяг оборотних засобів - ризик збільшення витрат фінансування та скорочення доходів.

За результатами дослідження хочеться запропонувати досліджуваному підприємству переглянути порядок оцінки запасів і обрати нову більш раціональну систему обліку запасів, підприємство застосовує метод ФІФО при постійному обліку запасів, що на мою думку не є раціональним для ведення обліку запасів на такому

підприємстві, як ТОВ «Чорноморська іграшка». Підприємству необхідно перейти на метод середньозваженої собівартості, при виборі цього методу оцінки запасів підприємство, збільшить оборотні кошти, залучить інвестиції, що в підсумку дасть можливість отримати більші прибутки та покращити фінансовий стан підприємства.

Також підприємству слід приділити більшу ретельну увагу дебіторській заборгованості (оскільки вона сприяє «застою капіталу») та відповідно зменшити кількість боржників. Це питання можна врегулювати шляхом виявлення найбільш великих сум заборгованості за товари, роботи, послуги та вирішувати питання з найскоротішим її погашенням. Також слід виявляти заборгованості з простроченим строком позовної давності та попередженням наступного її утворення. Слід відмовитись від укладання договорів з «не надійними» клієнтами, взаємовідносини з якими не принесуть підприємству користі.

В системі контролю оборотних активів підприємства доцільно виділити наступні напрями: бухгалтерський, технологічний, адміністративний контроль оборотних активів. Такий поділ забезпечить досягнення цілей контролю оборотних активів, надасть можливість становити функціональну залежність між контрольними функціями різних підрозділів підприємств.

Бухгалтерський контроль оборотних активів підприємства необхідно здійснювати у двох напрямках:

- 1) перевірка їх фактичної наявності, яка здійснюється за допомогою інвентаризації (при застосуванні прийомів фактичного контролю);
- 2) перевірка правильності відображення операцій пов'язаних з оборотними активами в обліку і звітності, яка здійснюється за допомогою прийомів документального контролю.

При ефективній системі контролю можна отримати зниження витрат пов'язаних з незадовільною системою контролю за якістю та кількістю оборотних активів, що надходять на підприємство, а також попередити псування та безконтрольне їх використання. Як показало дослідження на підприємстві є необхідність створення спеціалізованих служб внутрішнього контролю, яка спроможна була би забезпечити контроль за своєчасним і повним формуванням і використанням оборотних активів і капіталу в розрізі передбачених джерел, контроль за забезпеченням платоспроможності і фінансової стійкості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. [для самост. вивчення дисципліни] / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. - [2-ге вид., випр. і доп.]. - К.: Знання-Прес, 2006. - 287 с.
2. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств /М.Д. Білик. - К: Знання, КОО. - 1999. - 312 с.
3. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства [Текст]: підручник / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.Л. Орлов, К.Я. Петрова. – К.: Либідь, 2008. – 320 с. – ISBN 966-06-007-1.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / Ф.Ф. Бутинець. - Житомир: ПП "Рута", 2001. - 224 с.
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч.посіб./ Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горещька. – Житомир: Рута, 2004.
6. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник/під ред. Ф.Ф. Бутинця, Л.В. Чихлявської, Н.В. Герасимчука. Житомир: ЖІТІ, 2000р - 448с.
7. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман. - К. : ЦУЛ, 2006. - 488 с.
8. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник / Грабова Н.М. - 6-те вид. - К.: А.СХ, 2002. - 266 с.
9. Демченко Т.А. Економічна суть оборотних активів і проблеми їх визнання й класифікації // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - № 12. - С. 175-189.
10. Демченко Т.А. Оборотні активи та їх відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 9. -С. 179-184.
11. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Т. Загородній, Г.Л. Вознюк - К.: Знання, 2007. - 1072 с.
12. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 № 3125-XII в редакції Закону від 05.04.2015, підстава 191-19 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
13. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

14. Інструкція "По інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків" від 11.08.1994 № 69 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94>.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 21.11.1999 р. за № 893/4186 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

16. Калабухова С. В. Аналіз і управління оборотним капіталом підприємства (на матеріалах сервісних підприємств агропромислового комплексу Івано-Франківської області): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / 08.06.04/ Київський національний економічний університет. — Київ, 1999. — 14 с. — укр.

17. Коваль О. Оборотні активи у податковому та бухгалтерському обліку // Справочник економіста. – 2010. – № 3. – С. 57-62.

18. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності./ Кононенко О., Маханько О. – Х. : Фактор, 2008. - 208 с. – с.34

19. Білик М.Д. Фінансовий аналіз [Текст]: навчальний посібник / М.Д. Білик, Павловська О.В., Притурен Н.М. – К.: КНЕУ, 2007. – 592 с. – ISBN 966-574-799-1.

20. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку: монографія / Н.М. Малюга. - Житомир: ЖДТУ, 2005. - 548 с.

21. Маргасова В. Г. Управління оборотним капіталом та оцінка його впливу на фінансовий стан підприємств (на базі харчової промисловості Чернігівського регіону): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Національна академія державної податкової служби України. — Ірпінь, 2005. — 19 с.

22. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Наказ Міністерства економіки України від 19 січня 2006 р. № 14, із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства економіки N 81 від 06.03.2006 - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

23. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Затверджені наказом Мінфіну України від 10.02. 2007 р. №2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

24. Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку від 29.12.2000 N 356 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?^e^0356201-00>.
25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 "Запаси" [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408.
26. Назаренков О.Ф. Стан та тенденції структури оборотних коштів промислових підприємств в Україні // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 6. - С. 53-62.
27. Наказ Міністерства фінансів України "Про кореспонденцію рахунків" від 28.03.2001 № 143 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0335-01>.
28. Наказ Міністерства статистики України "Про затвердження типових форм первинних документів з обліку сировини і матеріалів" від 21.06.96N 193 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96>
29. Наказ Мінфіну «Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації» від 17.06.2015 № 572 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/l?=-ws/show/z0788-15>
30. Науменко В.І. Словник термінів ринкової економіки / Науменко В.І. - К.: "Глобус", 1996. - 288 с.
31. П(С)БО (зі змінами та доповненнями станом на 01.01.2007) - Частина I / [Укладачі: к.е.н., доц. ТА Бутинець, к.е.н., доц. О.П. Войналович, к.е.н., доц. С.Ф. Легенчук, к.е.н., доц. Н.А. Остап'юк, викл. В. Мошенський, інженери кафедри Н.І. Георгієвна, ОА Разумна] - Житомир: ЖДТУ, 2007. - 196 с.
32. Плахтій Т.Ф.] Порядок оцінки запасів: проблеми та шляхи їх вирішення. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) 2013. №2(22), Т. 3. С. 292- 299]
33. План рахунків бухгалтерського обліку // Все про бухгалтерський облік. - 2009 р. - № 20. - С.2
34. Податковий кодекс України № 2755-УІ від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
35. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навч. посібник. / Подольська В.О., Яріш О.В. - К. : Центр навчальної літератури, 2007. - 488 с. - с. 216.

36. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник / С.Ф. Покропивний. -2-ге вид., перероб. та доп.]. - К.: КНЕУ, 2001. - 528 с.
37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: [затв. наказом Міністерства фінансів України № 87 від 31 берез. 1999 р.]. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
38. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”: Наказ Міністерства фінансів від 20.10.1999 №246
39. Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей від 31.05.1993 № 37-20/248/07-104 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0069-93>.
40. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість”: Наказ Міністерства фінансів від 08.10.1999 №237
41. Римарчук А.М. Економічна сутність оборотних активів та їх класифікація/ А.М. Римарчук // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. – 2010. – № 7(110). – С. 64-70.
42. Тітаренко Г.Б. Проблемні питання оцінки оборотних активів в бухгалтерському обліку // Науковий вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. – Київ. – 2008, № 1 (18). – С. 74-79.
43. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік , оподаткування і звітність : [підручник] / Ткаченко Н.М. – К. : Алерта, 2006. – 1080 с.
44. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / [Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С.] - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.
45. Фабіянська В. Ю. Удосконалення обліку та контролю оборотних активів / В. Ю. Фабіянська, І. Ю. Сverdзоленко // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. - 2015. - Вип. 12(1). - С. 357-366.
46. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підручник / Цал-Цалко Ю.С. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 566 с. с.240 – 242
47. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник / Н.В. Чебанова, ЮА Василенко - К.: Видавничий центр Академія", 2002. - 672 с.
48. Чебанова Н.В. Оборотний капітал підприємства залізничного комплексу: його характеристика та підходи до класифікації. Економіка підприємства. № 26, 2009 Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/current-capital-enterprise-railway-complex-his-its-feature-and-approaches-to-categorizations/viewer>

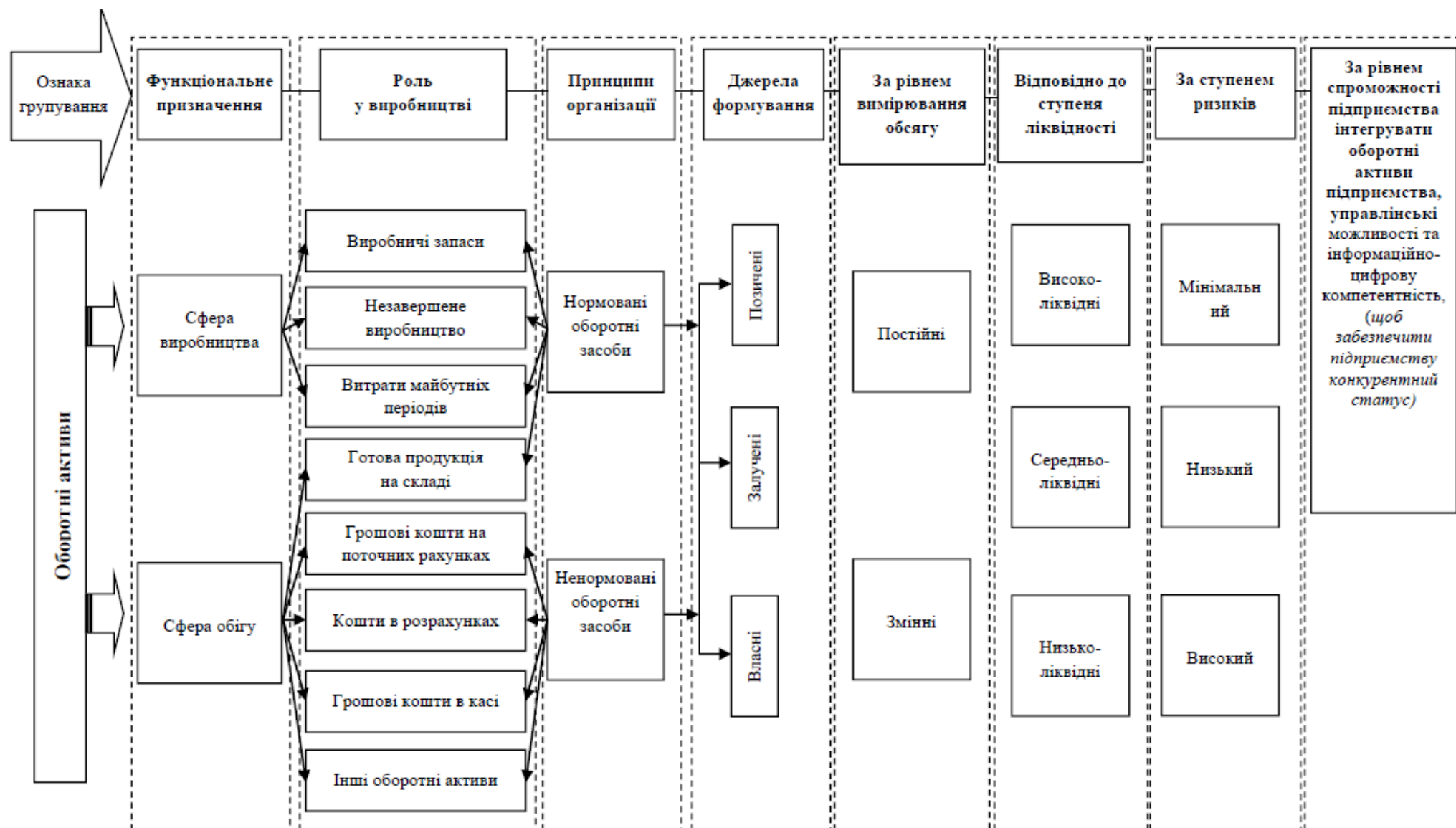
Додаток А

Визначення поняття «оборотних активів»*

Вчені-економісти	Авторське трактування сутності оборотних активів
О.С. Філімоненко	Оборотні активи – це сукупність матеріально-речовинних цінностей і грошових коштів, які беруть участь у створенні продукту, цілком споживаються у виробничому процесі і повністю переносять свою вартість на виробничий продукт упродовж операційного циклу або дванадцяти місяців з дати балансу (сировина, матеріали, готова продукція, грошові кошти тощо).
А.Н. Азрилиян	Оборотні активи – оборотні засоби підприємств, що відображаються в активі їх бухгалтерського балансу.
Ф.Ф. Бутинець	Оборотні активи – сукупність майнових цінностей, які обслуговують поточну господарську діяльність підприємства і повністю споживаються протягом одного операційного циклу.
Є.Б. Хаустова	Оборотні активи – засоби підприємства, які повністю переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції.
М.Д. Білик	Оборотні активи виробничого підприємства – група мобільних активів із періодом використання до одного року, що безпосередньо обслуговують операційну діяльність підприємства і внаслідок високого рівня їхньої ліквідності мають забезпечувати його платоспроможність за поточними фінансовими зобов'язаннями.
І.О. Бланк	Оборотні активи – сукупність майнових цінностей підприємства, що обслуговують поточний господарський процес і повністю споживаються протягом одного операційного циклу.
Р. Мертон	Оборотні активи – суми грошових коштів компанії та усі інші статті балансу, які протягом року передбачається перетворити в гроші.
Н.А. Русак	Оборотні активи – мобільні активи підприємства, що є грошовими коштами або можуть бути перетворені в них протягом року або одного виробничого циклу.
П(С)БО 1	Оборотні активи - грошові кошти та їх <u>еквіваленти</u> , що не обмежені у використанні, а також інші <u>активи</u> , призначені для реалізації чи споживання протягом <u>операційного циклу</u> чи протягом дванадцяти місяців з дати <u>балансу</u> . Значну частку оборотних активів на підприємствах складають запаси.

Додаток Б

Класифікація оборотних активів



Додаток В

Характеристика елементів оборотних активів [49]

Шифр рах.	Елементи оборотних активів	Характеристика
	1. Запаси	З економічної точки зору розмір запасів характеризує наявні виробничі та збутові можливості підприємства, закладає основу для досягнення певних показників господарсько-фінансової діяльності
20	1.1. Виробничі запаси	Вартість запасів сировини, основних та допоміжних матеріалів, палива, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних та інших матеріалів, призначених для споживання в ході операційного циклу
21	1.2. Поточні біологічні активи	Вартість дорослих тварин на відгодівлі та вигулі, а саме птахи, звірі, кролі, а також молодняк тварин
22	1.3. Поточні біологічні активи	Вартість дорослих тварин на відгодівлі та вигулі, а саме птахи, звірі, кролі, а також молодняк тварин
23	1.4. Незавершене виробництво	Витрати у незавершеному виробництві та незавершені роботи (послуги)
26	1.5. Готова продукція	Запаси на складі, обробка яких закінчена та які пройшли дослідження, прийомку, укомплектовані згідно вимог договорів із замовниками та відповідають технічним вимогам (крім браку)
28	1.6 Товари	Вартість товарів, придбаних підприємством для наступної реалізації (для підприємств сфери торгівлі, збута, поставки, громадського харчування)
34	2. Векселі отримані	Заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи, послуги, що забезпечена векселями)
36	3. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи, послуги (крім заборгованості, що забезпечена векселями)
64	4.1.3 бюджетом	Дебіторська заборгованість фінансових та податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами в бюджет
371	4.2 За виданими авансами	Сума авансів, наданих іншим підприємствам в рахунок наступних платежів
373	4.3 По нарахованих доходах	Сума нарахованих дивідендів, відсотків, роялті та інше, що підлягає надходженню
372, 374, 375	4.4 Із розрахунків з підзвітними особами, за претензіями і відшкодуванням матеріального збитку	Заборгованість підзвітних осіб за отриманими авансами на командировочні цілі та на господарські потреби, заборгованість кредиторів за отриманими претензіями та за відшкодуванням завданих матеріальних збитків
377	5. Інша поточна дебіторська заборгованість	Заборгованість дебіторів, яка не включена до представлених вище пунктів дебіторської заборгованості та відображається в складі оборотних активів
35	6. Поточні фінансові інвестиції	Характеризують короткострокові фінансові інвестиції підприємства на строк до одного року. Які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент
30,31, 33,	7. Грошові кошти та їх еквіваленти в національній та іноземній валюті	Грошові кошти в касі, на поточних та інших рахунках в банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів
39	8. Витрати майбутніх періодів	Суми витрат періоду які будуть включені до витрат майбутніх періодів

Додаток Д

Первинні документи з надходження та списання виробничих запасів та МШП

№ форми	Назва форми	Призначення документу
<i>Первинні документи по обліку виробничих запасів</i>		
М-1	Журнал обліку надходження вантажів	Застосовується для реєстрації транспортних документів, пов'язаних з отриманням вантажів з залізниць, водних шляхів та оприбуткуванням їх на склад підприємства. Призначений для контролю за надходженням та оприбуткуванням запасів та запису даних про оплату рахунку,
М-2	Довіреність	Призначено для оформлення права окремої посадової особи виступати довіреною особою підприємства при отриманні запасів
М-3	Прибутковий ордер	Призначений для оприбуткування матеріалів, які надійшли на підприємство від постачальників або з переробки. Заповнюється при відсутності якісних та кількісних розбіжностей з документами постачальника, а також при оприбуткуванні запасів з переробки. Використовується для оперативного обліку на складах, аналітичного та синтетичного об-
М-5 М-6	Товарно-транспортна накладна	Призначена для обліку поставок запасів та розрахунків за їх перевезення автомобільним транспортом. Використовується для кількісного та якісного обліку запасів
М-7	Акт про приймання матеріалів	Застосовується для оформлення приймання запасів, що мають кількісні та якісні розбіжності з даними супроводжуючих документів постачальника, а також при прийманні запасів, що надійшли без документів
М-10	Акт-вимога на заміну (додатковий	Заповнюється при разовому відпуску запасів для виробничих потреб
М-12	Накладна на внутрішнє переміщення	Застосовується для обліку руху матеріалів всередині підприємства. Використовується для оперативного обліку на складах, аналітичного і синтетичного обліку руху запасів в бухгалтерії
М-13	Реєстр приймання-здачі документів	Оформлюється приймання-передача первинних документів. Складається в одному примірнику матеріально відповідальною особою і передається до бухгалтерії підприємства разом з первинними документами і необхідними додатками
М-14	Відомість обліку залишків матері-	Складається на основі матеріальних звітів МВО і показує рух матеріальних цінностей на складі за день
М-8, 8-а, 9,9-а	Лімітно-забірна картка	Призначена для оформлення відпуску матеріалів, які систематично споживаються при виготовленні продукції, а також для поточного контролю за дотриманням встановлених лімітів відпуску запасів на ви-
М-10, М-10а, М-11	Вимога	Заповнюється при разовому відпуску запасів для виробничих та господарських потреб
<i>Первинні документи по обліку МШП</i>		
М-14, 15	Накладна на відпуск матеріалів на сторону	Застосовується для оформлення відпуску матеріалів виробничим одиницям об'єднанням чи стороннім організаціям

Продовження додатка Д

<i>№ форми</i>	<i>Назва форми</i>	<i>Призначення документу</i>
МШ-1	Відомість на повернення(вилучення) постійного запасу інструментів (пристроїв)	Використовується для обліку зміни запасу інструментів (пристроїв) на тих підприємствах, де облік ведеться за принципом встановлення постійного обмінного фонду. Відомість складається при необхідності заміни постійного запасу інструментів (пристроїв), на підставі її даних вносяться зміни до карток складського обліку матеріалів (ф. № М-12)
МШ-2	Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів	Використовується для обліку МШП, які були видані під розписку працівнику для тривалого користування. Заповнюється на кожного працівника, який одержав МШП
МШ-3	Замовлення на ремонт або заточування інструментів (пристроїв)	Застосовується для обліку інструментів (пристроїв), які передаються на заточування або ремонт. Характерна для тих підприємств, де заточування та ремонт проводяться в централізованому порядку
МШ-4	Акт на вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів	Застосовується для обліку зіпсованих і втрачених МШП При пред'явленні працівником акта вибуття замість непридатного чи втраченого предмета йому видається придатний, що записується в формі МШ-2 "Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів". Акт вибуття додається до актів на списання (ф. № МШ-5 і № МШ-8)
МШ-5	Акт на списання інструментів (пристроїв) та їх обмін на придатні	Застосовується для оформлення списання інструментів {пристроїв}, що стали непридатними, та обміну їх на придатні на тих підприємствах, де облік ведеться за принципом встановлення постійного обмінного фонду. Складається на підставі актів вибуття (ф. № МШ-4) Виданий інструмент (пристрій) в порядку обміну за актами в картці обліку матеріалів (ф. № М-12) не відображається
МШ-6	Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття	Використовується для обліку спецодягу, - спецвзуття та запобіжних засобів, які видаються працівникам підприємства для індивідуального користування
МШ-7	Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу та спецвзуття	Застосовується для обліку видачі спецодягу, спецвзуття працівникам підприємства в індивідуальне користування за встановленими нормами, а також для обліку приймання від працівників спецодягу, спецвзуття на прання, дезинфекцію, ремонт та зберігання. Форма заповнюється окремо на видачу і повернення спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів
МШ-8	Акт списання малоцінних та швидкозношуваних предметів	Застосовується для оформлення списання морально застарілих, зношених і непридатних для подальшого використання інструментів (пристроїв), спецодягу, спецвзуття, запобіжних засобів по закінченню строку носіння, інших малоцінних та швидкозношуваних предметів і здавання їх до комор для утилю. Акт складається на підставі разових актів вибуття (ф. № МШ-4)

Додаток Е

Облік руху та наявності виробничих запасів

№ п/п	Зміст операцій	Дт	Кт
Надходження запасів			
1. Придбання запасів за грошові кошти			
	<i>Перша подія – передплата</i>		
1	Проведена пре доплата постачальнику	631	311
2	Нарахований податковий кредит по ПДВ	641	644
3	Одержані запаси від постачальника	Р-к обліку запасів	631
4	Відображення податкового кредиту по ПДВ	644	631
	<i>Перша подія – одержання запасів</i>		
5	Одержані запаси від постачальника	Р-к обліку запасів	631
6	Нарахований податковий кредит по ПДВ	641	644
7	Проведена оплата постачальнику	631	311
	Придбання товарів підзвітною особою		
8	Оприбутковані запаси	Р-к обліку запасів	372
9	Нарахований податковий кредит по ПДВ	641	372
2. Придбання запасів в обмін на подібні активи			
	<i>Балансова вартість переданих запасів = їх справедливої вартості</i>		
10	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
11	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	643	641
12	Відображена сума податкового кредиту по ПДВ	644	631
13	Відображено відвантаження запасів постачальнику	361	Р-к обліку запасів
14	Відображені податкові зобов'язання по ПДВ	361	643
15	Нарахований податковий кредит по балансууючій операції	641	644
16	Проведений залік заборгованості	631	361
	<i>Балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливої вартості</i>		
17	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
18	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ виходячи з цін майбутніх продаж, але не нищ звичайних цін	643	641
19	Відображена сума майбутнього податкового кредиту по ПДВ	644	631
20	Відображена відвантаження запасів постачальнику	361	Р-к обліку запасів
21	Відображені податкові зобов'язання по ПДВ	361	643
22	Нарахований податковий кредит по балансууючій операції	641	644
23	Відображена різниця між балансовою та справедливою вартістю переданих запасів	949	631
24	Проведений залік заборгованості	631	361
14	Відображені податкові зобов'язання по ПДВ	361	643

Продовження додатку Е			
№ п/п	Зміст операцій	Дт	Кт
15	Нарахований податковий кредит по балансууючій операції	641	644
16	Проведений залік заборгованості	631	361
	Балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливої вартості		
17	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
18	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ виходячи з цін майбутніх продаж, але не нижче звичайних цін	643	641
19	Відображена сума майбутнього податкового кредиту по ПДВ	644	631
20	Відображена відвантаження запасів постачальнику	361	Р-к обліку запасів
21	Відображені податкові зобов'язання по ПДВ	361	643
22	Нарахований податковий кредит по балансууючій операції	641	644
23	Відображена різниця між балансовою та справедливою вартістю переданих запасів	949	631
24	Проведений залік заборгованості	631	361
3. Придбання запасів в обмін на неподібні активи			
	<i>Обмін неподібними активами без доплати грошових коштів</i>		
25	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
26	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нищ звичайної ціни	643	641
27	Відображена сума майбутнього податкового кредиту по ПДВ	644	631
28	Відображено відвантаження запасів	361	70
29	Відображені податкові зобов'язання по ПДВ	70	643
30	Нарахований податковий кредит по балансууючій операції	641	644
31	Списання первісної вартості запасів	90	Р-к обліку запасів
32	Списання на фінансовий результат собівартості реалізованих запасів	79	90
33	Списання доходу на фінансовий результат	70	79
34	Проведений залік заборгованості	631	361
	<i>Обмін неподібними активами з доплатою грошових коштів</i>		
35	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
36	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нищ звичайної ціни	643	641
37	Нарахований податковий кредит по ПДВ в частині одержаних товарів, за які оплата буде проведена в грошовій формі	641	631
38	Відображено відвантаження	361	70
39	Нарахований податковий кредит по ПДВ в частині одержаних товарів, за які оплата буде проведена по бартеру	644	631

Продовження додатку Е			
№ п/п	Зміст операцій	Дт	Кт
40	Відображена сума податкового кредиту по ПДВ по балансуєчій операції	70	643
41	Нарахований податковий кредит по ПДВ по балансуєчій операції	641	644
42	Списання первісної вартості запасів	90	Р-к обліку запасів
43	Списання на фінансовий результат собівартості реалізованих запасів	79	90
44	Списання доходу на фінансовий результат	70	79
45	Проведена доплата постачальнику	631	311
46	Проведений залік заборгованості	631	361
4. Безплатне одержання запасів			
47	Одержані безплатно запаси	Р-к обліку запасів	745
5. Одержані запаси в якості вносу в статутний фонд			
48	Нарахований статутний капітал в розмірі, зафіксованого в установчих документах	46	40
49	Оприбутковані запаси в якості внеску в статутний фонд	Р-к обліку запасів	46
6. Оприбутковані запаси, виявлених в якості залишків в результаті інвентаризації			
50	Оприбутковані запаси, які раніше не обліковувалися на балансі	Р-к обліку запасів	719
Вибуття запасів			
1. Продаж запасів за грошові кошти			
	<i>Перша подія - передплата</i>		
51	Одержана пре доплата від покупця	311	361
52	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	643	641
53	Відображено відвантаження запасів	361	70
54	Відображена сума податкового зобов'язання по ДВ	70	643
55	Списання первісної вартості запасів	90	Р-к обліку запасів
56	Списання на фінансовий результат собівартості реалізованих запасів	79	90
57	Списання на фінансовий результат доходу від реалізації	70	79
	<i>Перша подія – відвантаження запасів</i>		
58	Відвантажено запаси	361	70
59	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	70	641
60	Списання первісної вартості запасів	90	Р-к обліку запасів
61	Списання на фінансовий результат собівартості реалізов. запасів	79	90
62	Списання доходу на фінансовий результат	70	79
63	Одержана оплата від покупця	311	361
2. Продаж запасів в обмін на подібні активи			
	<i>Балансова вартість переданих запасів = їх справедливої вартості</i>		
№ п/п	Зміст операцій	Дт	Кт

Продовження додатку Е			
№ п/п	Зміст операцій	Дт	Кт
64	Відвантажено запаси	361	Р-к обліку запасів
65	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ	361	641
66	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
67	Нарахований податковий кредит по ПДВ	641	631
68	Проведений залік заборгованості	631	361
<i>Балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість</i>			
69	Відвантажено запаси	361	Р-к обліку запасів
70	Нарахований податковий кредит по ПДВ виходячи з цін продажу, але не нищ звичайних цін	361	641
71	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
72	Нарахований податковий кредит по ПДВ	641	631
73	Відображена різниця між балансовою та справедливою вартістю переданих запасів	949	631
74	Проведений залік заборгованості	631	361
3.Продаж запасів в обмін на неподібні активи			
<i>Обмін неподібними активами без доплата грошових коштів</i>			
75	Відвантажено запаси	361	70
76	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нищ звичайної ціни	70	641
77	Списання первісної вартості запасів	90	Р-к обліку запасів
78	Списання на фінансовий результат собівартості реалізованих запасів	79	90
79	Списання доходу на фінансовий результат	70	79
80	Одержані запаси від постачальника по бартеру	Р-к обліку запасів	631
81	Нарахований податковий кредит по балансууючої операції	641	631
82	Проведений залік заборгованості	631	361
<i>Обмін неподібними активами з доплатою грошових коштів</i>			
83	Відображено відвантаження запасів	361	70
84	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ виходячи з договірної вартості, але не нищ звичайної ціни	70	641
85	Списання первісної вартості запасів	90	Р-к обліку запасів
86	Списання на фінансовий результат собівартості реалізованих запасів	79	90
87	Списання доходу на фінансовий результат	70	79
88	Одержані запаси від постачальника по бартеру, зменшені на суму доплати	Р-к обліку запасів	631
89	Нарахований податковий кредит по балансууючої операції	641	631
90	Одержана доплата грошових коштів	311	631
91	Проведений залік заборгованості	631	361

Продовження додатку Е			
№ п/п	Зміст операцій	Дт	Кт
4. Безплатне надання запасів			
92	Передані безплатні запаси	949	Р-к обліку запасів
93	Нараховані податкові зобов'язання виходячи з звичайної ціни	949	641
94	Сторнування із складу податкового кредиту та внесення на витрати відповідної суми „вхідного” ПДВ по безплатному наданню запасів	641 949	644 644
5. Передача запасів в якості внеску в статутний фонд			
95	Передані по балансовій вартості запаси в якості внеску в статутний фонд	14	Р-к обліку запасів
96	Відображення доходу на різницю між справедливою вартістю інвестицій та балансовою вартістю переданих запасів	14	746
97	Нараховані податкові зобов'язання по ПДВ виходячи з договірної вартості переданих запасів	949	641
6. Списання запасів внаслідок недостачі			
98	Відображена сума недостачі в складі затрат	947	Р-к обліку запасів
99	Віднесена на витрати сума ПДВ по товарам, яких не вистачає	949	641
100	Відображена сума недостачі на забалансовому рахунку	072	–
101	Списані на фінансові результати витрати	79	947 949
7. Переоцінка запасів			
102	Відображена уцінка запасів шляхом суми уцінки на витрати	946	Р-к обліку запасів
103	Відображення методом „сторно” дооцінка раніше уцінених запасів	946	Р-к обліку запасів

Додаток Ж
Основні господарські операції з руху МШП

№ оп.	Зміст господарської операції	Кор-чі рахунки	
		Дебет	Кредит
Придбання малоцінних та швидкозношуваних предметів за плату			
1	Відображено заборгованість при одержанні МШП від постачальників	22	631
2	Відображено Податковий кредит в сумі ПДВ	641	631
3	Здійснено оплату за отримані малоцінні та швидкозношувані предмети	631	311
Отримано малоцінні та швидкозношувані предмети як внесок до статутного фонду			
4	Збільшено статутний капітал	46	40
5	Одержано малоцінні та швидкозношувані предмети	22	46
Інші варіанти надходження малоцінних та швидкозношуваних предметів			
6	Оприбутковано малоцінні та швидкозношувані предмети, виявлені під час інвентаризації	22	719
7	Безоплатно одержано малоцінні та швидкозношувані предмети	22	719
8	Отримані малоцінні та швидкозношувані предмети в обмін на неподібні активи (наприклад, в обмін на основні засоби)	22	742
Списання малоцінних та швидкозношуваних предметів:			
9	Відпущено зі складу малоцінні та швидкозношувані предмети для власних потреб на:		22
	а) виробництво продукції	23	
	б) загальновиробничі потреби	91	
	в) капітального будівництва	15	
	г) забезпечення збуту продукції	93	
	д) адміністративні потреби	92	
	є) виконання досліджень та розробок	941	
	є) операційну діяльність	80	
	ж) утримання об'єктів житлово-комунального господарства і соціально-культурного призначення	949	
Списання малоцінних та швидкозношуваних предметів внаслідок нестачі або псування			
10	Списана сума уцінки малоцінних та швидкозношуваних предметів до чистої вартості їх реалізації	946	22
11	Списано малоцінні та швидкозношувані предмети, втрачені внаслідок надзвичайних подій	99	22
12	Отримано відходи (шкури, цегла тощо) від списання запасів, знищених внаслідок надзвичайних подій	209	75
13	Списано нестачу МШП за їх балансовою вартістю	947	22
14	Сума, що підлягає відшкодуванню винними особами	375	716
15	Відображено сума ПДВ	716	641
Реалізація малоцінних та швидкозношуваних предметів			
16	Відображено дохід від реалізації	377	712
17	Списано вартість реалізованих МШП	943	22
18	Відображено податкові зобов'язання в сумі ПДВ	712	641
Безоплатна передача малоцінних та швидкозношуваних предметів			
19	Безоплатно передано малоцінні та швидкозношувані предмети	949	22
20	Відображено податкові зобов'язання в сумі ПДВ	949	641
Внесок малоцінних та швидкозношуваних предметів до статутного фонду іншого суб'єкта			
21	Передано малоцінні та швидкозношувані предмети до статутного капіталу іншого підприємства	14	22
22	Відображено різницю між балансовою і справедливою вартістю МШП	14	746
23	Відображено податкові зобов'язання в сумі ПДВ	949	641

Додаток І

Основні бухгалтерські проводки з обліку виробництва

№ оп.	Зміст господарської операції	Кор-чі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Нараховано амортизацію основних засобів та нематеріальних активів, що використовуються у виробництві	23	13
2	Відпущено зі складу товарно-матеріальні цінності на потреби виробництва	23	20
3	Відпущено у виробництво МШП	23	22
4	Відображено вартість послуг, наданих допоміжним виробництвом цеху основного виробництва (передача продукції з цеху в цех)	23	23
5	Списано на витрати виробництва втрати від технічно неминучого браку	23	24
6	Використано частину готової продукції на потреби виробництва	23	26
7	Оплачено готівкою витрати виробництва	23	30
8	Оплачено з поточного або валютного рахунку, з інших рахунків в банку витрати виробн.	23	31
9	Оплачено з підзвітних сум витрати виробництва	23	372
10	Списано на собівартість продукції суми незадоволених претензій	23	374
11	Віднесено на витрати виробництва частину витрат майбутніх періодів	23	39
12	Проведено дооцінку незавершеного виробництва	23	423
13	Проведені відрахування до резерву на оплату відпусток виробничим	23	471
14	Акцептовано рахунок постачальника за послуги, надані для потреб виробництва (вода, пар, енергія, зв'язок тощо)	23	63
15	Нараховано заробітну плату виробничим робітникам та проведені відрахування на соціальне страхування від зарплати згідно з чинним законодавством	23	66 , 65
16	Відображено послуги, призначені для потреб виробництва, надані дочірніми підприємствами та внутрішніми підрозділами	23	682 , 683
17	Відображено заборгованість перед іншими підприємствам за надані ними послуги для потреб виробництва (в т.ч. по оренді, транспорту тощо)	23	685
18	Оприбутковано лишки незавершеного виробництва, виявлені при інвентаризації в цехах допоміжних виробництв	23	71
19	Включено до собівартості продукції, робіт та послуг відповідну частку загальновиробничих витрат	23	91
20	Віднесено на собівартість продукції, робіт і послуг вартість матеріальних цінностей, яких не вистачає в межах норм природного убутку	23	947
21	Відображено вартість послуг допоміжних виробництв, наданих для капітального будівництва	15	23
22	Повернено невикористані у виробництві матеріальні цінності; відображено вартість зворотних відходів	20	23
23	Відображено втрати від невіправного браку	24	23
24	Оприбутковано напівфабрикати власного виробництва	25	23
25	Оприбутковано на склад готову продукцію	26	23
26	Частину витрат допоміжних цехів включено до суми матеріального збитку, що підлягає відшкодуванню винними особами	375	23
27	Включено до складу витрат майбутніх періодів відповідну частину витрат виробництва (в галузях з сезонним виробництвом, при освоєнні нових виробництв тощо)	39	23
28	Списано витрати виробництв в частині наданих ними послуг (продукції) дочірнім підприємствам та внутрішнім підрозділам	682 , 683	23
29	Відображено вартість послуг, наданих на сторону	903	23
30	Проведено уцінку незавершеного виробництва	946	23
31	Відображено виявлену при інвентаризації недостачу матеріальних цінностей в цехах допоміжних виробництв (незавершеного виробництва)	947	23

Додаток К

Основні бухгалтерські проводки по рахунках 24 «Брак у виробництві» та 25 «Напівфабрикати»

№ оп.	Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
		Дебет	Кредит
Облік браку у виробництві			
1	Витрачені матеріали, паливо, запасні частини для виправлення браку	24	20
2	Відпущено МШП для виправлення браку	24	22
3	Списані втрати від невикористаного браку, виявленого в цехах основного виробництва	24	23
4	Списана вартість забракованих напівфабрикатів власного виробництва; напівфабрикати власного виробництва використані для виправлення браку	24	25
5	Включена до собівартості невикористаного браку відповідна частина загально-виробничих витрат	24	91
6	Відображена собівартість продукції, відправленої покупцю для заміни забракованої	24	26
7	Оплачені готівкою витрати, пов'язані з виправленням браку	24	30
8	Оплачені з поточного або валютного рахунку витрати, пов'язані з виправленням браку	24	31
9	Акцептований рахунок постачальника за послуги, надані по виправленню браку або по проведеному гарантійному ремонту	24	63
10	Нарахована заробітна плата працівникам за виправлення браку та проведені відрахування на соціальні заходи від зарплати згідно з чинним законодавством	24	66 ,65
11	Оплачені з підзвітних сум витрати, пов'язані з виправленням браку	24	372
12	Відображені витрати по виправленню продукції, відправленої споживачам	24	37 ,68
13	Відображено внутрішнє переміщення бракованої продукції (передача зі складу на склад, зміна матеріально відповідальної особи)	24	24
14	Оприбутковані матеріали, паливо, запчастини, які залишились після виправлення браку або при списанні невикористаного браку (за ціною можливого використання)	20	24
15	Оприбутковані матеріальні цінності, що залишились після списання остаточного браку, і які можуть бути використані як МШП	22	24
16	Втрати від браку, визначені на підставі висновків ВТК, включені до собівартості продукції	23	24
17	Оприбутковані придатні напівфабрикати, які були складовою частиною забракованих виробів (за ціною можливого використання)	25	24
18	Пред'явлені претензії підприємствам, з вини яких виникли втрати від браку	374	24
19	Утримана вартість забракованої продукції із заробітної плати осіб, які допустили брак	66	24
20	Списані втрати від браку за рахунок винних в нанесенні матеріального збитку осіб	375	24
21	Списана за рахунок прибутку вартість втрат від браку у випадку, коли винних осіб не встановлено або у випадку виникнення його внаслідок непередбачених подій	94 ,99	24
Облік напівфабрикатів власного виробництва			
1	Оприбутковані на склад напівфабрикати власного виробництва	25	23
2	Проведена дооцінка напівфабрикатів власного виробництва	25	423
3	Оприбутковані куплені напівфабрикати в т. ч. ПДВ	25,64	63
4	Оприбутковані лишки напівфабрикатів, виявлені при інвентаризації	25	71

Продовження додатку К

№ оп.	Зміст господарської операції	Кор-ція рахунків	
		Дебет	Кре- дит
5	Відображена недостача напівфабрикатів власного виробництва, виявлена при інвентаризації	947	25
6	Списані втрати напівфабрикатів внаслідок стихійного лиха, пожежі тощо	99	25
7	Напівфабрикати використані для потреб виробництва	23	25
8	Напівфабрикати використані для виправлення браку продукції	24	25
9	Відображені втрати від браку напівфабрикатів власного виробництва; витрачені напівфабрикати на виправлення браку	24	25
10	Напівфабрикати власного виробництва, призначені для реалізації, відображені в складі ГП	26	25
11	Списані напівфабрикати, передані дочірнім підприємства та внутрішнім підрозділам	682 , 683	25
12	Списана облікова вартість реалізованих напівфабрикатів	90	25
13	Напівфабрикати власного виробництва використані для загальногосподарських потреб та загальногосподарських потреб	91 , 92	25
14	Проведена уцінка напівфабрикатів	946	25

Додаток Л

Бухгалтерське відображення операцій з руху готової продукції

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Оприбуткована на склад готова продукція	26	23
2	Відображені в складі готової продукції напівфабрикати власного виробництва, призначені для реалізації на сторону	26	25
3	При інвентаризації виявлені лишки готової продукції	26	719
4	Готова продукція, призначена для власних потреб, оприбуткована як матеріали	20	26
5	Готова продукція, призначена для власних потреб, оприбуткована як МШП	22	26
6	Використана готова продукція для внутрішніх потреб цехів; повернена готова продукція в цех для оздоблення	23	26
7	Недостача, виявлена при інвентаризації готової продукції. віднесена на винну особу	375	26
8	Списана на фінансові результати первісна вартість готової продукції (у випадку, коли підприємства для узагальнення інформації про витрати застосовують тільки рахунки класу 8)	791	26
9	Використана готова продукція для виробничо-господарських потреб, тобто без продажу іншим особам	808	26
10	Відображена сума витрат від знецінення запасів, псування цінностей; списана готова продукція, непридатна для продажу; проведена уцінка готової продукції, яка втратила свої первісні якості (якщо підприємство не використовує рахунки класу 9)	84	26
11	Списано вартість готової продукції, втраченої внаслідок надзвичайної події (якщо підприємство не застосовує рахунки класу 9)	85	26
12	Списана собівартість реалізованої готової продукції	901	26
13	Використана готова продукція для адміністративних потреб	92	26
14	Використана готова продукція для позавиробничих потреб	93	26
15	Списана вартість готової продукції, використаної для досліджень, що здійснює підприємство	941	26
16	Списані витрати, пов'язані із знеціненням (уцінкою) готової продукції	946	26
17	Списана нестача готової продукції, що виявлена в процесі її збереження та реалізації, якщо на час установлення нестачі винуватця не встановлено (одночасно сума такої нестачі відображається на позабалансовому рахунку 07)	947	26
18	Списана на інші витрати операційної діяльності вартість готової продукції, використаної для потреб житлово-комунальних і обслуговуючих господарств, дитячих дошкільних закладів, будинків відпочинку, санаторіїв та інших закладів оздоровчого та культурного призначення тощо	949	26

Додаток М

Облік операцій з придбання та реалізації товарів

№ оп.	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
Придбання товарів			
1	Відображено суму товарів, придбаних. у постачальника, без ПДВ	28	63
2	Оприбутковані товари, придбані підзвітною особою за грошові кошти, без ПДВ	28	372
3	Відображено суму ПДВ включену до вартості товарів (на рахунку 644, якщо оприбуткуванню товарів передувала передоплата, або на рахунку 641, якщо надходження товарів - перша подія)	644 або 641	63
4	Одержано товари як внесок до статутного капіталу	28	40
5	Оприбутковано безоплатно одержані (або виявлені при інвентаризації) товари	28	719
Реалізація товарів			
Перша полія - відвантаження товарів			
1	Відображено у складі доходу виручку від реалізації товарів за продажними цінами	361	702
2	Нараховано ПДВ (акцизний збір, інші податки і обов'язкові платежі)	702	641
3	Списано купівельну вартість товарів, визначену за обраним підприємством методом згідно П(С)БО 9	902	281
4	Віднесено суму доходу від реалізації за мінусом ПДВ на збільшення фінансового результату від основної діяльності	702	791
5	Списано собівартість реалізації на зменшення фінансового результату від основної діяльності	791	902
Перша подія - надходження передоплати від покупця			
6	Надійшла на поточний рахунок передоплата від покупця товарів	311	361
7	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
8	Проведено відвантаження товарів і визнано дохід від реалізації	361	702
9	Відображено суму ПДВ, раніше включену до складу податкових зобов'язань	702	643
10	Списано купівельну вартість товарів, визнану за обраним підприємством методом згідно П(С)БО 9	902	281
11	Списано різницю між доходом (виручкою) від реалізації і сумою податків, які підлягають сплаті з виручки	702	791
12	Списано собівартість реалізації на фінансово-результатний рахунок	791	902

Додаток Н

Облік грошових коштів в національній валюті на рахунках в банку

Назва операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Одержані грошові кошти на поточний рахунок з інших рахунків підприємств	311	316
Зараховані на рахунок в банку грошові документи в національній валюті	311	331
Надійшла від покупців і замовників виручка від реалізації продукції	311	361
Повернено постачальникам на поточний рахунок раніше виданий йому аванс	311	371
Надійшли на рахунки від арендатора суми за наданні об'єкти	311	377
Суми внесків, що поступили від засновників	311	46
Зараховано на рахунок в банку засоби цільового фінансування і цільових надходжень	311	48
Перераховані постачальниками грошові кошти для погашення дебіторської заборгованості	311	63
Повернені на рахунки в банку грошові кошти від фінансових організацій	311	641
Одержано грошові кошти від реалізації валюти	311	711
Одержано на поточний рахунок проценти	311	732
Надійшла готівка в касу з банку заводу	301	311
Перераховані грошові кошти на інші поточні рахунки заводу	311	311
Перераховані грошові кошти за придбані грошові документи	331	311
Сплачені грошові кошти різним дебіторам	373	311
Списані суми в погашенні заборгованості по цільовому фінансуванню	48	311
Перераховано грошові кошти за зобов'язання з фінансової аренды	53	311
Погашення заборгованості по короткостроковим кредитам банку	601	311
Перераховано грошові кошти в погашення довгострокового зобов'язання в касу	611	311
Погашення заборгованості перед постачальниками та підрядчиками	631	311
Перерахований податок в бюджет	641	311
Погашено заборгованість перед Пенсійним фондом	651	311
Списання грошових коштів за касовим та банківським обслуговуванням	92	311
Списано грошові кошти на інші витрати операційної діяльності	949	311

Додаток П

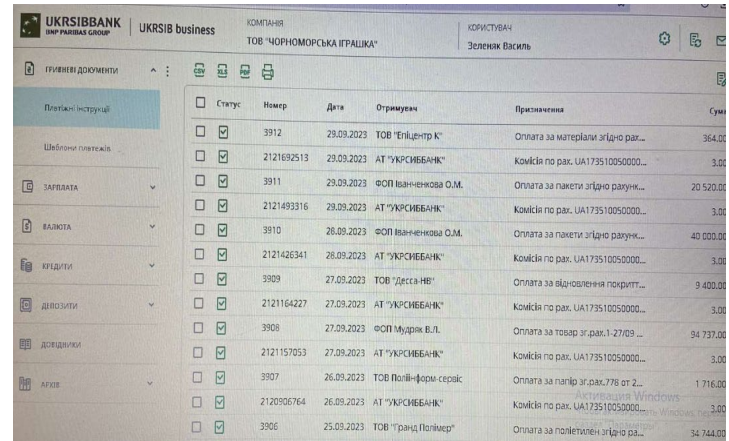
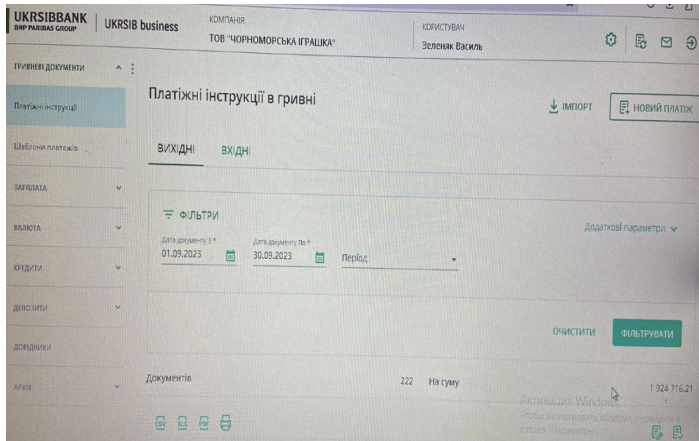
Проблематика управління оборотними активами підприємства та методичний інструментарій її вирішення

Проблеми управління	Методичний інструментарій вирішення зазначених проблем управління оборотними активами	Результати залучення методичного інструментарію в управлінську роботу
Накопичення товарно-матеріальних цінностей	Розрахунок показника оптимального розміру замовлення виробничих запасів	Вирішення проблеми стосовно доцільності накопичення виробничих запасів на складах чи організації більш частих їх поставок
	Розробка планових показників: планова норма виробничих запасів, оптимальний розмір незавершеного виробництва, оптимальний запас готової продукції	Визначення економічно обґрунтованого розміру товарно-матеріальних цінностей, необхідних для забезпечення безперебійного процесу виробництва продукції
Недоотримання коштів по дебіторській заборгованості	Проведення моніторингу стану дебіторської заборгованості підприємства шляхом залучення до нього оперативної облікової інформації	Підвищення рівня достовірності інформації про стан роботи з дебіторами, що знижує ризик непогашення дебіторської заборгованості
	Розрахунок економічного ефекту від застосування факторингу для рефінансування дебіторської заборгованості	Зменшення ризику втрати платоспроможності та мінімізація податкових наслідків від запровадження факторингу в управління дебіторською заборгованістю
	Розрахунок планового показника допустимого залишку дебіторської заборгованості за продукцію, що реалізується з відстрочкою платежу	Достовірна оцінка найбільш оптимальних термінів надання відстрочки платежу дебіторам, враховуючи обсяги реалізації готової продукції та тривалість її обороту
Зростання професійного ризику в процесі прийняття рішень щодо управління оборотними активами	Уточнення методик розрахунку фінансових коефіцієнтів, що характеризують ділову активність та ліквідність окремих активів підприємства з урахуванням сучасного формату фінансової звітності та сутнісного навантаження зазначених коефіцієнтів	Підвищення достовірності та оперативності даних аналізу та зменшення професійного ризику при підготовці аналітичних звітів щодо вирішення завдань управління оборотними активами
	Розробка документів внутрішнього регламенту для проведення фінансового аналізу та фінансового планування оборотних активів, направлених на удосконалення організації аналітичної роботи	

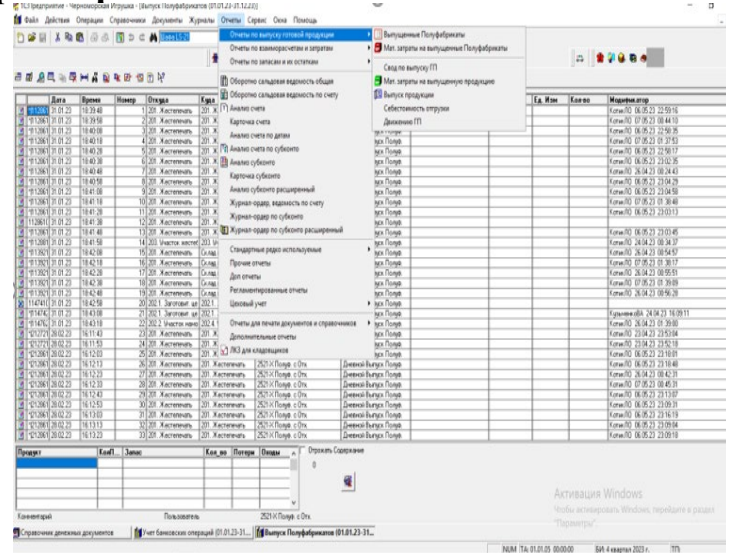
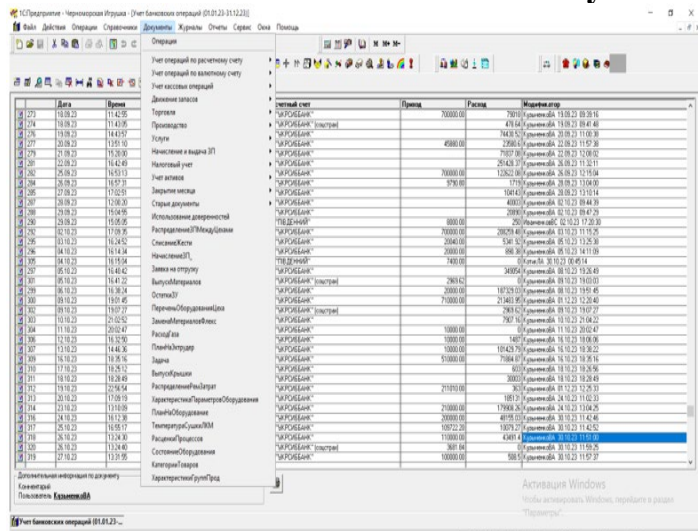
Додаток

Діджиталізація облікових операцій у ТОВ «Чорноморська іграшка»

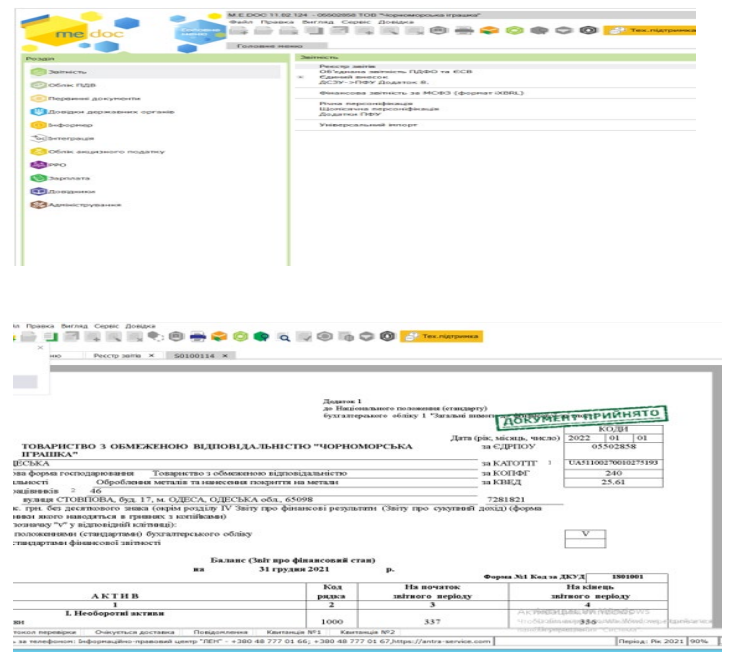
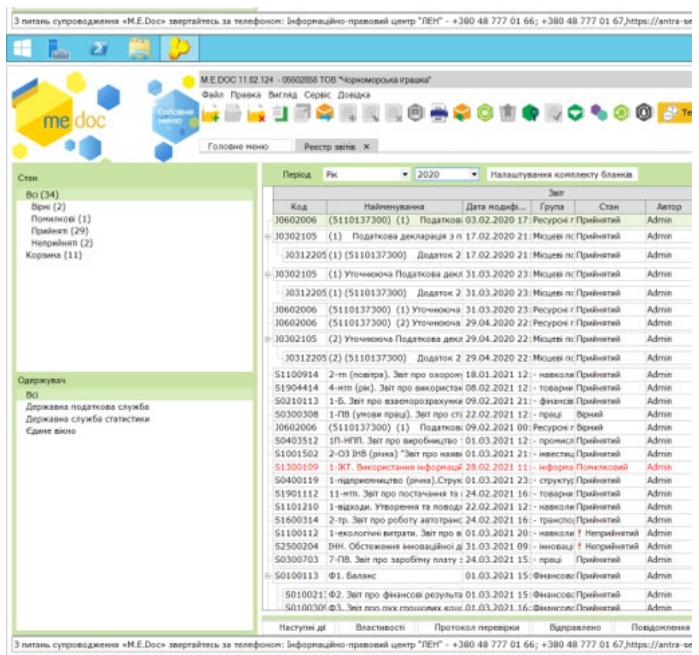
КЛІЄНТ-БАНК



1 С Бухгалтерія Версія 7.0



М.Е.Дос Мій електронний документ



Додаток С
Основні бухгалтерські проводки з обліку виробництва у
ТОВ «Чорноморська іграшка» в 2021 р.

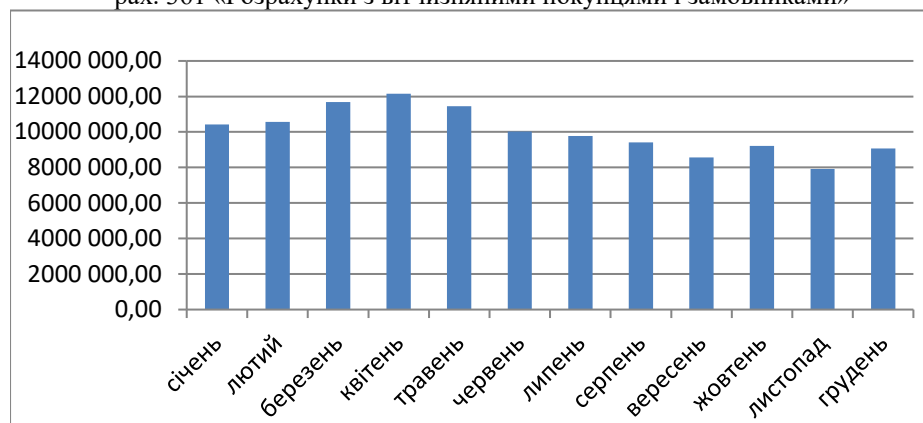
№ з/п.	Зміст господарської операції	Кор-ючі рах.		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Бухгалтерський облік на рахунку 230 «Виробничі витрати»				
1	Нараховано амортизацію основних засобів виробничого призначення	230	131	170423,13
2	Нараховано амортизацію НА виробничого призначення	230	133	1576,80
3	Відображено виробничі витрати на послуги надані постачальниками	230	6312	3727264,44
4	Нараховано зарплату виробничому персоналу	230	661	1319891,12
5	Нараховано ЄСВ на зарплату виробничого персоналу	230	651	29318,76
Бухгалтерський облік на рахунку 231 «Виробництво готової продукції і послуг»				
1	Списано матеріали на виробництво готової продукції і послуг	231	201	2794086,96
2	Списано напівфабрикати: - для виробництва продукції - для виробництва послуг	231	251 2521	4418589,99 7568860,16
3	Списано на виробництво загальноновиробничі витрати	231	91	4489069,74
4	Оприбутковано з виробництва: - готову продукцію - готові послуги	26 2522	231	6666073,72 18116869,38
Бухгалтерський облік на рахунку 232 «Виробництво напівфабрикатів»				
1	Списано матеріали на виробництво напівфабрикатів	232	201	11998474,85
2	Списано напівфабрикати для виробництва напівфабрикатів	232	251	7420052,56
3	Списано напівфабрикати послуг для виробництва напівфабрикатів	232	2521	6560513,08
4	Оприбутковано з виробництва: - готову продукцію - готові послуги	251 2521	232	11849036,51 14130003,98

Додаток Т
Облік грошових коштів у ТОВ «Чорноморська іграшка» в 2021 р.

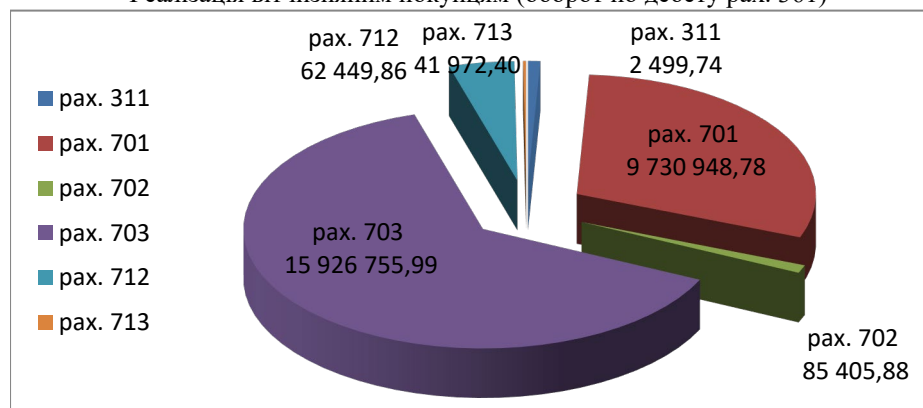
Зміст операції	Кор-ція рахунків		Сума, грн.
	Д-т.	К-т.	
ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ			
Сальдо на початок року по Д-т.			16231,48
Надходження готівкових коштів:			
- від покупців за реалізовану готову продукція через магазин за готівку	301	701	234226,40
- з банку (кошти в дорозі)		333	1782056,31
- від працівників повернення заробітної плати		661	738,79
Разом оборот по дебету рахунку 301			2017021,50
Вибуття готівкових коштів:			
- кошти в дорогу	333	301	2019092,01
- підзвітним особам на командировочні витрати й господарські потреби	372		8480,00
Разом оборот по кредиту рахунку 301			2027575,21
Сальдо на кінець року по Д-т.			5677,77
ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПОТОЧНИХ РАХУНКАХ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ			
Надходження безготівкових коштів в національній валюті			
Сальдо на початок року по Д-т.			161453,91
Отримані кошти від покупців в оплату відвантаженого їм товару	311	3611	31278945,09
Зараховані кошти від продажу валюти		333	633563,50
Отримано кошти від реалізації іноземної валюти		334	1882021,39
Повернення коштів від постачальників ТМЦ		6311	9789,60
Повернення коштів від постачальників послуг		6312	116948,65
Повернення коштів із бюджету		6416	
Одержання коштів від органів соціального страхування на виплату лікарняних		652	57577,89
Разом оборот по дебету рахунку 311			33978846,12
Вибуття безготівкових коштів в національній валюті			
Перераховано на спецрахунок в Казначействі по ПДВ	313	311	1013100,00
Списані кошти на інші рахунки в банку та придбання валюти	333		4716605,35
Повернення коштів покупцеві	3611		33134,40
Перерахування коштів постачальникам ТМЦ	6311		15582701,98
Перерахування коштів постачальникам послуг	6312		8921344,28
- ПДВ	6411		122903,00
- ПДФО	6413		849521,94
- земля й нерухоме майно відмінне від земельної ділянки	6414		289927,79
- вода й забруднення навколишнього середовища	6415		2779,28
- податок на прибуток	6417		474748,00
Перераховано військовий збір	6422		78898,50
Перераховано єдиний соціальний внески	651		1002100,73
Перераховані дивіденди	6841		845892,37
Списано з поточного рахунку аліменти	6851		39060,00
Оплачені витрати на банківське й касове обслуговування	92		79502,35
Разом оборот по кредиту рахунку 311			34052219,97
Сальдо на кінець року по Д-т.			88080,06
БЕЗГОТІВКОВИХ КОШТІВ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В ІНОЗЕМНІ ВАЛЮТІ			
Сальдо на початок року по Д-т.			703930,30
Надходження безготівкових коштів в іноземні валюти			
Отримано кошти від покупців в оплату відвантаженого їм товару	312	362	3138821,79
Отримано валютні кошти за рахунок придбання валюти на МВБ		333	680673,61
Надійшла валюта від покупки		334	298154,04
Відображено курсову різницю		714	6491,12
Разом оборот по дебету рахунку 312			4124140,56
Вибуття безготівкових коштів в іноземні валюти			
Повернення коштів покупцеві	334	312	2188501,47
Перераховано валюту постачальникам-нерезидентам	632		1150988,71
Відображено курсову різницю	945		15290,00
Разом оборот по кредиту рахунку 312			3354780,18
Сальдо на кінець року по Д-т.			1473290,68

Додаток У - Розрахунки з покупцями в ТОВ "Чорноморська іграшка" за 2021 р. (в грн.)

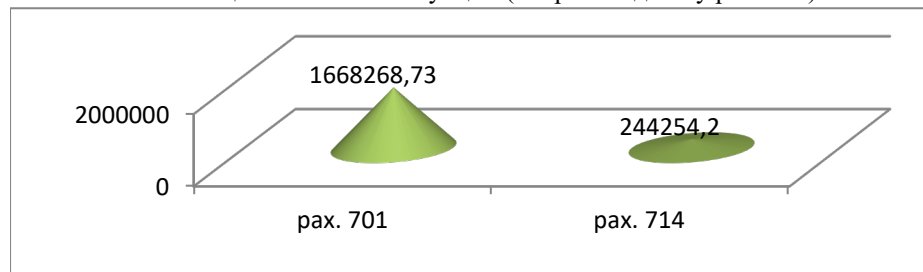
Динаміка зміни дебіторської заборгованості по
рах. 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками»



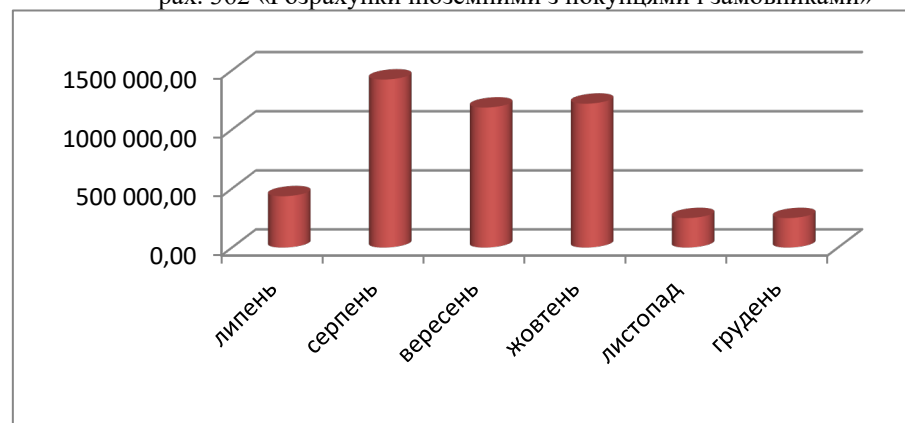
Реалізація вітчизняним покупцям (оборот по дебету рах. 361)



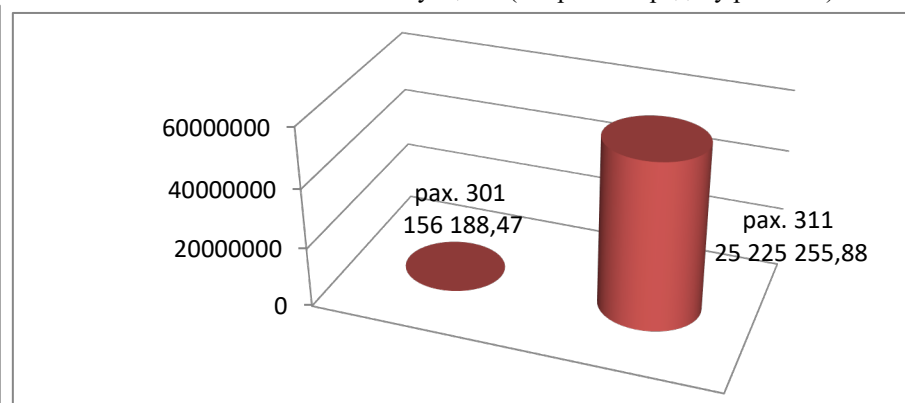
Реалізація іноземним покупцям (оборот по дебету рах. 362)



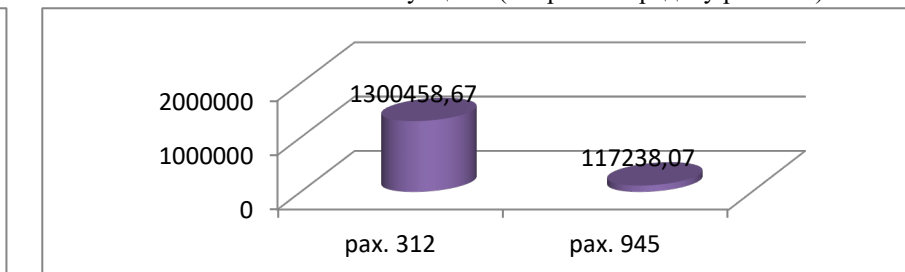
Динаміка зміни дебіторської заборгованості по
рах. 362 «Розрахунки іноземними з покупцями і замовниками»



Оплата вітчизняними покупцями (оборот по кредиту рах. 361)



Оплата іноземними покупцями (оборот по кредиту рах. 362)



Додаток Ф

Ризики не проведення інвентаризації та форми документів для обліку результатів інвентаризації оборотних активів підприємства

Ризик 1

Дані у фінзвітності будуть спотворені і користувачі прийматимуть невірні рішення

Ризик 2

Виникнуть пересортиця, лишки або нестача

Ризик 3

Можна занизити податок на прибуток

Ризик 4

Посадових осіб притягнуть до адміністративної відповідальності



Додаток Х
Облікові джерела інформації контролю оборотних та поточних активів при різних формах обліку

Номер та назва рахунка	Форми бухгалтерського обліку		
	Журнально-ордерна форма	Книжно-журнальна форма	Автоматизована форма
20 «Виробничі запаси»	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, журнал-ордер № 5, № 6, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, книга ф.К-27, ф.К-29, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, аналіз рахунка 20, картка рахунка 20, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)
28 «Товари»	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, журнал ордер № 5, № 6, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, журнал ф.К-2, ф.К-3, ф.К-4, ф.К-39, Головна книга, фінансова звітність (ф. №1)	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, аналіз рахунка 28, картка рахунка 28, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)
30 «Готівка» 31 «Рахунки в банках»	Видаткові та прибуткові касові ордери, касова книга, платіжні доручення, виписка банку, журнал-ордер № 1, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)	Видаткові та прибуткові касові ордери, касова книга, платіжні доручення, виписка банку, журнал ф.№1, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)	Видаткові та прибуткові касові ордери, журнал, касова книга, платіжні доручення, виписка банку, аналіз рахунка 30,31 картка рахунка 30, 31 Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)
36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, платіжні доручення, чеки, акредитиви журнал-ордер № 1, 3, 6, відомість 3.1, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, платіжні доручення, чеки, акредитиви, книга ф.К-16, ф.К-17, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)	Прибуткова і видаткова накладна, рахунок-фактура, платіжні доручення, чеки, акредитиви, аналіз рахунка 36, картка рахунка 36, Головна книга, фінансова звітність (ф. № 1)
37 «Розрахунки з різними дебіторами»	Прибуткова і видаткова накладна, платіжні доручення, чеки, журнал-ордер № 1, 3, 6, відомість 3.2, Головна книга, фінансова звітність (ф.№ 1)	Прибуткова і видаткова накладна, платіжні доручення, чеки, книга ф.К-19, ф.К-17, Головна книга, фінансова звітність (ф.№1)	Прибуткова і видаткова накладна, платіжні доручення, чеки, аналіз рахунка 37, картка рахунка 37, Головна книга, фінансова звітність (ф.№ 1)
39 «Витрати майбутніх періодів»	Платіжні доручення, чеки, журнал ордер № 1, 3, 6, Головна книга, фінансова звітність (ф.№ 1)	Платіжні доручення, чеки, книга ф.К-39, Головна книга, фінансова звітність (ф.№ 1)	Платіжні доручення, чеки, аналіз рахунка 39, картка рахунка 39, Головна книга, фінансова звітність (ф.№ 1)

Додаток Ц

Загальний план перевірки обліку оборотних активів

Організація, що перевіряється	ТОВ «Чорноморська іграшка»
Період аудиту	01.01.2021 - 31.12.2021
Керівник аудиторської перевірки	Лозинська Марія Леонідівна
Запланований аудиторський ризик	50-70%
Склад аудиторської групи	Лозинська Марія Леонідівна
Запланована суттєвість	5000 грн.

№ п/п	Плановані види робіт	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Перевірка операцій обліку надходження і створення оборотних активів	21.08.23- 22.08.23	Лозинська М.Л.	Згідно зведено- го загального плану аудиту економічного суб'єкта
2	Перевірка зберігання оборотних активів	23.08.23	Лозинська М.Л.	
3	Перевірку своєчасності відображення в бухгалтерському обліку операцій по руху оборотних активів	27.08.23- 28.08.23	Лозинська М.Л.	
4	Перевірка правильності проведення інвентаризацій оборотних активів та відображення її результатів в обліку	29.08.23- 30.08.23	Лозинська М.Л.	
5	Перевірка обліку вибуття оборотних активів	31.08.23	Лозинська М.Л.	
6	Перевірка правильності розкриття інформації про оборотні активи в бухгалтерській звітності	03.09.23- 04.09.23	Лозинська М.Л.	
7	Перевірка правильності оподаткування операцій з оборотними активами	05.09.23- 06.09.23	Лозинська М.Л.	
8	Перевірка відображення у звітності всіх операцій з обліку ноборотних активівактивів	07.09.23- 08.09.23	Лозинська М.Л.	

Аудитор

Лозинська М.Л.

Керівник аудиторської перевірки

Лозинська М.Л.